

81 Kmečkiki glas

Vaš pomočnik pri kmetovanju!

www.kmeckiglas.com

Agromehanika
Ob nakupu traktorja Antonio Carraro
Prejmite 5% dobroimetja vrednosti traktorja

Samo do konca Oktobra 2024
Več na <https://agromehanika.si/akcije/antonio-carraro>

KRPAN
zanesljivo močnejši

3 LETA GARANCIJE

Cepite s KRPAN-ovo močjo

Vertikalni in horizontalni cepilniki od 13 do 31 ton cepilne moči, traktorski, električni ali kombiniran pogon

041 640 180 | info@vitti-krgan.com | www.vitti-krgan.com

TAJFUN

REZALNO-CEPILNI STROJI

Priprava drv še nikoli ni bila tako hitra in produktivna!

prodaja@tajfun.com
03 746 44 32
www.tajfun.com

Tajfun Planina d.o.o., Planina pri Sevnici 41A, SI-3225 Planina pri Sevnici

KIOTI

www.kioti.si | kioti@siol.net | 03 710 41 20

Jesenski kmetijski sejem v Komendi

Kristijan Hrastar

Ne glede na vreme se številni obiskovalci spomladi in jeseni zvrstijo na tradicionalnem kmetijsko-obrtnem sejmu v Komendi. Tokratni je bil že 29. jesenski, in če temu prištejemo še spomladanske, bomo prihodnje leto ob tem času obiskali že jubilejnega, 60. po vrsti. Tudi tokrat smo se sprehodili med številnimi stroji, katerih prodajalci niso bili nič kaj dobre volje. Že drugo leto zapovrstjo jim prodaja ne gre po načrtih. Če je bilo že lani

prodanih manj traktorjev od povprečja, so letos številke porazne. Do konca letošnjega avgusta so prodali skoraj 16 % manj traktorjev, kar pomeni 128 traktorjev manj kot lani v tem času. Če bo šlo tako naprej, bo zmanjšanje kar 200 traktorjev glede na lansko leto. S tem bi bila letos dosežena rekordno nizka prodaja okrog 900 traktorjev, kar se je nazadnje zgodilo med letoma 2000 in 2003, nam je povedal Marjan Dolenšek s Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ljubljana.

Tem slabim in zaskrbljujočim trendom padanja prodaje svoje prispeva tudi država, saj

že več kot eno leto ni bilo razpisa za posodabljanje kmetijskih gospodarstev. Kot kaže, se je odločila, da bo financirala »pomembnejše« projekto oz. se »oddolžila« podpornikom v času volitev. A nove volitve bodo kmalu in kmetje ne pozabljajo ...

Komendski sejem bo tradicijo predstavljal različne mehanizacije nadaljeval tudi v prihodnje. Postaja tudi vse bolj družinski, zato številni mali, lokalni razstavljalci tu najdejo svojo tržno nišo. Tako pestra sejemska ponudba postavlja občino Komenda na slovenski sejmski zemljevid.

SLAMA - VELIKE BALE

Gruppo Carli

za nastilj in prehrano

0,17 €/kg + dostava

MODRA ŠTEVILKA
080 73 74

ProFarm www.profarm.si

CENOVNA PREDNOST 10%*

* Več informacij pri vašem prodajnem zastopniku GRAPAK.

claas.si **CLAAS**

UNIFOREST

Cepilniki TITANIUM

Krožne žage WKA

prodajalna@uniforest.si
051 647 716 | www.uniforest.si

HIKOM
HIDRAVLICNE KOMPONENTE

VELIKA ZALOGA UGODNE CENE

064 275 220
www.hikom.eu

ODKUP MESNATIH, DEBELIH IN ČRNIH KRAV!

(02) 790 15 60, 031 733 637

Odkup celotnih govejih čred na gospodarstvu. **20 LET**

PLAČILO TAKOJ!

ODKUP KRAV do 4,48 € + davek (bio + 0,20 €)
Povečano povpraševanje po BIO KRAVAH (do 0,20 €)

Aktualne dnevne cene:
BIKI do 5,10 € + davek
TELICE do 4,80 € + davek

ODKUP in PRODAJA MALIH TELIČK in BIKCEV; cca 200-250 kg!

Kogler Franc A., d.o.o. Parmova ulica 53, SI-1000 Ljubljana

#blog

Zelena SKP,
zeleno ŽIVLJENJESofinancira
Evropska unija

Kmečki glas

Vendar so izražena stališča in mnenja zgolj stališča in mnenja avtorjal(-ev) in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli sredstva.

Enaki vatli za vse!

Marinka Marinčič Jevnikar

Tisti, ki se s kmetijstvom ukvarjajo posredno, nas pozivajo, naj opozarjamo kmete na obveznosti in zahteve posameznih ukrepov, prijavljenih na zbirnih vlogah. V zadnjem času so bile tako spet aktualne zahteve pogojenosti oz. uredbe DKOP (dobri kmetijsko-okoljski pogoji) o urejanju in vzdrževanju varovalnih pasov vzdolž vodotokov in osuševalnih jarkov. Ob setvi ozimim je namreč idealna priložnost za košnjo, mulčenje in dosejavanje varovalnih pasov. Pred kratkim je bilo govora o zahtevah glede urejenosti skladišč za živinska gnajila po uredbi o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov, kar je spet povezano z vodotoki, saj med hujše kršitve (v času, ko gnojenje ni prepovedano) sodi gnojenje neposredno ob vodotokih, izcejanje gnojevke v okolje ter uporaba na najožjih vodovarstvenih območjih.

Kmetje se z vključitvijo v določene ukrepe Skupne kmetijske politike zavežejo, da bodo sledili zahtevam in se ob tem zavedajo, da inšpekcijske kontrole zaznavajo odstopanja, čemur sledijo kazni. Kazni nihče ne mara, prav tako kot nihče noče onesnaženega okolja. Kmetje so med prvimi, ki skrbijo za naravo, saj jim predstavlja vir dela in preživljanja, obenem pa je njihovo delo tesno povezano z drugimi sektorji, katerih poslanstvo je prav tako varstvo okolja.

Dokler so obveznosti vseh uravnotežene in si ne nasprotujejo, je vse jasno tudi glede odgovornosti. Ko pa zahteve veljajo samo za ene, za druge pa ne, pa je zaradi dvojnih meril odpor pričakujoč.

Tako je bilo kmetom nedavno svetovano obvezno odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlin, kot so ambrozija, zlata rozga in japonski dresnik. Slednji se ob vodotokih, torej tudi v t. i. varovalnem pasu, še posebej hitro širi in ga je zaradi globokih korenin praktično nemogoče uničiti. Kljub redni košnji hitro odganja, povsem razumljivo pa je, da lastniki zemljišč ne smejo uporabljati nobenih herbicidov za zatiranje. Je pa zanimivo, da državi pa ni naloženo odstranjevanje invazivk. Komunalne službe tega ne počnejo, čeprav so se tujerodne rastline pri nas razširile najprej ob cestah, od tu pa naprej, tudi na kmetijska zemljišča in celo na njive. Hrvati so ukrepali drugače kot mi, že vrsto let nazaj je vojska pulila ambrozijo, ki je tudi alergena in zdravju škodljiva. Naslednje leto pa bodo kot prvi na svetu začeli projekt ekološkega zatiranja ambrozije, tako da bodo sejali medovito facelijo. Pri nas je drugače, zatiranje na kmetijskih zemljiščih je naloženo kmetom, ki lahko načine, kako ukrepati, prebirajo na 47 straneh navodil za zatiranje in preprečevanje širjenja pelinolistne ambrozije. Tudi naš poskus uničevanja japonskega dresnika z električnim tokom se je izjalovil, saj celo na nagnjenem terenu, kjer voda hitro odteče, veselo raste naprej.

Tudi Cerkniško jezero in njegovo obrobje je biosferno območje s pestro biodiverzitetjo, ki jo je treba varovati. Tamkajšnji kmetje se tega zavedajo in so vključeni v kmetijsko-okoljske ukrepe ter jim sledijo. Zato čudi, da smo nedavno izvedeli, da je prav na tem območju dovoljena gradnja sklopa stanovanjskih hiš – soglasje je dal Zavod RS za varstvo narave. Od katerega bi pričakovali, da je prva državna institucija za ohranjanje narave ... Pa še tole: Cerkniško jezero je presihajoče, zato ob večjih padavinah poplavlja, kako je s hišami ob vodi pri poplavih, pa smo videli lani in lahko še zdaj gledamo ...

In ko je govora o poplavih in zadrževanju vode na kmetijskih zemljiščih, naj omenim še bobre. Bobri so pri nas zavarovana vrsta, ki se hitro razmnožuje, ob vodotokih podira drevesa in gradi jezove, zaradi česar se voda razliva po obvodnih površinah. Od tu naprej je to skrb kmeta, ki lahko škodo prijavlja, čaka na oceno, čaka na odškodnino, čaka ...

Nič čudnega, da se ob vseh ukrepih za varstvo narave najbolj zmanjšuje število kmetov. V Sloveniji vsak dan ugasnejo tri kmetije, državne institucije pa na veliko na novo zaposlujejo. Pa ne kmetov, ki s kmetijstvom ne morejo več shajati, ampak ...

Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov za leto 2024

Zakaj ni več mladih prevzemnikov?

Marinka Marinčič Jevnikar

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) je izdala odločbe za intervencijo Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov za leto 2024. Za intervencijo je bilo predvidenih 16,2 milijona evrov sredstev. Skupno je na agencijo prispelo 224 vlog.

Na 2. sklop je prispelo 89 vlog, 85 je bilo odobrenih, štiri pa zavrnjene, ker niso izpolnjevale pogojev. V drugi polovici septembra so bile izdane vse odločbe za 2. sklop v skupni vrednosti 2,2 milijona evrov. Izplačilo prvega obroka v višini 90 % odobrenih sredstev bo izvedeno do 15. oktobra 2024.

Povprečna višina odobrenih sredstev za 2. sklop je bila 26.340 evrov na vlogo.

Na 1. sklopu so prejeli 135 vlog. Sedem vlog je bilo zavrnjenih, ker niso izpolnjevale pogojev javnega razpisa, ena vloga je bila s sklepom zavrnjena, 127 vlog pa je bilo odobrenih.

Odločbe o dodelitvi sredstev na 1. sklopu v skupni vrednosti 6,1 milijona evrov so bile izdane 2. oktobra, izplačilo prvega obroka v višini 90 % odobrenih sredstev pa bo izvedeno do 15. oktobra 2024. Povprečna višina odobrenih sredstev za 1. sklop je 48.031 evrov na vlogo.

Že večkrat smo pisali, da je za prihodnost slovenskega kmetijstva, ohranitev in razvoj kmetij ter podeželja zaskrbljujoč slab odziv na razpis za mlade prevzemnike, saj bo porabljena le polovica od razpisanih sredstev.

Jože Očko s Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije glede tega pravi: »Soočamo se z izzivom, ki ga prinaša upadanje števila mladih prevzemnikov družinskih kmetij. A smo pri KGZS optimistični, saj menimo, da so tisti mladi, ki pa se odločijo za prevzem kmetije, izobraženi, prodorni in imajo jasno izdelano vizijo razvoja domače kmetije. Kmetovanje danes ni le tradicionalna dejavnost; je tudi priložnost za inovacije in razvoj ter vzpostavitev dopolnilnih dejavnosti in s tem dodatnih delovnih mest na kmetiji. Mladi so pogosto polni svežih idej in sposobno-

Jože Očko, KGZS: »Glede na razpoložljiva denarna sredstva bi si absolutno želeli večjega interesa za prijavo na razpis za mlade prevzemnike. Treba je analizirati razloge, zakaj se mladi manj odločajo za prijavo na ta razpis, in temu prilagoditi strategijo kmetijstva in razpise.«

sti za uporabo modernih tehnologij, kar lahko poveča produktivnost in trajnost. S sodobnimi pristopi, kot so pametno kmetovanje, digitalizacija in trajnostne prakse, lahko mladi prevzemniki oblikujejo prihodnost slovenskega kmetijstva. S prevzemom kmetij se mnogi mladi usmerijo v ekološko kmetovanje, ki ne le da

za zagon dejavnosti za mlade kmete iz PRP 2014–2020 je moral mladi kmet, ki je bil na dan oddaje vloge na razpis za poslen na prevzetem kmetijskem gospodarstvu, nujno oddati vlogo na sklop A. Potem so imeli nekateri mladi kmetje težave pri izpolnjevanju obveznosti ohranjanja svojega delovnega mesta na svojem kmetijskem gospodarstvu. Če so ga prekinili pred iztekom obdobja obveznosti ohranjanja zaposlitve in se zaposlili izven svojega kmetijskega gospodarstva (ker niso več zmogli plačevati prispevkov), so morali vračati prejeta sredstva.

Pri IRP24 Podpora za vzpostavitev gospodarstev pa se mladi kmet, ki je zaposlen na prevzetem kmetijskem gospodarstvu, sam odloči, ali bo oddal vlogo na 1. ali 2. sklop. Petletno obdobje obveznosti ohranjanja zaposlitve velja na 1. sklopu, na 2. pa ne. Posledično mlademu kmetu, ki je bil zaposlen na prevzetem kmetijskem gospodarstvu in so mu bila odobrena sredstva na 2. sklopu, pa se je v obdobju obveznosti zaposlil izven prevzetega kmetijskega gospodarstva, ni treba vračati sredstev.

KDO JE ZASKRBLJEN?

V zvezi z razpisom za mlade prevzemnike smo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano med drugim vprašali, ali jih kaj skrbi slab odziv na oba razpisa, saj bo veliko sredstev ostalo, ter kaj zdaj delajo za boljše stanje v kmetijstvu in za pomladitev kmetijskih gospodarstev.

MKGP: »Razpisana sredstva za intervencijo Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov res niso bila v celoti porabljena, saj je bilo razpisanih več kot 16 milijonov evrov javnih sredstev. Na ta način je bilo zagotovljeno, da nihče od vlagateljev, ki izpolnjujejo pogoje za dodelitev, ne bo ostal brez podpore.«

V tekočem obdobju izvajanja strateškega načrta 2023–2027 je mladim kmetom namenjenih 56 milijonov evrov. Upajmo, da bodo ta sredstva do konca programskega obdobja tudi porabljena za namen prevzema kmetijskih gospodarstev. Če ne bodo, jih bo možno porabiti tudi za druge namene, kar je v pristojnosti MKGP.

ŠE SLABŠI ODZIV NA RAZPIS ZA MEDGENERACIJSKI PRENOS ZNANJA

Odziv na oba razpisa, torej za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov (ali kratko za mlade prevzemnike) in za medgeneracijski prenos znanja (oz. za tiste, ki kmetijo predajajo), je bil slab. Zakaj? Ker je stanje v kmetijstvu slabo in se mladi ne odločajo za prevzeme kmetij, saj je zaskrbljujoča tudi prihodnost. Da je res tako, potrjuje tudi naslednja vsebina:

Na 2. javni razpis za medgeneracijski prenos znanja (objavljen 2024) je bilo oddanih 77 vlog. Od razpisanih 3,3 milijone evrov bo porabljenih 831.600 evrov, če bodo odobrene vse vloge. Razlika med razpisanim zneskom in predvidenimi izplačili znaša 2,4 milijona evrov.

prispeva k varovanju okolja, temveč tudi zadovolji naraščajoče povpraševanje potrošnikov po ekoloških izdelkih.«

KMETOVANJE NI LE POSEL, JE NAČIN ŽIVLJENJA

»Prevzem družinskih kmetij s strani mladih ne sme biti nujnost, temveč priložnost. Na Javni službi kmetijskega svetovanja se trudimo mlade navdušiti za prevzem kmetij in jim predstaviti možnosti finančnih podpor. Mladim kmetom nudimo podporo z vidika pravnega svetovanja, pri pripravi vlog in pogojev za kandidiranje ter pri izpolnjevanju večine vlog.«

»Mislim, da nas v prihodnje čaka veliko dela, da pospešimo prevzeme družinskih kmetij in mladim omogočimo finančno stabilnost na prevzeti kmetiji,« zaključuje Očko.

VIŠINA PREJETIH SREDSTEV

Višina prejetih sredstev je odvisna od sklopa, na katerega se vlagatelj prijavi, in od dodatnih sredstev, ki jih prejme, če izpolnjuje določene pogoje, ki so predpisani v uredbi o izvajanju intervencij podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in medgeneracijski prenos znanja iz SN SKP 2023–2027.

Osnovna podpora za 1. sklop je 40.000 evrov, za 2. sklop pa 18.600 evrov in se pri obeh sklopih lahko poveča za 5.000 evrov, če ima vlagatelj ob vložitvi vloge na razpis najmanj srednjostrokovno izobrazbo oz. pridobljen mojstrski izpit za čebelarja. Za 3.000 evrov se poveča, če vlagatelj vodi knjigovodstvo. Tako dobljen znesek se lahko poveča še za 20 %, če znaša delež površin iz zbirne vloge za leto 2023, za katere vlagatelj uveljavlja zahtevek za ekološko kmetovanje, najmanj 50 % glede na vsa zemljišča v uporabi.

1. ALI 2. SKLOP

In kakšne so razlike med kandidiranjem na 1. ali 2. sklop razpisa za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov? V okviru prejšnjega podukrepa 6.1 Pomoč

Državni svet Republike Slovenije

Omejevanje lastninske pravice na kmetijskih zemljiščih in gozdovih ter odškodnine

Franc Fortuna

Kako uravnovežiti pogosto nasprotujoče si interese med javnim interesom in spoštovanjem zasebne lastnine ter med varovanjem okolja in pravico do kmetovanja? To je bila tema posveta Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije. Obseg zaščitene območij v Sloveniji presega 60 % njene površine. Gre zlasti za gozdna in kmetijska zemljišča, kjer pogoji zelenega prehoda stopnjujejo omejevanje lastninskih pravic. Prizadeti kmetje in lastniki gozdov v zadnjih letih poročajo o vse večjem omejevanju opravljanja svoje dejavnosti, vse do njene popolne prepovedi. Prostovoljni okoljevarstveni ukrepi na kmetijskih zemljiščih pa celo prehajajo iz prostovoljnih v obvezne. Ker gre za konkretne posege v lastnino, se postavlja vprašanje, ali je sistem uveljavljanja omejitev skladen z Ustavo.

Predsednik Državnega sveta Marko Lotrič je kritično ocenil cilje zelenega prehoda, ki so po njegovem mnenju v mnogih pogledih nerealni in nesorazmerni. »Kmetijska zemljišča in gozdovi so neprecenljivi naravni viri, katerih gospodarska funkcija je ključna za preživetje in blaginjo naše države. Njihova primarna vloga je pridelava hrane, lesne surovine in drugih virov, ki so bistveni za prehransko varnost in ekonomsko stabilnost. Nujno je, da zakonodajalec pri sprejemanju predpisov, ki omejujejo lastninsko pravico na teh zemljiščih, zagotovi, da so te omejitve sorazmerne, utemeljene in v skladu z načelom trajnostnega razvoja ter da so odškodnine pravične.«

ZELENA NACIONALIZACIJA

Predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Roman Žvegljč je poudaril, da so kmetijska zemljišča in gozdovi kmetovo osnovno sredstvo za preživetje. »Novi trend družbene ureditve brez lastnine, ki se širi prek okoljskih organizacij, obravnava naravo kot javno dobro. Namesto lastnika naj bi za naravo skrbel javni uradnik, ki nima celostnega znanja in izkušenj, ki se sicer na kmetijah prenašajo iz roda v rod. Sprejemajo se evropske strategije in uredbe ter nacionalni zakoni za ohranjanje in ponovno vzpostavitev narave. Vprašati se moramo, ali to v Sloveniji sploh potrebujemo.«

Roman Žvegljč: »Ali smo kmetje res tisti grdi uničevalci narave, ki svojim naslednikom zapustimo onesnaženo zemljo brez metuljev in ptic? Ali pa je ravno kmet tisti, ki bolj kot uradnik skrbi za svojo lastnino in naravo.«

Vse to po mnenju Žvegljčeve pelje v prikrito »zeleno nacionalizacijo«.

Predsednik Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Branko Tomažič: »Lastniki gozdov in kmetij so danes vse pogosteje soočeni z omejevanjem svoje dejavnosti, na nekaterih območjih pa jim je celo popolnoma onemogočeno razpolaganje z njihovo lastnino.« Izpostavil je še, da je več kot 60 % površine Slovenije zaščitene, kar pomeni, da so lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč v mnogih primerih podvrženi omejitvam, ki so se z okrepitevijo zelenega prehoda še dodatno zaostriale. »Takšna situacija sproža pomembno vprašanje, ali je trenutni sistem omejevanja lastninskih pravic skladen z Ustavo RS. Ti posegi ne zmanjšujejo le obsega kmetijske dejavnosti, temveč vplivajo tudi na zmanjšanje pridelave hrane, kar je v neposrednem nasprotju z nacionalno deklariranim ciljem povečanja samooskrbe. Posledica omejitev in obremenitev se kaže v vse pogostejšem opuščanju kmetovanja, mladi pa se težko odločajo za prevzem kmetij.«

Dr. Milan Šinko z Biotehniške fakultete je predstavil proces in igralce gozdne politike v radikalni spremembi vrednotenja funkcij gozdov za obdobje 2021–2030. Ob tem je izpostavil, da se politične stranke ob spremembah na področju gozdne politike niso odzivala, čeprav izguba zaradi večjega poudarka na zaščiti ogromna. Upravnik gozdov Nadškofije Ljubljana Franc Pogačnik in lastnik kmetijskih in

gozdnih zemljišč Goran Živec sta predstavila dva konkretna primera omejevanja lastnine in problem vrednotenja nadomestil (rezervat Poljšak in varovalni gozd v Dovju). »Lastniki in gozdarji smo bili in smo najboljši naravovarstveniki,« je poudaril Pogačnik in dodal, da je Slovenija eden naravno najbolj ohranjenih predelov Evrope. Poudaril je, da lastniki niso proti omejevanju na področjih, kjer je to upravičeno in dokazano, so pa proti omejitvam brez odškodnin in proti zavarovanjem kar tako, iz previdnosti, na podlagi domnev in brez temeljitih analiz.

»Nepripravljenost državnih inštitucij na malenkostne spremembe zakonodaje je pripeljala do dodatnega nezaupanja vanje.«

»Lastniki se počutijo manjvredne v primerjavi z zavarovanimi vrstami prostoživečih živali, ki jih za vsako ceno poskušamo obdržati tudi na neprimernih lokacijah. Edini način, da se v prihodnje stanje izboljša, je, da so ukrepi pripravljeni v sodelovanju z lastniki,« je še poudaril Pogačnik.

Goran Živec pa je predstavil konkretno oceno škode posledic odločitev državnih inštitucij in ob tem povedal: »Ocena škode na nivoju države, če upoštevamo le 1/3 površin z varovalnimi ukrepi, znaša 429 milijonov evrov na leto, pri čemer gre le za neposredno škodo, povprečna škoda pa je še veliko večja. V zakonodajnem postopku bi morala biti narejena ta ocena, pa je ni.«

»Javna korist ni implicitna. Treba jo je dokazati! Ko se borimo za svoje pravice, se nam državni organi posmehujejo,« je poudaril Živec in dodal, da ukrepov, ki delajo družbi več škode kot korist, ne bi smelo biti.

Zasl. prof. dr. Ciril Ribičič, Pravna fakulteta in Inštitut za ustavno pravo, je med drugim predstavil pravno mnenje, s katerim je ugotovljeno, da je sicer v imenu javnega interesa mogoče braniti ustavnost posameznih zakonskih omejitev, da pa je težje odgovoriti na vprašanje, ali je skladna celotna zakonska ureditev položaja lastnikov gozdov. »Lastniki upravičeno pričakujejo, da uveljavljanje javnega interesa ne prizadene njihovega položaja, pravic in interesov. Lastniki, katerih pravice se omejujejo, bi morali biti aktivno vključeni v postopek že pred sprejetjem pravnih aktov, ki jim omejujejo razpolaganje z lastnino,« je izpostavil Ribičič in ob tem dodal, da so lastniki v postopkih šibkejša stran. Svetoval je, da je mogoče doseči obravnavo pred Ustavnim sodiš-

čem na način, da sta predlagatelj Državni svet ali varuh človekovih pravic.

Vsebina zahteve za oceno ustavnosti naj se ne omeji na posamezen zakon, temveč na skupek vseh spornih omejitev.

Za kmetovalce prevzemnike:
• osebni račun,
• poslovni račun.

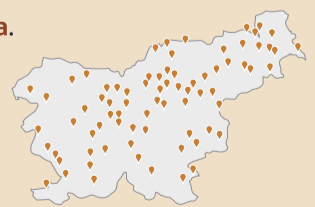
Paket ugodnosti za mlade prevzemnike

Prevzimate kmetijo in potrebujete stabilnega finančnega partnerja? DBS-jev paket Mladi prevzemnik vam nudi:

- paket ugodnosti ob odprtju osebnega transakcijskega računa in spremljajočih storitev,
- paket ugodnosti, vezan na račun dopolnilne dejavnosti,
- ugodnosti, vezane na kreditiranje,
- ugodnosti, vezane na lizing posle.

Zamenjava banke je brezplačna in enostavna.

Vabljeni v eno izmed DBS poslovalnic, kjer so vam na voljo naši svetovalci.

db.s.si

DezelnaBankaSlo

dezelna-banka-slovenija

DEŽELNA BANKA SLOVENIJE

vedno blizu

Iz dela Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

Vrednotenje nepremičnin v razlastitvenih postopkih

Gasper Cerar,
KGZS

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo ogorčeni nad osnutkom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3), ki v 327. členu ureja ocenjevanje vrednosti nepremičnin v razlastitvenih postopkih. Pričakujemo pravično odškodnino v razlastitvenih postopkih, zato smo Ministrstvu za naravne vire in prostor predlagali, da se pri razlastitvi vrednotenje nepremičnine opravi po namenski rabi zemljišča po uveljavitvi prostorskega akta, ki določi gradnjo javne infrastrukture ali drugega projekta v javno korist.

Razlastitve so dopustne zaradi doseganja javne koristi, kot so npr. gradnja gospodarske javne infrastrukture, obrambnih objektov, zdravstvenih in izobraževalnih institucij ter socialnih stanovanj. Novela ZUreP-3 želi vrednost nepremičnine v postopku razlastitve določiti po namenski rabi prostora pred uveljavitvijo akta, ki je podlaga za razlastitev.

OCENJEVANJE NEPREMIČNINE NAJ TEMELJI NA NAMENSKI RABI PO UVELJAVITVI AKTA

Zahtevamo pravično odškodnino razlaščenim lastnikom kmetijskih in gozdnih zemljišč, pri čemer mora ocenjevanje nepremičnine temeljiti na namenski rabi zemljišča po uveljavitvi prostorskega akta, ki opredeljuje javni projekt. To pomeni, da mora biti odškodnina izračunana glede na višjo vrednost zemljišča, če se zaradi javnega projekta namembnost zemljišča spremeni, npr. iz kmetijskega v stavbno zemljišče. Namenska raba zemljišča vpliva na njegovo tržno vrednost, zato mora odškod-

nina odražati novo vrednost zemljišča po prostorskem aktu, ki določa projekt v javno korist.

Lastniki zemljišč so z državo ali občino za javne projekte bolj pripravljeni sodelovati, če vedo, da je njihova nepremičnina pošteno vrednotena. Priznavanje nove namenske rabe zagotavlja, da je vrednost zemljišča priznana skladno z javnim interesom, ki je povzročil spremembo namenske rabe nepremičnine. Država mora zagotavljati pravične odškodnine, s čimer preprečuje prekomerne razlastitve in spodbuja odgovorno načrtovanje. Pravično vrednotenje nepremičnin preprečuje špekulativno kupovanje zemljišč tik pred spremembo namembnosti in s tem destabilizacijo trga.

Naš predlog temelji na načelu sorazmernosti ob upoštevanju 69. člena Ustave RS, ki določa, da je odvzem lastninske pravice možen le v javno korist in ob pravični odškodnini. Pravična obravnava lastnikov bo prispevala k učinkovitemu prostorske- mu načrtovanju in stabilnemu pravnemu okolju.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije se prvenstveno zavzema za ohranjanje in dosledno varovanje kmetijskih in gozdnih površin. Menimo, da je varovanje kmetijskih zemljišč ključno za ohranitev rodovitnih površin, ki so osnova za trajnostno kmetijsko proizvodnjo v Sloveniji: brez zaščite kmetijskih zemljišč se bo zmanjšala domača pridelava hrane, kar bo ogrozilo samooskrbo s hrano in še povečalo odvisnost od uvoza. Kadar v prostoru ni nikarkršne alternativne možnosti za izvedbo javne infrastrukture in drugih projektov v javno korist kot na kmetijskih ali gozdnih zemljiščih, v imenu lastnikov teh zemljišč pričakujemo (tudi finančno) primeren odnos države ali lokalne skupnosti.

Pridite na Ponikvo in Slom!

Vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi in Slomu, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, bo to nedeljo, 13. oktobra.

»Pomagaj, delaj dobro, moli!« je vodilna misel tokratnega srečanja. Misel vodi v razmišljanje o pomenu dela in medsebojnega sodelovanja ter molitve. Vera in skupnost sta pomembna podpora in uteha za premagovanje življenjskih izzivov. V cerkvi sv.

Martina na Ponikvi bo ob 12. uri mašo daroval ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore ob sodelovanju predstavnikov evangeličanske cerkve, na slavnostni akademiji ob 14. uri na Slomu pa bo sodeloval slovenski filmski in gledališki igralec Pavle Ravnohrib. Druženje bomo zaključili s pogostitvijo. Vabljeni!

Ponovno opozorilo glede zagotavljanja biovarnosti na kmetijah

Po zakonodaji je rejec odgovoren za zdravstveno stanje živali. Biovarnost je eden izmed glavnih temeljev zagotavljanja dobrega zdravstvenega stanja in počutja rejnih živali, ki nenazadnje močno vpliva na ekonomiko reje. Da lahko izvaja biovarnost, mora imeti rejec nadzor nad osebam, ki vstopajo v objekte, v rejo in izpuste oz. pašne površine, kjer so živali. Prav tako mora biti rejec, da lahko izvaja ustrezne ukrepe, o tem informiran in imeti izdelan načrt biovarnosti.

Načrt biovarnosti je obvezen za vse komercialne izvajalce dejavnosti ne glede na vrsto živali.

Na izvajanje ukrepov biovarnosti, ki so opredeljeni v 6. členu pravilnika, še posebej opozarjamo, saj je rok za izdelavo biovarnostnega načrta do 29. decembra 2024. Izvajalci dejavnosti – kmetje – lahko biovarnostni načrt izdelajo sami, lahko pa se po informacije glede biovarnostni obrnejo tudi na javno službo kmetijskega svetovanja, ki deluje v okviru KGZS.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije

Anomalije pri izplačilih odškodnin po lanskih poplavih

M. M. J.

Zaradi neizplačil oz. nepriznavanja škode po lanskim poplavih na eni strani ter visokih izplačil, ki so jih bili deležni nekateri, je bila na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije izredna seja sveta KGZS. Na sejo sta bila vabljeni tudi ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Mateja Čalušič in državni sekretar za koordinacijo ukrepov in aktivnosti za obnovo po poplavih Boštjan Šefic.

Fotografija: Franc Fortuna

Stanko Jamnik, ki je bil v času lanskim poplav direktor KGZ Celje, je povedal, da so bile kmetije na območju celjskega zavoda med najbolj prizadetimi v poplavih. V začetku februarja so opozorili na vladni odlok, po katerem večina prizadetih kmetij z obočja celjskega zavoda ne bi prejela pomoči. »Pomoč bi prejela ena kmetija v Mežiški dolini in ena v Zgornji Savinjski dolini. Pomoč pa ni prispela do manjših hribovskih gorskih kmetij ob reki Meži,« je dejal. Ena večjih težav, ki so jo še opazili, je sistem ocenjevanja škode Ajda, ki

ne deluje: »Za morebitne prihodnje primere škod je treba Ajdo posodobiti. Tako bomo dobili primerljive ocene in ne bo prihajalo do anomalij.«

Rok Sedminek, pobudnik seje, je dejal, da je največja težava previsoka meja za standardni prihodek 100.000 evrov: »To je meja za velike kmetije, na pa za vse ostale. Najemnik zemlje od Sklada kmetijskih zemljišč je prejel 83.000 evrov odškodnine za škodo na dveh hektarjih, in sicer za naplavine. Ni nam razumljivo, kako je lahko prišlo do takih anomalij.«

»Mejnik 100.000 evrov standardnega outputa je bil postavljen s ciljno željo, da doseže večje kmetije, a ne bolj pomembne kmetije,« je povedala kmetijska ministrica Mateja Čalušič. Člane sveta, ki so na terenu in v kontaktih s pridelovalci in kmeti, je pozvala, da če menijo, da so bila sredstva neupravičeno izplačana, naj podajo prijavo na pristojne institucije, gre namreč tudi za evropska sredstva. Do zdaj so prejeli le eno anonimno prijavo, ki so jo poslali na inspektorat. »Če nismo nudili najboljših podpore in smo pozabili na najbolj prizadete, bom za to prevzela odgovornost. Nihče nikogar ni želel favorizirati, politika na področju varne hrane nima prostora,« je povedala.

»Sistem in metodologijo ocenjevanja škode po poplavih bo treba nujno posodobiti, posebej ko gre za večje število oškodovancev po poplavih,« je povedal Boštjan Šefic. Upravi za zaščito in reševanje so dali pobudo, da naredijo temeljit pregled kritičnih točk, kjer so se pojavile težave, da se vzpostavi kakovostna metodologija, ki bo odgovarjala večjim naravnim nesrečam. Povedal je, da na spletni strani me-

sečno objavljajo realizirana izplačila: »Ne smemo dovoliti, da na račun naravne nesreče kdorkoli kaj izgubi ali pridobi kakršnokoli neupravičeno korist.«

Člani sveta KGZS zahtevajo analizo, koliko

je oškodovanih kmetij in kolikšne so škode. Prav tako naj se pripravi nov odlok, ki bo finančno pomagal tem kmetijam. Obvezna je posodobitev sistema za ocenjevanje škode, novi sistem mora biti enoten in transparenten.

Kmetijsko Gozdarska Zadruga Ribnica z. o. o.

ŠKRABČEV TRG 19, 1310 RIBNICA, SLOVENIJA

Kmetijsko gozdarska zadruga RIBNICA z.o.o.,
objavlja prosto delovno mesto

DIREKTOR ZADRUGE (m/ž)

Pogoji, ki jih morajo poleg splošnih pogojev, ki jih določajo predpisi s področja delovnega prava, izpolnjevati kandidati:

- končano morajo imeti najmanj visokošolsko strokovno izobraževanje ekonomske, agronomске ali druge ustrezne smeri,
- imeti morajo najmanj pet let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih,
- da imajo sposobnost za organiziranje dela in poslovanja,
- aktivno znanje enega tujega jezika, odlično poznavanje orodij Office,
- priprava strategije vodenja s programom razvoja in poslovne politike za mandatno obdobje.

Kandidati morajo k prijavi predložiti:

- življenjepis z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev,
- predlog strategije vodenja in program razvoja zadruga za mandatno obdobje,
- dokazilo o izobrazbi,
- izjavo o nekaznovanosti in izjavo, da kandidat ni v kazenskem postopku.

Z izbranim kandidatom bo sklenjeno delovno razmerje za določen čas, za čas trajanja mandata, to je 5 let, s pričetkom 1. 1. 2025.

Pisno prijavo skupaj s prilogami morajo kandidati poslati v zaprti ovojnici s pripisom:

»NE ODPIRAJ, PRIJAVA NA RAZPIS« na naslov: KGZ Ribnica, z.o.o., Škrabčev trg 19, 1310 Ribnica, najpozneje do 31. 10. 2024.

Upoštewane bodo le popolne prijave, ki bodo vložene pravočasno in z vsemi dokazili o izpolnjevanju pogojev.

Matjaž Lemut, Hiša modrih pinotov Tilia

Preveč slovenskih vin, za katere iščejo vinarji visoko ceno

Darja Zemljč

Matjaž Lemut iz Dobravelj v Vipavski dolini je napolnil svoj prvi vinski letnik 1997 in začel dobesedno iz nič ter v treh desetletjih prehodil pot od vinogradnika, vinarja, enologa do samostojnega podjetnika pod krošnjo lipe. Tilia je namreč latinsko ime za lipo, ki jo je izbral za simbol blagovne znamke svojih vin, med katerimi je njegov ljubljenc modri pinot. V Sloveniji je edini specialist za to sorto, ki velja v svetu vin za najbolj cenjeno, a hkrati izjemno občutljivo, saj gre za rdečo sorto z »belo dušo«. Modri pinot ga je navdušil, ko je bil na praksi v Švici ob Bodenskem jezeru in jo nadaljeval v Kaliforniji.

Njegova prva polnitev po vrnitvi iz tujine leta 1995 je bil v Vipavski kleti merlot paradoks, ki jih je polno tudi v slovenskem vinogradništvu in vinarstvu. Celo kariero je vpet v mednarodno okolje, zato je dober pojasnjevalec vzrokov za vse bolj zahtevno trženje vin v globaliziranem gospodarskem okolju doma in po svetu. Iz svojih 7,5 hektarja vinogradov napolni v letniku 40.000 do 50.000 steklenic, v tretjini je modri pinot in v polovici sivi pinot, 40 % jih spraznijo kupci v tujini.

»Kariero sem začel v velikem sistemu kleti Vipava 1894, kjer je bil direktor moj oče. Na praksi v Švici na posestvu, katerega lastnik je bil bivši generalni direktor družbe Nestle, ki pa je bil takrat že deset let pravi kmet, mi je bila všeč njegova komunikacija s kupci. Vino je prodal le ob vikendih svojim strankam. Ta način življenja me je tako navdušil, da sem poskusil tovrstno prodajo prenesti v Slovenijo.« predstavi Matjaž Lemut svojo prvo vinogradniško prelomnico in iz nje vstopi v drugo. »Zato sem že kot študent, praktično brez svojega denarja, kupil posestvo v Potočah, kjer sem zasadil prve trte. Očetu sem povedal, da bom odšel iz vipavske kleti, ko bodo te trte prvič obrodile, a mi ni verjel, ker pri nas takrat takšnih zgodb še ni bilo.«

Toda Vipavska dolina ni Švica, zakaj torej odločitev za modri pinot?

Želel sem voditi kmetijo, ki bi spodbujala ljubitelje vin z vinsko kulturo. Izhodišče pa so bile lege, te na mojem posestvu niso primerne za rebulo ali pinelo. Prvo leto sem posadil sivi pinot, tega je polovica od 40.000 trt, zatem modri pinot. Z zbitimi grozdi, kjer se rada pojavi gniloba, nisem imel težav, ker sem takoj uvedel razlistanje v predelu grozdja, kar zagotavlja prezračeno in manj boleznijo. Obstaja okrog 300 klonov te sorte, v vinogradih jih imam osem, štiri francoske in štiri italijanske. Kakovost je odvisna od tal, modri pinot ima raje hladnejša in težja. Prideloval sem dve kakovosti vina: sveže in bogatejši, bordojski tip vina, in hitro ugotovil, da bom prodal malo. To je bilo veliko razočaranje, saj sem začel delati prav z željo po kupcih na domu, toda Slovenija ima gostov s »porscheji« še premalo. Moja težava je bila tudi v tem, da sem začel deset let pred vstopom v EU, ko ni bilo še nikakršnih spodbud in še danes nisem s kmetijskimi zemljišči v evropskem sistemu subvencij.

Takrat sem zajadral v klasično razmišljanje pridelovalcev modrega pinota – pridelati najboljše vino na svetu, in se pogljal v pridelavo strukturnih vin. To je bila moja napaka, tako kot vseh manjših pridelovalcev. Potem se potreboval sem več kot deset let za preobrat v razmišljanju, da kletarim predvsem dober modri pinot.

Kako ocenjujete kakovost zadnjih treh vinskih letnikov?

Letnik 2022 je bil idealen tako za rdeče kot bele sorte, pogoji med temperaturo in padavinami v ravnovesju so dali dobre sladkorne stopnje grozdja. V letniku 2023 se je začela vegetacija kasneje, ker je bilo deževno. Kljub vsemu je bilo vmes 14 dni suše, kar precej suha in lepa jesen je bila dobra za zgodnje sorte. Poznim sortam pa se pozna premalo sončnih dni, zato so rdeča vina šibkejšje barve in bolj zelenišnih not. Za večino belih vin in modri pinot je bil super, za bogatejša rdeča vina pa je odklon največji v mojih tridesetih letnikih. Manjša količina pa je povezana s peronosporo,

ki se je pojavila tudi letos spomladi in povzročila manjši pridelek. Slabši letniki pa pomenijo za vinarja predvsem več stroškov in dražje grozdje za liter vina. Količinsko slabši letnik 2024 je po moji oceni že odraz slabšega finančnega stanja te dejavnosti, kar se pozna na slabši prehranjenosti trt, manjšem gnojenju in izpuščanju škropljenj. V mojih vinogradih je bil pridelek s pomočjo foliarnega gnojenja letos dober, glavna težava je bila, da bi morali v enem tednu pobrati vse sorte, razen merlota. Zadnja tri leta imam večji pridelek, dva kilograma po trti, ker tako lažje uravnavam razmerje med sladkorjem in kislino za tri različna vina.

Na splošno prevladuje mnenje, da smo v času socializma pridelovali samo velike količine vina, a takrat je tako pridelovala cela Evropa. Slovenija je sledila trendom naj sodobnejše evropske vinarske tehnologije, prvi vinomatik, to je horizontalni mešalec rdečih vin, je imel dr. Julij Nemanič v kleti Metlika leta 1968, in sicer od najmočnejšega podjetja Bucher Vaslin! Po osamosvojitvi je ves kapital bivšega kombinata, del katerega je bila vinska klet Vipava, izpuhtel. Klet Vipava 1894 je sedaj v avstrijski lasti in je samo še največja zasebna klet v Vipavski dolini.

Kje vidite vzroke za opuščanje vinogradništva v Sloveniji in sedanjo krizo?

Pri nas je težava, da želijo vsi pridelovalci imeti samo najdražja vina. V Sloveniji imamo prevelik delež vin, ki iščejo visoko ceno ali želijo biti drugačna, ni pa nujno, da so vrhunska. Tudi sam sem začel na izhodišču, da bom prideloval vina v razmerju pol svežin in pol zrelih. Toda sledilo je spoznanje, da v mali Sloveniji veljajo tudi za manjše vinarje podobna pravila kot za velike kleti – da moram imeti 80 % svežih vin, ki mi ustvarjajo predvidljiv prihodek. Zato delež zrelejših vin zmanjšujem, ker je v Sloveniji kupna moč manjša in komunikacija s trgom težja kot v najbolj razvitih vinorodnih državah. Tudi pivci strukturnejših vin iščejo večjo sadnost in svežino. Vinogradnik mora na to pravilno reagirati, s finančnega vidika je to celo bolje. Toda usmeritve kleti ni mogoče preobrniti na hitro. Svežih slovenskih vin pa ni mogoče prodajati v tujini, ker z njimi nismo konkurenčni. Po mojem je temelj vinske destinacije količina vina in niti ne toliko visoka kakovost. Vin na svetu je veliko, posel pa ustvarjajo nižjecenovna vina – karkoli si o tem mislimo. Tudi na najbolj znanih vinorodnih območjih pridelajo zelo malo najdražjih vin. Treba se je sprijazniti, da na terasah poceni vin ni mogoče pridelati, mi pa silimo nanje, namesto da bi iskali absolutne vinogradniške površine, kjer so lahko redni pridelki med 7 in 9 t/ha. Ker vina pridelujemo v delovno intenzivnih in stroškovno nevzdržnih pogojih, zanje zahtevamo visoke cene. Med Brjami in Potočami imamo 1000 hektarjev idealnih vinogradniških površin, celo na laporju, na rav-

nem, z rahlim naklonom proti Vipavi. Tam je mogoče oblikovati nekaj kompleksov.

Tudi ekonomska sestavljena pri vinu mora biti vzdržna. Nizki pridelki – povprečno 4 do 6 t/ha – so ključni problem slovenskih vinogradov, vključno z mojimi. Posledica tega je, da smo izgubili 10.000 hektarjev vinogradov. Naša pridelava je premalo tržna, premalo je razmišljanja o vzdržnosti delovnih procesov dejavnosti, ki je del mednarodnega trga. Na slovenski trg pa sprejemamo bistveno bolj konkurenčna vina, ki v marsičem niso nič slabša od naših.

Ali ocenjujete, da je slovenskih vin v kletih preveč kljub količinsko slabim zadnjim vinskim letnikom in kljub temu da so slovenski kupci zvesti slovenskim vinom?

Da, menim, da je v kletih preveč predvsem rdečih vin, ker se je s spremembo življenjskega sloga njihova poraba zmanjšala. Spomladi, ko se na trgu zamenja vinski letnik, pa bo jasno, ali je tudi kaj presežkov belih vin. Slovenski kupci niso več lojalni slovenskim vinom, če moramo vinarji, ki stekleničimo 50.000 steklenic, iskati 40 % trga v tujini. Samo pridelovalci odprtih vin nimajo teh težav. Slovenci ocenijo, da je vino za tri evre v steklenici poceni, a v tujini so te cene še bistveno nižje. Slovenski vinski trg se je preveč odprl, v tujini pa nismo uspeli ustvariti blagovne znamke države Slovenije kot vinske destinacije. Moj velikostni razred sploh ne bi smel izvažati, a moramo zaradi nizke kupne moči in manjše zvestobe kupcev.

Vinogradniška kriza se dogaja ravno v času, ko imamo na kmetijah veliko perspektivnih mladih vinarjev, ki nabirajo znanje v svetu. S katerimi dolgoročnimi ukrepi bi jim morala pomagati država?

Predvsem moramo reševati trg. Pospešiti moramo prepoznavnost Slovenije kot vinske destinacije z združenjem za generično promocijo vinarstva. Tukaj je na potezi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ker se vinarji sami ne bomo nikoli povezali. Imamo tri cehovska združenja in nobeno od teh ne razmišlja o dejavnosti celovito, temveč se ukvarja samo s seboj. Zato mora biti združenje za generično promocijo nadcehovsko.

OZIMNA ŽITA

Preizkušene in zanesljive sorte za jesensko setev

Ozimna pšenica		
Izboljševalka	IZALGO	TOP
	LENNOX	
	BERNSTEIN	
Krušna	OBIWAN	TOP
	ANVERSA	
Krušno-krmna	CAMPESINO	
	SPONTAN	
Ostala ozimna žita		
JEČMEN	SANDRA [D]	TOP
	ARTHENE [D]	TOP
	SU JULE [V]	TOP
TRITIKALA	RIVOLT	TOP
OVES	EAGLE	
PIRA	OSTRO	
RŽ	ELIAS	
	PULSOR [H]	TOP
	EMPHOR [H]	TOP
Kosna RŽ	SU VECTOR	TOP

Agrosaat

www.agrosaat.si

Več informacij o ozimnih žitih dobite na prodajnih mestih, v prospektu Ozimna žita 2024, na naši spletni strani ali preprosto poskenirajte QR kodo:

RWA

RWA Slovenija, d. o. o.

Podeljene so zlate in srebrne medalje za sejem Eurotier v Hannoveru

Sejem v Nemčiji bo od 12. do 15. novembra

Kristijan Hrastar

Pred začetkom sejma Eurotier v Hannoveru so podelili posebne nagrade za najbolj inovativne dosežke na področju razvoja hlevske opreme. Podeljenih je bilo 25 medalj, in sicer štiri zlate in 21 srebrnih. V nadaljevanju predstavljamo vse štiri zlate medalje s podrobnim opisom. Medalje podeljujejo za resnično inovativne izdelke.

PREZRAČEVANJE COW-WELFARE FLEX AIR STALL

Letos bo nagrada Animal Welfare Award podeljena produktu Flex Air Stall podjetja Cow Welfare A/S. Izogibanje toplotnemu stresu pri domači živini predstavlja velik izziv v času podnebnih sprememb in čedalje daljših obdobjih zelo visokih poletnih temperatur. Poleg znatnega poslabšanja dobrega počutja in zdravja živali gre toplotni stres pri kravah molznicah z roko v roki tudi z občutnim upadom mlečnosti. Naknadno vgradne sisteme, kot so ventilatorji, je težko namestiti v obstoječe hleve in zeleni učinek hlajenja pogosto ni dosežen tam, kjer je potreben, namreč pri živalih.

Tu pride do izraza Flex Air Stall: udobje krave se znatno poveča s stalnim dotokom svežega zraka v ležalni prostor prek votlih palic. Ta pristop je preprost in inovativen.

Trpljenje živali zaradi vročine je tako hitro in trajno preprečeno. Prvič je na voljo sistem, ki ustvari udobno klimatsko cono v prostoru za počitek živali in tako hitro in učinkovito zagotovi optimalno dobro počutje krav v hlevu za prosto rejo. Flex Air Stall tako služi neposredni zaščiti dobrega počutja in zdravja krav, zlasti v luči trenutnega izziva, ki ga predstavljajo podnebne spremembe, in si zato popolnoma zasluži nagrado za dobro počutje živali.

Prezračevanje Cow-Welfare Flex Air Stall

ROBOT VACCYBOT ZA CEPLJENJE JARKIC

Kokoši med vzrejo cepijo z različnimi cepivi pred samim začetkom nesnosti. Cepljenje se izvaja z intramuskularno injekcijo. Zaenkrat cepljenja izvajajo ročno, kar lahko pomeni stres in bolečino za živali ter določeno tveganje za prenos povzročitelja bolezni ali zlomljene igle v živalih in posledično v mesu.

Podjetje Agri Advanced Technologies je zdaj razvilo prvi popolnoma avtomatiziran postopek cepljenja na prsih pri perutnini. To je nov razvoj, ki lahko povzroči revolucijo v cepljenju perutnine v smislu natančnosti in uspešnosti cepljenja. Sistem omogoča hkratno injiciranje do šestih različnih cepiv z doslej neprimerljivo natančnostjo in hitrostjo. Inovativna tehnologija, ki uporablja 3D – stereoskopsko – NIR-kamero in barvno kamero za pravo sliko v kombinaciji z inteligentnimi algoritmi, meri mimoidoče živali, ki so bile ročno obešene v obstoječi sortirni napravi, v podmilimetrskem območju in izračuna natančen ciljni položaj za cepljenje v nekaj milisekundah. Dinamično krmiljenje 2D-delta robotske roke s šestimi osmi omogoča natančno dajanje cepiv z natan-

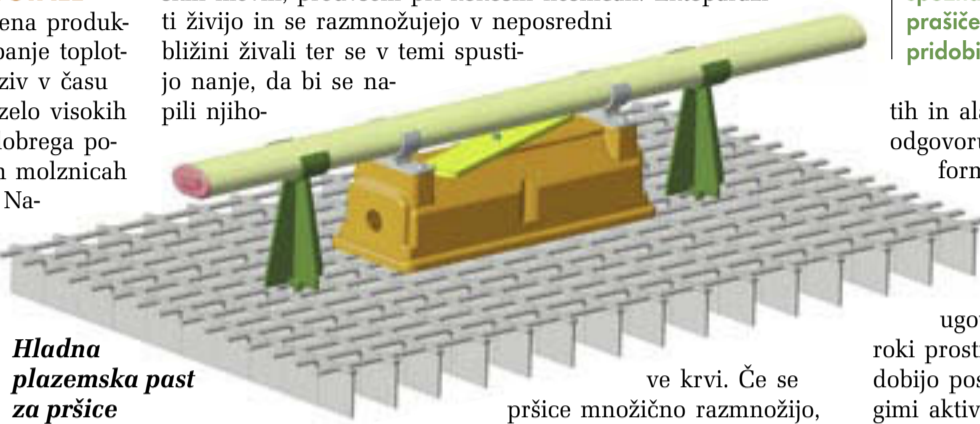

Robot Vaccybot za cepljenje jarkic

čnostjo enega kvadratnega centimetra. To vodi ne le do bistvenega izboljšanja kakovosti cepljenja, ampak predvsem do znatnega zmanjšanja stresa za živali. Sistem dodatno izboljšuje upravljanje kmetije in dela z zmanjšanjem števila delovnih korakov in zagotavljanjem dosledne kakovosti cepljenja, kar lahko pripomore k izboljšanju zdravja živali.

HLADNA PLAZEMSKA PAST ZA PRŠICE

Rdeča ptičja pršica se pojavlja po vsem svetu v perutninskih hlevih, predvsem pri kokoših nesnicah. Ektoparaziti živijo in se razmnožujejo v neposredni bližini živali ter se v temi spustijo nanje, da bi se napili njihove

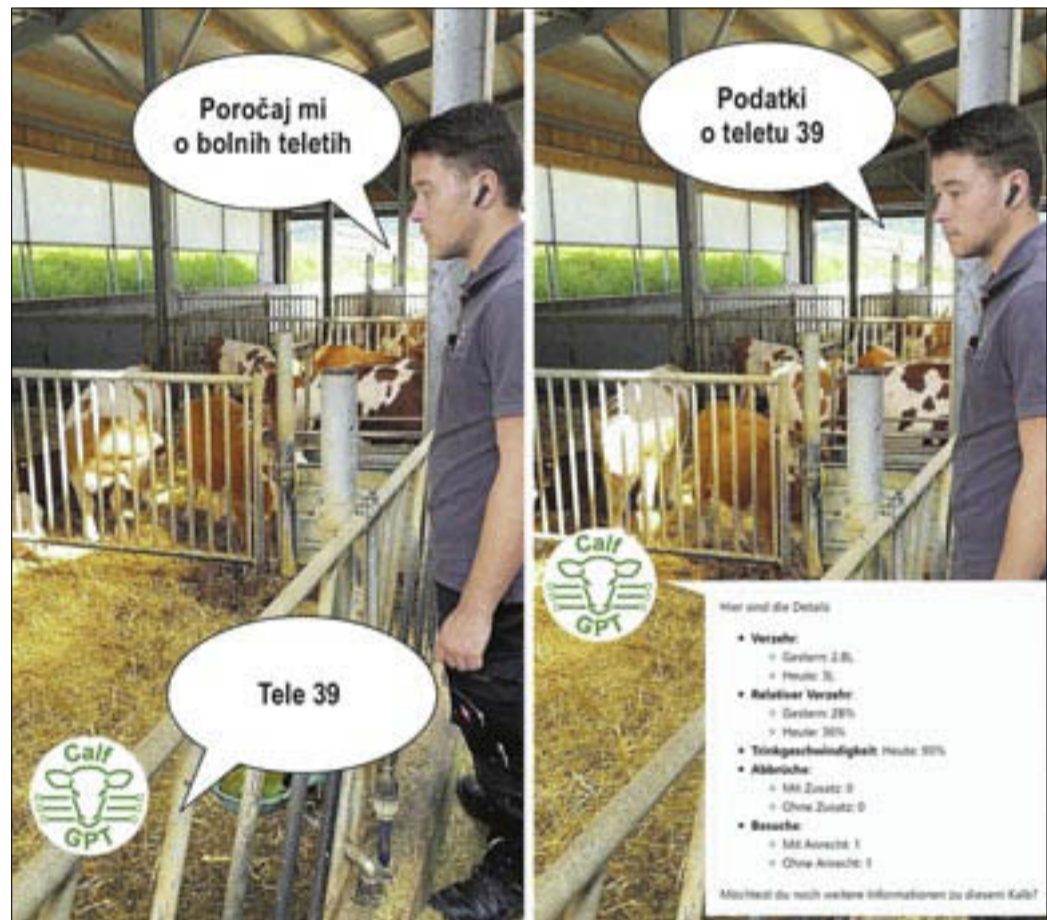

Hladna plazemska pasta za pršice

zadeta. Rdečo ptičjo pršico trenutno zatiramo z akaricidi, silikati ali antiparaziti. Tehničnega sistema za boj proti rdeči ptičji pršici doslej ni bilo.

Nova tehnologija hladne plazemske pasti za pršice EX

ve krvi. Če se pršice množično razmnožijo, sta zdravje in donosnost živali resno pri-

Sistem CalfGPT

podjetja MIK International GmbH se proti pršicam bori s pomočjo pasti za pršice. Pri tem so pršice izpostavljene plazmi hladnega atmosferskega tlaka, ki nastane z dielektrično pregrado v komori. Vpliv na različne razvojne faze, to je na samo pršico in na jajčeca pršice, se lahko preveri s testom. Pasti za pršice so pritrjene pod gredi in so opremljene s samodejnim čistilnim sistemom, ki odmrle pršice potisne iz pasti.

Zahvaljujoč hladni plazemski pasti za pršice EX bi lahko v prihodnosti zmanjšali uporabo akaricidov, silikatov ali antiparazitnih sredstev in dosegli znatno izboljšanje zdravja živali in donosnosti. Zato izjemno izpolnjuje kriterije za podelitev zlate medalje.

INFORMACIJE O TELETIH S POMOČJO SISTEMA CALFGPT

Vsakodnevno delo in nega telet na kmetiji zahtevata veliko časa in pozornosti. To je še posebej pomembno, ker so teleta bodoče krave molznice in je ta faza njihovega življenja ključnega pomena za nadaljnjo prirajo mleka. Senzorji in avtomatski krmilniki beležijo veliko količino podatkov in informacij pri teletih, kar kmetu pomaga pri spremljanju obnašanja in zdravja telet. Pogosto pa je treba te podatke pridobiti in vnašati s težavo pri avtomatskih krmilnikih z uporabo ročnih terminalov ali daleč stran od telet v samem računalniku v pisarni hleva.

Förster-Technik s CalfGPT ponuja inovativno orodje za upravljanje, ki temelji na vodilnem sistemu umetne inteligence podjetja OpenAI. Kmetu omogoča oddajo prosto oblikovanih poizvedb v zvezi s splošnim stanjem ali posameznimi teleti z uporabo glasovne povezave prek lastnega WiFi-ja kmetije ter prejetje specifičnih informacij o tele-

O SEJMU EUROTIER

Sejem Eurotier v Hannoveru v Nemčiji poteka vsaki dve leti in predstavlja glavne novice na področju živinoreje. Tudi letos bo novembra, in sicer od 12. do 15. novembra. Kljub izjemno velikemu sejmu bodo le štiri priveditveni dnevi, kar vsi razstavljalci pozdravljajo. Predstavljalo se bo 2500 razstavljavcev iz 50 držav na 25 hektarjih površin. Če bi ga poskušali opisati z nekaj besedami, bi dejali, da na sejmu lahko spoznamo vse zadnje novice za rejo živali (govedi, prašičev, perutnine ...), hlevsko vodenje živali in pridobivanje okolju prijazne energije.

tih in alarmih na mobilni telefon ali tablico v neposrednem odgovoru. Vnaprej oblikovani ukazi niso potrebni; nove informacije v zvezi s posameznimi teleti lahko pošljete tudi neposredno in ustno na CalfGPT za nadaljnjo dokumentacijo.

Uporaba aplikacije prek ušesnih slušalk močno poenostavi delovanje. Predvsem je olajšan vnos ugotovitev, saj ima uporabnik tudi med »vnosom« obo roki prosti za delo na živali. Uporabniki lahko poleg tega pridobijo poseben digitalni pregled svojih skupin telet med drugimi aktivnostmi v hlevu, kot sta nastiljanje ali hranjenje, kar prihrani čas in se lahko izvaja »brez rok«.

NEVERJETNA PONUDBA LAMBORGHINI!

Ugodni leasingi za traktorje na zalogi in v prihodu.

1/2 takoj, 1/2 čez eno leto ali pa 1/3 + 1/3 + 1/3

Pokličite na 040 855 299

NI-MA int d. o. o., PE Vipava, Goriška cesta 13, 5271 Vipava ☎ +386 (0)40 855 299
PE ZABUKOVICA, Zabukovica 87, 3302 Griže, ☎ +386 (0)70 674 780 🌐 www.nimaint.si

Novost na traktorjih Case IH in New Holland

Telematika po novem brezplačna

Kristijan Hrastar

Dve blagovni znamki koncerna CNH, to sta podjetji Case IH in New Holland, sta pred kratkim ponudili novo spletno platformo za povezane stroje in boljše operativno upravljanje. Obe znamki ne le da ponujata novo spletno platformo FieldOps, ampak ponujata tudi brezplačne funkcije telematike za traktorje. A odprtih vprašanj je še kar nekaj.

CASE IH IN NEW HOLLAND Z NOVIM FIELDOPS

New Holland in Case IH sta ponudila spletno platformo FieldOps po vsem svetu. Namenjen je digitalnemu nadzornemu centru za kmete, ki želijo upravljati in ocenjevati podatke iz traktorjev in kombajnov na svojem kmetijskem računalniku ali pametnem telefonu.

FieldOps je tudi odgovor na operacijski center številnih drugih blagovnih znamk traktorjev. Skratka pri vseh podjetjih se zavedajo pomena sodelovanja s kmeti oz. njihovimi kupci traktorjev.

Sporočilo za javnost obeh blagovnih znamk Case IH in New Holland pa ne razlaga vseh podrobnosti. Oba ponujata spletno platformo FieldOps, to je zagotovo. Še vedno pa ni jasno, katera znamka bo aktivirala ali vse ali samo posamezne funkcije telematike.

nadomešča New Holland FieldOps. Po mnenju obeh blagovnih znamk je poznavanje uporabnikom starih platform enostavno: njihovi podatki so že preneseni na novo platformo.

Znano je, da lahko kmetje uporabljajo FieldOps prek osebnega računalnika prek spletnega vmesnika in z mobilnim pametnim telefonom. Poleg tega bi morali stroji vsakih tri do pet sekund posredovati svojo lokacijo in posredovati trenutne podatke stroja, kot je nivo goriva.

Pri Case IH to zmorejo doslej modeli traktorjev Optum, Puma, Magnum in Steiger/Quadtrac z AFS Connect. Sledili naj bi kombajni in drugi stroji.

Trenutno od New Hollanda ni nobenih informacij o tem, kateri modeli strojev so združljivi s FieldOps.

Na primer, če se uporabnik lahko prek svojega pametnega telefona poveže s terminalom traktorja in vozniku daje nasvete o nastavitvah, specializirane lučke govorijo o oddaljenem dostopu do zaslona ali oddaljenem pogle-

du/dostopu do zaslona. Prej je bilo to mogoče le s stroji CNH ob dodatnih zahtevah.

S FieldOps je sedaj možen dostop do terminalov Traktor s katerekoli lokacije na svetu z internetno povezavo. Vodoravni celozaslonski pogled, povečava in pogled z zaslonih kamer so možni prek FieldOps.

Case IH še dodaja, da bodo imeli vsi stroji Case IH, izdelani po 1. oktobru 2024 in z nameščenim modemom, v prihodnje brezplačno povezanost s spletnim portalom FieldOps. Vključena povezljivost imenuje to Case IH in New Holland. Posebnost je, da ni pristojbin ali stroškov za naročnine in podaljšanja. Za te stroje Case IH (od datuma proizvodnje 1. oktober 2024) je paket omrežnih strojev (»vključen dostop do povezljivosti«) na voljo tovarniško.

AFS CONNECT IN MYPLM STA POSTALA FIELDOPS

FieldOps ni aplikacija za več blagovnih znamk. To je že vidno, saj so tri različne aplikacije na voljo za prenos v iOS App Store in Android Play Store: New Holland FieldOps, Steyr FieldOps in Case IH FieldOps.

Case IH FieldOps nadomešča prejšnji portal AFS Connect. Pri New Hollandu so predhodno platformo poimenovali MyPLM in jo zdaj

FieldOps lahko uporabljajo vse blagovne znamke CNH in je odprt tudi za druge.

BREZPLAČNA UPORABA PODATKOV O TRAKTORJU PREK TELEMATIKE

Kmetje bi morali imeti možnost uporabe FieldOps za upravljanje svojih vozniških parkov in »dostop do uporabnih podatkov ter nadaljnje povečanje učinkovitosti svojih operacij,« so zapisali pri Case IH.

AVANT

Mi smo pripravljani. Pa vi?

TEHNO DIESEL Servis in prodaja

t: 04 50 22 100
m: 040 974 759
e: info@tehdiesel.si

www.tehdiesel.si

KLIMAFIT

SAATBAU LINZ
Najbolj prodajane sorte

ARTIMUS [7] ozimna pšenica
Pšenica »kaktus«

- zgodnja, zdrava in stabilna sorta
- tolerantna na sušni stres
- nizke rasti z odličnim izkoristkom dušika

NOVO

SU LAUBELLA ozimni ječmen
Odlična kakovost

- srednje zgodnji ječmen, nizke rasti
- zelo veliko in debelo zrno
- dobra tolerantnost na bolezn

NOVO

SU FUTTURI hibridna rž
Vse je popolno

- nižja, zelo stabilna rastlina
- izjemni pridelki tudi na slabših tleh

NOVO

LUMACO ozimna tritikala
Preprosto navdušuje

- zmagovalna sorta v preizkušnji
- najvišja učinkovitost izkoriščanja dodanega dušika

KONTAKT

Marjeta MOHORIČ	041/669-178
Andrej VENCELJ	051/663-757
Jernej PERTKOVIČ	041/467-667
Blaž KRANCELBINDER	051/241-446
Barbara BELŠAK	051/660-573
Janez VREČEK	041/533-693
Gregor KOLARIČ	041/777-724

SAATBAU
Dobra setev,
dobra žetev.

www.saatbau.com/si
slovenija@saatbau.com

Kompostni hlev na Hočevarjevi kmetiji Manj izpustov in večja prireja

Klara Lovenjak

Na družinski kmetiji Hočevar v Zapogah pri Vodichah stoji sodobni kompostni hlev, ki je bil med prvimi, če ne kar prvi tovrstni v Sloveniji. Janeza Hočevarja je zamisel o reji molznic v kompostnem hlevu po avstrijskem vzoru tako navdušila, da se je odločil, da ga postavi tudi na svoji kmetiji. Po osmih letih pridobivanja potrebnih dovoljenj in natančnega načrtovanja, kjer je premišljen vsak detalj, je hlev zdaj v polni funkcionalnosti. Po naslednjih dobrih osmih letih obratovanja pa v tem času že lahko pojasni svoje ugotovitve in izkušnje glede komposta in celostne kmetijske prakse na kmetiji.

Kratek povzetek pogovora razkrije, da se je kompostni hlev izkazal kot učinkovita rešitev, saj zmanjšuje negativne vplive na okolje in povečuje udobje krav, kar se odraža v izboljšani prireji mleka in zdravju krav. Poleg tega kompost preverjeno, zaradi partnerstva v projektu EIP AGRI Kroženje hranil, organske snovi, procesov in informacij v kmetijstvu, učinkovito zadržuje izpuste ogljikovega dioksida (CO₂), metana (CH₄) in amonijaka (NH₃) ter tudi didušikovega oksida (N₂O). Ta primer kompostnega hleva kaže na napredek pri blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov, kar je eden od ključnih ciljev skupne kmetijske politike.

KOMPOSTNI HLEV IN VISOKA MLEČNOST

Gradnjo hleva so na kmetiji začeli junija 2015, krave pa so vanj vselili junija naslednje leto. Hlev je dolg 70 metrov in širok 19 metrov, njegova posebnost pa je skupna ležalna površina na kompostu. Konstrukcija je betonska, ostrešje pa je izdelano iz borovega lesa, ki ga je poškodoval žled, ter kupljenih smrekovih leg.

Mlečnost se je po selitvi stalno povečevala, v tem času tako priredijo 11.000 litrov mleka po kravi v standardni laktaciji. Napredek je opazen predvsem zaradi optimizacije prehrane, ki jo skupaj s prehranskimi strokovnjaki skrbno načrtujejo in analizirajo. Pomembno vlogo igra tudi genetika, saj krave semenijo z izbranim semenom plemenjakov iz tujine. Kmetija sodeluje tudi v projektih EIP, ki se nanašajo na iskanje rešitev dejanskega pro-

blema, ki ga kmet zaznava na svoji kmetiji. Projekta *Free walk* in že omenjen o kroženju hranil sta podala zanimive rezultate, ki so Janezu koristile pri boljšem poznavanju situacije na kmetiji in njegovih nadaljnjih odločitvah glede rejske prakse. V času projekta so vsak mesec spremljali emisije toplogrednih plinov, temperaturo, vlago in druge pomembne parametre.

Rezultati meritev emisij toplogrednih plinov pa so pokazali zanimive trende. »Tehnologijo bi sicer radi še izboljšali, saj v jesenskih, zimskih in spomladanskih mesecih težje

obvladujemo vlago v kompostu. Temperatura v kompostu je pozimi le 25 stopinj Celzija, poleti pa se dvigne na največ 40 stopinj. Idealna temperatura bi morala po tuji literaturi doseči 55 stopinj Celzija, da bi uničila vse patogene mikroorganizme v njem, vendar tega še nismo dosegli. Naša predalpska klima morda ni najbolj primerna za doseganje teh temperatur, saj se vremenski pogoji močno razlikujejo od držav, kot je na primer Izrael, kjer uspejo kompost učinkovito sušiti brez dodatnega nastilja. Zanimivo je, da te tehnologije pri nas na območjih, kot sta Primorska ali Prekmurje, ne uporabljajo bolj številčno, čeprav so tam podnebne razmere za takšne hleve ugodnejše,« pove Janez Hočevar.

»Kompostne hleve sem prvič videl v Avstriji, veliko sem se naučil tudi iz strokovne literature. Zanj sem se odločil predvsem zaradi dobrega počutja krav. V takšnem hlevu se lahko nemoteno gibljejo, brez odrgnin, ki se običajno pojavijo pri vstajanju in leganju. Imajo dovolj prostora, ležišče je udobno in mehko, delo v hlevu pa ni preveč zahtevno,« pojasnjuje Janez.

ZMANJŠANJE STROŠKOV IN POVEČANJE UDOBJA

Nadalje pojasni, da pri kompostnih hlevih velik izziv predstavlja prostor, saj krave potrebujejo veliko ležalno površino. Trenutno ima krava na voljo 10 m² ležalne površine na kompostu, kar bi bilo bolje še povečati, vendar to pomeni večje naložbe. »Ob tem ne smemo zanemariti dejstva, da je udobje krav izredno pomembno za prirejo mleka in zdravje živali.«

Tehnologijo komposta bi mogoče lahko izboljšali in z dodajanjem različnih snovi dvignili temperaturo. Kot veliko težavo izpostavi ce-

Video posnetek kompostnega hleva na Hočevarjevi kmetiji si lahko pogledate na Youtube kanalu Kmečki glas

bit.ly/3NcogQ

Zelena SKP, zeleno ŽIVLJENJE Sofinancira Evropska unija

no žagovine, ki je v enem letu narasla z 12 na 18 evrov za kubični meter. Na leto tako porabijo približno 20.000 evrov samo za nakup nastilja – žagovine. »Del pokrijemo s prodajo plemenjskih telic, vendar to ni dovolj za popolno pokritje stroškov. Ena od možnih rešitev, ki je še nisem izkoristil, je poletna paša. Tako bi krave del dneva preživele na paši, del pa v hlevu, s čimer bi zmanjšali obremenitev komposta,« pojasnjuje.

Nekaj žagovine bodo prihranili tudi na račun smrekovih sekancev, ki so jih pripravili zaradi težav z lubadarjem. Pred leti so že preizkusili mešanico borovih sekancev in žagovine, ki pa ni bila ustrezna, saj so bili sekanci pretrdi in pregrobi za krave. Janez sedaj upa, da bo smreka mehkejša in primernejša za nastilj.

Pri iskanju cenejših materialov za nastilj so preizkusili že več možnosti. Med drugim so uvajali miskantus travo, a jo je bilo težko dobiti v zadostnih količinah. Dolgoročno so načrtovali setev na lastni zemlji, vendar za potrebno količino niso imeli dovolj površin. Cena miskantusa je bila primerljiva z žagovino, zato se nakup te trave dolgoročno ni izplačal, čeprav

**Zelena SKP,
zeleno ŽIVLJENJE**
Kmečki glas
 agroklub®
Prehodna združitev

**Sofinancira
Evropska unija**

Vendar so izražena stališča in mnenja zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli sredstva.

se je v kombinaciji z žagovino dobro obnesla, kljub večji prašnosti. »Poskusili smo tudi s fino zrezano slamo, ki pa je bila precej prašna in se ni izkazala za optimalno rešitev.«

OD VZDRŽEVANJA KOMPOSTA DO ZDRAVJA KRAV

Kompost v hlevu ostane od štirih mesecev do pol leta, odvisno od vremenskih pogojev. Na začetku so ga praznili na pol leta, saj so bila leta takrat očitno bolj suha. Zdaj ga praznijo trikrat na leto, torej vsake štiri mesece. Nato nasteljejo žagovino v 30 centimetrov debeli plasti, kasneje jo dodajajo po potrebi, dokler višina komposta ne doseže nekje 50 centimetrov oz. višino rešetk, da se krave še lahko nemoteno gibljejo. Kultiviranje komposta poteka dvakrat na dan, običajno med molžo. Krave molžejo v molžišču ribja kost 2 × 6, molža traja približno eno uro. Trenutno molžejo 54 krav, štiri so presušene – te pa imajo tudi možnost paše. Jutranjo molžo prevzame Janez skupaj z ženo, zvečer pa jima pomagajo tudi otroci.

Letos so namestili avtomatski sistem snemanja enot. Ta meri pretok mleka in samodejno odstrani enoto, ko se pretok ustavi. »Lahko rečem, da stroju kar zaupamo, saj dobro deluje,« pravi Janez.

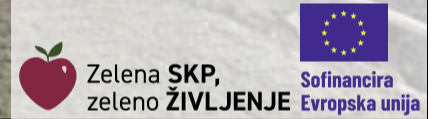
Lani se je v čredi pojavilo nekaj težav s somatskimi celicami, zato so temeljito pregledali rejo. »Mastitis, ki se je pojavil, ni bil nalezljiv, ampak so ga povzročile okoljske bakterije. Natančnega vzroka nismo odkrili, saj so težave verjetno nastale zaradi kombinacije več dejavnikov, vključno s slepo molžo,« pojasnjuje. Tudi zato so uvedli avtomatski sistem snemanja enot, čeprav so nekateri strokovnjaki menili, da je bila morda težava v prevlažnem kompostu, kljub izredno vročemu poletju. Janez pa je menil, da je težavo povzročilo tudi koruzno zrnje, okuženo s plesnijo. Z različnimi ukrepi in temeljitim pregledom reje so težave odpravili in situacija se je umirila.

Poleti so na območjih, kjer dalj časa ni padavin in kjer gnojijo s kompostom, zemljišča manj občutljiva na sušo. To je posledica večje vsebnosti organske snovi in humusa v tleh, kar poveča zadrževanje vode in boljše založenost tal s hranili.

Krave imajo nameščene pedometre, ki med drugim merijo tudi čas ležanja, ki znaša povprečno 6 do 7 ur. »Čas ležanja je razmeroma kratek v primerjavi z rezultati drugih kmetov. Ne vem, zakaj krave ne ležijo več. Se pa gibljejo sproščeno in umirjeno, so zdrave, brez tehnoptij, odrgrnin ali česa podobnega. Težave z nogami so redke, razen kakšnega laminitisa, ki pa je lahko posledica acidoze. Zato pazimo, da obrok ne vsebuje preveč škroba in je pravilno izravnano. Kljub trenutno dobrim rezultatom vedno obstajajo možnosti za izboljšave.«

Hočevar omeni težave s telicami, saj so bile pred selitvijo v kompostni hlev privezane. »Imele so šibke parklje, zato so se na kompost težje prilagodile. Zdaj smo stari hlev toliko preuredili, da so telice delno že proste in teh težav ob prehodu v kompostni hlev nimajo več. Za teličke smo uredili skupinske bokse poleg hleva in optimalno izkoristili prostor.«

S tehnologijo kompostnega hleva so zelo zadovoljni, vendar bi radi zmanjšali obremenitev komposta. To bi dosegli s poletno pašo, čeprav bi bila ta bolj idealna pozimi, ko je več težav z vlago. Kompost vozijo na njive, gnojevko pa na travnike. Redno spremljajo tudi kakovost zemlje po uporabi komposta in opažajo, da se organska snov in humus v tleh iz leta v leto povečujeta. V sušnih letih je bila manjša poraba du-

šika v žitu, koruza pa je ostala lepo zelena. Prvo dognojevanje izvedejo spomladi, nato pa imajo rastline dovolj hranil do konca rastne sezone, saj se dušik iz komposta počasi sprošča, kar je ugodno tudi s stroškovnega vidika.

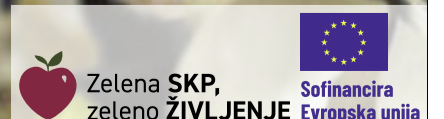
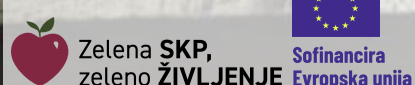
V hlev so dodatno namestili helikopterske ventilatorje, kar je obvezna oprema za kompostni hlev, delujejo pa tudi pozimi. Vročinski stres pri kravah je velik problem, zato uravnavajo frekvenco ventilatorjev glede na temperaturo. Kljub odprtemu hlevu in dodatnim ventilatorjem krave v poletnih mesecih, ko temperature presežejo 30 stopinj Celzija, še vedno iščejo ohlajitev pod ventilatorji.

**MANJ TOPLOGREDNIH PLINOV
IN BOLJŠE KROŽENJE HRANIL**

Kompostni hlev prinaša številne prednosti, in sicer predvsem pri kroženju hranil in zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov. Na Hočevarjevi kmetiji so v juliju izmerili koncentracije ogljikovega dioksida (CO₂) v hlevu in zunaj njega. Rezultati so pokazali, da je bila koncentracija CO₂ v kompostnem hlevu najnižja v primerjavi z drugimi opazovanimi sistemi reje. Zunaj hleva so bili rezultati bolj ali manj izenačeni, razen sistema s privezanimi kravami in sistema na rešetkah, kjer so bile vrednosti višje. To pomeni, da kompostni hlev učinkovito zadržuje toplogredne pline.

Poleg CO₂ so merili tudi koncentracijo metana. Zunaj hleva metana skorajda niso zaznali, medtem ko so bili izpusti v kompostnem hlevu najnižji v primerjavi z drugimi sistemi (polna tla, prepustna tla, rešetke, vezana reja). Koncentracija amonijaka je bila najnižja pri globokem nastilju, kompostni hlev pa je bil takoj za njim. Zunaj hleva so bili rezultati podobni – globoki nastilj, kompost in prepustna tla so izstopali kot boljši sistemi. Pri izpustih dušikovega oksida pa so bila prepustna tla rezultatsko nekoliko boljše od kompostnega hleva in hleva na globoki nastilj.

Kompostni hlev se je pri Hočevarjevih izkazal za odlično izbiro, saj učinkovito zadržuje izpuste CO₂, metana in amonijaka. Poletni so na območjih, kjer dalj časa ni padavin in kjer gnojijo s kompostom, zemljišča manj občutljiva na sušo. To je posledica večje vsebnosti organske snovi in humusa v tleh, kar poveča zadrževanje vode in boljše založenost tal s hranili. V Sloveniji se za kompostne hleve rejci še ne odločajo pogosto, saj zahtevajo več prostora in večjo porabo materiala za nastilj, kot sta žagovina ali lesni sekanci, ki niso poceni. Vendar pa se pri tem ne sme varčevati, saj potem trpi udobje živali in s tem posledično tudi prireja.

Hiša vina Pečarič iz Čuril pri Metliki

Vrhunska vina, mesnine in poezija očarajo goste

Kristijan Hrastar

Na kmetiji Pečarič iz Čuril pri Metliki se že več generacij ukvarjajo z vzgojo vinske trte. Že konec 19. stoletja so imeli v lasti in obdelovanju dva hektarja vinogradov, kar je bilo za tiste čase v Beli krajini izredno veliko. Razvoj gre seveda hitro naprej. Kot raste trg in povpraševanje po vinih, tako pri Pečaričevih povečujejo obdelovalne površine in trte so posajene že na šestih hektarjih.

Na večgeneracijski kmetiji živijo Martin z ženo Polono, sinova Blaž in Andraž ter hčerke Ana, Nika in Tina. Doma pomaga tudi oče Martin, pred letom dni pa so zaposlili še sodelavca Jožeta. Pečaričeve smo obiskali v času trgatve med tednom, da smo tudi sami začutili delovni utrip pri hiši. Poudariti še velja, da imajo Pečaričevi ob koncih tedna in predvsem v decembru izjemno veliko obiska.

KMETIJA PEČARIČ

Kmetija Pečarič leži na sončni strani Gorjancev, v Čurilah pri Metliki. Z vinogradništvom je tesno povezanih že več rodov. Na domačiji imajo vinsko klet in razstavno-prodajni prostor, medtem ko se vinogradi razprostirajo v Vidošičih in na Vinomerju. Na šestih hektarjih površin imajo več sort grozdja. Pridelujejo tako rdeče kot bele sorte vin, kakovostna, vrhunska, predikatna, pa tudi peneča vina. Uspehe zanjejo tudi z vini iz sušenega grozdja. Za nakup ali pokušino je tako na voljo 30 različnih vin.

Predstavljajo se s pokušinami izbranih vin, na katerih z besedo in kozarcem v roki poudarjajo kulturo pitja vina. Za večje in manjše skupine je na voljo urejen degustacijski prostor. Sprejmejo skupine do 60 oseb, ki jih skozi vodeno degustacijo razvajajo z odličnimi vini in belokranjsko pogačo. Za goste pripravijo tudi narezke iz lastnih mesnin in pogače iz domače moke, sire, olja in namaze pa kupijo pri lokalnih kmetih. Na leto gostijo blizu 2000 obiskovalcev.

NEKOČ TRSNIČARJI IN GOVEDOREJCI

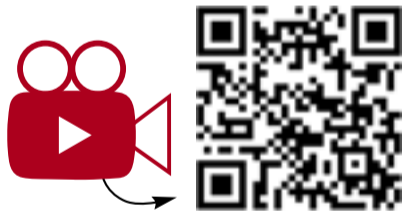
Pečaričevi so bili v preteklosti tudi znani prodajalci trsnih cepljenk, a so zaradi krize v trsničarstvu opustili to dejavnost. Prav tako se nič več intenzivno ne ukvarjajo z govedorejo, ki je bila nekoč pomembna kmetijska dejavnost. Še vedno pa obdelujejo nekaj hektarjev travnikov in njiv, v hlevu redijo prašiče, saj sa-

Družina Pečarič iz Bele krajine

Video posnetek s kmetije Pečarič si lahko pogledate na Youtube kanalu Kmečki glas

bit.ly/3ZUyHgl

mi izdelujejo suhomesnate izdelke. Pravočasno so se leta 2010 odločili za izgradnjo sončne elektrarne, tako da se jim bo prihodnje leto iztekla 15-letna pogodba za prodajo subvencionirane električne energije. V povprečju proizvedejo električno energijo za lastne potrebe in za oskrbo osmih gospodinjstev. Ker je to stalen vir dohodka, je Polona leta 2011 pustila službo in se posvetila številni družini. Zelo je v pomoč tudi pri sprejemu obiskovalcev, še

posebej skrbi za tuje goste. Bela krajina ima namreč kar nekaj znamenitosti, ki jih organizirane skupine povežejo z lokalno pokušino vin in ostalih dobrot.

Hiša vina Pečarič se promovira na številnih dogodkih. Srečali smo jih v Gornji Radgoni na sejmu Agra, vedno so prisotni na Vinski vigredi in drugih lokalnih dogodkih. Velika promocija so degustacije na kmetiji, njihovo vino najdemo tudi v gostinskih lokalih. Velja omeniti Martinov večer, ko se zbere tudi več kot 100 ljudi, ki okušajo vrhunska vina in prigrizke. Vsak četrtek v juliju in avgustu imajo t. i. odprta vrata, kar je belokranjski projekt. Gostje lahko v brošurah najdejo ponudnike belokranjskih dobrot, znamenitosti in dejavnosti, ki so si termine enakomerno razporedili skozi ves teden. Krog kupcev se tako ves čas počasi širi, kar je prav, saj si pri Pečaričevih želijo umirjeno rast povpraševanja.

MACERACIJA V KVEVRJIH

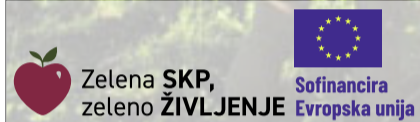
»Imamo veliko naročenih skupin, ki jim ob pokušini naših vin postrežemo prigrizek – domače suhe mesnine, domači sir in belokranjsko pogačo. Tudi degustacije vin so lahko različne, imena pa imajo po naših štirih blagovnih znamkah: penine nosijo ime Rosalija, izbore polnimo pod imenom Botricija, visoke predikate kot Zlahtni opoj in macerirano vino kot Lutum, kar po latinsko pomeni glina. To je posebno vino; maceracija belih sort poteka v velikih zakopanih glinenih sodah, ki se imenujejo kvevrji in so gruzijskega izvora. Naš kvevri ima 650 litrov prostornine. V njem smo pol leta macerirali sivi pinot, ki je nato še leto dni zorel v lesenem sodu. Vino ima 14 % alkohola in veliko taninov,« pravi Martin, ki dodaja, da mora biti za tovrstno vino grozdje zdravo in ob trgatvi mora vsebovati najmanj 100 °Oe sladkorja. Je zrelo vino bogatega telesa z okusom po zrelem lesu, jantarne barve, fino trpkost in kar je glavno, zelo je pitno.

V degustacijski sobi lahko gostijo do 60 ljudi.

Lično založena trgovina na domačem dvorišču, v kateri je okrog 30 različnih vrst vina.

V času trgatve pri Pečaričevih vlada veselo vzdušje.

Pri Pečaričevih pokažejo vin potekajo nekoliko drugače, kot smo vajeni. Sprejemajo skupine do 60 oseb, ki jih skozi vodeno pokašino razvajajo z odličnimi vini in belokranjsko pogačo. Polona pokašino povezuje s kulturnim programom. Tako Martin najprej predstavi zgodovino kleti in kraja, predstavitev vin pa spremljajo izbrani verzi znanih belokranjskih pesnikov, kot sta Oton Zupančič in Lojze Krakar. Na ta način obiskovalce s pesmimi, vezanimi na vino in Belo krajino, pritegnejo k svoji zgodbi. Predstavitve traja uro in pol, za zaključene družbe pa tudi več. Gostje se prav zaradi prijetnega vzdušja radi vračajo, ali na pokašino ali pa po buteljko vina.

di aromatičnosti in polnosti govorimo že o bogatejši različici zvrsti.

OHRANJENI STELJNIKI

Martin pravi, da je njihovo življenje vezano tudi na stelnjike. Stelnjiki so zelo pomembni za biotsko in kulturno raznovrstnost Bele krajine, saj jih drugod po Sloveniji ne najdemo. So dom različnim gobam, metuljem, žuželkam, orhidejam in drugim živalskim vrstam. Mnogo ljudskih običajev in šeg v Beli krajini vključuje stelnjike. Ohranjenih je le še peščica stelnjkov. Najbolj znani so Vinomerski v okolici Metlike in Marindolski v okolici Adlešičev, ki so del Krajinskega parka Kolpa. Več kmetov iz Čuril tako vzdržuje nekaj hektarjev stelnjkov iz čistega veselja, saj niso zajeti v ukrepe kmetijskih podpor.

Stelnjiki so kmetijske površine, porasle z redkim brezovim gozdom in orlovo praproto, ki jih redno, vsaj enkrat na leto, pokosijo. Stelja (praprota) in druge rastline običajno pokrivajo več kot 80 % tal, drevesa s krošnjami pa manj kot 75 % površine.

Na območju parka so stelnjike v preteklosti kosili tradicionalno »med mašami«, v času med veliko in malo mašo, ko praprota že porjavi. To je bilo obdobje, ko so imeli kmetje nekoliko več časa, saj je bila glavna druga del na poljih že opravljena. V preteklosti so del pokosene stelje kmetje odpeljali domov, večji del pa je ostal v stelnjkih. Iz stelje so zložili stoge, ki so bili za območje Krajinskega parka Kolpa tipičen prepoznaven element kmetijske kulturne krajine.

V sodih je od rdečih vin metliška črnina PTP, portugalka, modra frankinja in osnova za suho rdečo Rosalijo, ki je penina iz frankinje. Na kvasovkah zori vsaj pet let in se najbolj ujame s krepkimi mesnimi jedmi.

NAČRTI ZA BLIŽNJO IN DALJNO PRIHODNOST

Vsekakor si Martin in Polona želita, da bi nekdo od otrok prevzel kmetijo. Radi bi širili tako kletne kot skladišne prostore, ki so z leti postali premajhni. Zadnja leta so nekoliko povečali vinogradniško površino, nasadili so tudi tri tisoč tolerantnih sort vinske trte. Pri razvoju tolerantnih sort novih generacij poteka zlahkni-teljko delo v smeri večje odpornosti trt na več bolezni hkrati, kar bo še povečalo že tako dobro kakovost grozdja. Martin pravi, da bo čas pokazal, kako se bodo te nove sorte uveljavile v vinogradu, v kleti in med potrošniki. Gotovo pa bi se lahko v prihodnje bližina s Hrvaško obrnila v prid belokranjskim vinarjem, saj so njihovi vinogradi tik ob meji.

Pečaričevi so pred leti kandidirali v okviru Skupne kmetijske politike na javnem razpisu za kolektivne naložbe. V prihodnje želijo kandidirati na javnem razpisu za posodobitev kletnih, skladišnih in turističnih prostorov, saj bi le na ta način lahko uresničili svoje želje, da posodobijo proizvodne in prodajne procese. Seveda pa predvsem sebi olajšajo delo.

SREDA JE POSEBEN DAN NA KMETIJI

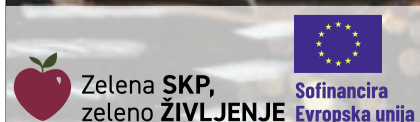
Kot smo že zapisali, imajo pri Pečaričevih ves čas številne obiskovalce, precej jih pride po buteljke za sebe in za darila. »Steklenica vrhunskega vina je lepo darilo. Največ je povpraševanja po nagrajenih vinih. Do sedaj smo prejeli že vrsto priznanj na različnih

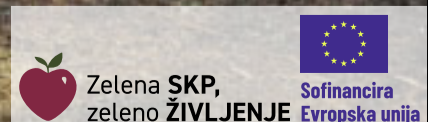
Oče Martin vsak teden težko dočaka sredo. »To je poseben dan, saj v našo hišo pride naj-novejša številka Kmečkega glasa.«

ocenjevanjih, med drugim kar nekaj nazivov šampiona Vinske vigredi in pokalov za najboljšo mlado portugalko.«

Če so jesenski dnevi pri Pečaričevih posebni, je tudi vsaka sredo zanje posebna, pravi Polona ob zaključku pogovora: »Sreda je dan za Kmečki glas, nanj smo naročeni že več kot pol stoletja. Ko pismonoša prinese časopis, si ga kot kruh božičnik razdelimo na tri dele. V njem so vedno zanimive teme. Ko prebere vsak svojo tretjino, si ga izmenjamo in tako ni treba čakati pol dneva, da ga dobiš v roke,« z nasmehom še pove Polona.

Gostje radi posegajo po belokranjski pogači, domačem narezku, vse pa ob spremljavi vrhunskih penin pod njihovo blagovno znamko Rosalija.

Stelnjike kosijo tradicionalno »med mašami«, v času med veliko mašo, 15. avgusta, in malo mašo, 8. septembra, ko praprota že porjavi.

Evropski dan ekološkega kmetijstva

Najboljša evropska kmetica iz Avstrije, kmet iz Nemčije

D. Z.

Evropska komisija je na dan ekološkega kmetovanja Evropske unije 23. septembra v Bruslju razkrila letošnje zmagovalce na tekmovanju za ekološko pridelavo. Nagradjeni projekti kažejo, kako ekološka dobavna veriga že ustvarja na inovativen način dodano vrednost in ustvarja priložnosti za podeželska območja.

Nagrajence je nagovoril predsednik IFOAM Organics Europe Jan Plagge in dejal: »Ekološko gibanje v EU vsak dan dokazuje, da so trajnostni prehranski in kmetijski sistemi realnost znotraj meja našega planeta in kmetom zagotavljajo pošten dohodek. Letošnji zmagovalci predstavljajo vse tiste, ki skrbijo za varstvo okolja in podnebja ter hkrati spodbujajo gospodarsko in socialno trajnost kot skupni cilj, opredeljen v strateškem dialogu. Njihova prizadevanja navduhujejo še mnoge druge, da postanejo del teh prehranskih in kmetijskih sprememb v smeri bolj odporne, trajnostne in konkurenčne prihodnosti.«

NAGRAJENCI PO KATEGORIJAH

Letošnji nagrajenci so: med ekološkimi kmeticami **Reinhilde Frech-Emmelmann** iz Avstrije, ustanoviteljica podjetja ReinSaat GmbH leta 1998 skupaj s podjetjem Demeter ter ekološkimi kmeti in vrtnarji v kraju St. Leonhard am Hornerwald, najboljši ekološki kmet je **Benny Schöpf** iz Nemčije, glavni pridelovalec zelenjave v Kartoffelkombinat, največji kmetiji, ki jo podpirajo skupnosti v Nemčiji. Najboljša ekološka regija je Južni Savo na Finskem, ki je v 40 letih sodelovanja med kmeti, raziskovalci in lokalnimi oblastmi uspel vzpostaviti močno kulturo ekološkega kmetovanja, najboljšo ekološko mesto je BioStadt Bremen v Nemčiji, ki obsega več kot 30 % ekoloških kmetij in spodbuja trajnostne prehranske sisteme s projekti skupnosti in inovativnimi kmetijskimi pobudami, s čimer državljanom omogoča, da spodbujajo lokalne spremembe.

V kategoriji najboljše ekološko bio okolje je bil izbran Sörmland Bio-district na Švedskem, kot pionir ekološkega kmetovanja je od 40. let prejšnjega stoletja in združuje kmetije, živilske predelovalce, restavracije, eko-hotel in eko-banko. Najboljši ekološki živilskopredelovalni obrat je Gino Girolomoni Cooperativa Agricola v Italiji kot zadruga, spe-

Reinhilde Frech-Emmelmann iz Avstrije

cializirana za ekološko proizvodnjo testenin, ki nadaljuje poslanstvo svojega ustanovitelja Gina Girolomonija. Najboljši trgovec na drobno z ekološko pridelano hrano je SAiFRES v Španiji, ki so ga leta 2011 ustanovili trije kmetje, ki so prešli na ekološko kmetovanje in oživili kmetijstvo v pokrajini Huerta de Valencia. Nagrado kot najboljša ekološka restavracija – prehranska storitev – pa je v Bruslju prejela veriga restavracij Kalf & Hansen na Švedskem, ki sta jo leta 2014 ustanovila Rune in Fabian Kalf-Hansen. Ta veriga restavracij ponuja 100-odstotno ekološko, sezonsko nordijsko kuhinjo.

Povečanje deleža kmetijskih zemljišč v ekološkem kmetijstvu pa ostaja ena od prioritet Evropske unije. Akcijski načrt za ekološko kmetijstvo podpira pobude EU za povečanje trga in povpraševanja po ekološki pridelavi, vendar je na tem področju še veliko dela. Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča o ekološkem kmetijstvu v EU pa navaja, da vrzeli in nedoslednosti ovirajo uspeh politike. Obstaja pa še veliko priložnosti za boljšo uporabo sredstev skupne kmetijske politike (SKP) za okrepitev položaja kmetov v vrednostni verigi in nadaljnji razvoj ekološke pridelave.

Hrvaška

Suša uničila pridelek sladkorne pese

D. Z.

Hrvaška bi lahko zaradi suše ostala brez sladkorja. Na vzhodu države, v Slavoniji, kjer je pridelava sladkorne pese največja, je bilo uničenih več kot 80 % pridelka. Na kmetijskem ministrstvu so že imeli nujne sestanke, pomoč bodo iskali v Bruslju.

Prizori na njivah so apokaliptični, najhuje je v Osiješko-baranjski in Vukovarsko-sremski županiji. »Pesa je zdržala, dokler je lahko, listi so nato črpali vlago iz pese in pesa je postajala vse manjša in zdaj so se tako listje kot pesa posušili,« je povedal Ivo Kelić, pridelovalec sladkorne pese iz Mirkovcev. Na vzhodu pridelajo 85 % sladkorne pese, uničenih pa je bilo več kot 80 % pridelka.

»Naša družinska kmetija ima 126 hektarjev sladkorne pese, 80 hektarjev pa ne bomo pospravili,« je v pogovoru pojasnil Kelić. Pesa po drugi strani zaradi prenosa bolezni ne sme ostati v zemlji, zaradi izjemne suše pa je s stroji ni bilo mogoče pospravljati, ker je bila zemlja trda kot beton. Počakati so morali na padavine, porabili pa jo bodo lahko le za sežig v bioplinarnah. Elementarna katastrofa na poljih, možna katastrofa na trgu. Suša ni uničila pese le na Hrvaškem, ampak tudi drugod po vzhodni Evropi, zato je vprašanje, ali bo sladkorja letos sploh dovolj. »Takšna je situacija na Madžarskem in tudi v Srbiji sem videl, da je položaj grozen. To bi lahko bil konec tovarne sladkorja v Županji, zadnje tovarne sladkorja na Hrvaškem,« je opozoril Kelić.

INDUSTRIJA SLADKORJA NA KOLENIH

»Delamo s prepovoljeno zmogljivostjo, cena tega sladkorja je ogromna. Stanje je izjemno slabo,« je dejal predsednik uprave Hrvaške industrije sladkorja Željko Zadro. Na ministrstvu za kmetijstvo so imeli nujne sestanke, ker brez pese ni sladkorja. »Naš sestanek je privedel do tega, da bomo Evropski komisiji dali pobudo za aktiviranje kriznih rezerv v kmetijstvu. Na to odobritev moramo čakati šest mesecev,« je opozoril hrvaški kmetijski minister Josip Zadro.

Vlada zagotavlja, da dela vse, da v državi ne bo primanjkovalo sladkorja. »Za naše državljanje je skrb odveč, zato ne bo ne uvoza ne podražitev sladkorja. Vlada štiti državljanje,« je zatrdil državni sekretar Tugomir Majdak.

Pomanjkanje sladkorja bodo nadomestili z zalogami in deloma z rafinacijo. Hrvaška industrija sladkorja in proizvajalci so na kolenih. Skupne obveznosti so dosegle 10 milijonov evrov. Predlog za kreditiranje dolgov s pomočjo HBOR gre tudi na vlado. Če jim ne bodo pomagali, pridelovalci naslednje leto ne bodo sejali sladkorne pese in s tem bi bilo konec hrvaške industrije sladkorja.

Hitro in enostavno do gozdarske mehanizacije

Finančni lizing za novo in rabljeno mehanizacijo do 14 let starosti.

Ponujamo finančni lizing za vse vrste vozil, strojev, opreme in priključkov za gozdarsko dejavnosti.

DBS Leasing d.o.o., Kolodvorska ulica 9, 1000 Ljubljana

☎ 01 230 005 00 ✉ info@dbs.si 🌐 www.dbs-leasing.si

DBS Leasing

OZIMNE PŠENICE

SAATBAU LINZ

Najbolj prodajane sorte

AMICUS

Nagradi Vas s pridelkom

- zelo velik pridelek na sušnih tleh
- zgodnja in stabilna sorta
- večletni rekorder

ARTIMUS [7]

Pšenica »kaktus«

- zgodnja, zdrava in stabilna sorta
- tolerantna na sušni stres
- nizke rasti z odličnim izkoristkom dušika
- dobra kakovost: A/B (Slovenija), BQG: 7 (Avstrija)

NOVO

CHEVIGNON [3]

Nova dimenzija pridelka

- maksimalni pridelki na težjih in zelo dobri na lažjih tleh
- za živinorejske kmetije
- tolerantnost na bolezni žit
- vodilna sorta v Nemčiji in Franciji

KONTAKT

Marjeta MOHORIČ 041/669-178
 Andrej VENCELJ 051/663-757
 Jernej PERTKOVIČ 041/467-667
 Blaž KRANCELBINDER 051/241-446
 Barbara BELŠAK 051/660-573
 Janez VREČEK 041/533-693
 Gregor KOLARIČ 041/777-724

www.saatbau.com/si
 ✉ slovenija@saatbau.com

SAATBAU
 Dobra setev,
 dobra žetev.

Inovativnosti žensk v kmetijstvu in na podeželju

Pot utirajo prodorne posameznice

Darja Zemljič

V večini evropskih držav v kmetijskem sektorju in vodilnih organizacijah na podeželju prevladujejo moški. Le približno 30 % evropskih kmetij vodi ženske, ženski glasovi pa so v manjšini tudi v večini kmetijskih organizacij. Tudi v Sloveniji ni drugače, od 52 mest v upravnih organih KGZS sta prisotni le dve ženski.

podjetnic tudi družbeno podpreti. Zato raziskujejo razvoj in vitalnost podeželja in kmetij in pri tem pomembno vprašanje – ali bo kmetijo prevzel le najstarejši sin ali morda hči. Podeželje in način kmetovanja se je v zadnjih desetletjih zelo spremenilo, zato se mora tudi vloga žensk in odnos do njih. Toda tega ni mogoče spremeniti na individualističen način, ampak s sodelovanjem. Ženske na podeželju so namreč še vedno v senci,

V Ljubljani so se srečale predstavnice iz desetih držav v okviru mreženja idej in izkušenj o podjetništvu na podeželju in v kmetijstvu in si ogledale še dobre prakse v Borovnici in na Primorskem.

Vendar se na evropskem podeželju čutijo spremembe in ženske se želijo vključiti v vodstvene vloge v kmetijstvu in so inovativne na podjetniškem področju ter dejavne pri oblikovanju in krepitvi podeželskih skupnosti. Pozitivne izkušnje na tem področju v različnih evropskih državah želijo širiti in se medsebojno podpirati. Praktična in znanstvena prizadevanja inovativnih podeželskih žensk je v obliki deljenja izkušenj in dobrih praks zato podprla Evropska komisija prek projekta FLIARA, ki spodbuja inovativnost žensk v kmetijstvu in na podeželju v desetih državah: Belgiji, Češki, Finski, Nemčiji, Irski, Italiji, Nizozemski, Slo-

spolna diskriminacija in patriarhat sta na podeželju še zelo ukoreninjena. Ženske podjetnice se srečujejo z omejenim dostopom do finančnih sredstev, kreditov, zemlje, inovacij. Institucije in politika jih ovira, pri delitvi sredstev EU bi morali bolj vključevati politike, ki poudarjajo skrb za vlogo žensk in njihovo izobraževanje, mentorstvo je še vedno šibko. Zato vključujejo v projekt partnerje z različnih področij, velik poudarek pa je tudi na mreženju med ženskami in inovacijah. Podatke in izkušnje iz projekta bodo zapisali tudi v obliki ukrepov za povečanje prispevka žensk k inovacijam na podeželju.

Dr. Maura Farrell, dr. Barbara Lampič, Anka Marcu, Iva Zadražilová, Sarah Khoudja, Petra Matos, Saša Kržič, Alžbeta Nagyová in Patricia Toma

veniji, Španiji, Italiji in Švedski. V njegovem okviru se je 25. in 26. septembra srečalo okrog 80 predstavnic iz omenjenih držav na Filozofski fakulteti (FF) v Ljubljani, ogledale pa so si tudi dobre prakse, pridelavo mikrozelena Šebenik v Borovnici, park Istra v Črnem kalu in ekološko kmetijo Gramona v Seči. Dogodek je organiziral Oddelek za geografijo in Oddelek za psihologijo, v Sloveniji ga vodita dr. Barbara Lampič in dr. Irma Potočnik Slavič, prav tako iz FF.

VLOGA ŽENSK NA PODEŽELJU SE VEDNO PODCENJENA

Po mnenju dr. Maure Farrell iz Univerze Galway na Irskem, vodjo projekta Fliara, je potrebno spodbujanje podeželskih žensk kot

V Sloveniji so ženske na podeželju izvedle nekaj projektov prek programa Leader oz. LAS, kjer so sicer močno prisotne, a še vedno »nevidne«. V upravni strukturi LAS je namreč aktivnih le 12 žensk in 37 moških, je poudarila dr. Irma Potočnik Slavič. Kot je poudarila dr. Milica Antič Gaber iz FF, zavira neenakopraven položaj žensk razvoj celotne družbe, razvoj tega področja pa koristi tudi moškim. Na nekaterih profesionalnih področjih, tudi v kmetijstvu, še vedno prevladujejo stereotipi, kar vpliva na izbor izobraževanja in poklic žensk. V zasebnem življenju obstajajo nevidne nalepke, npr. da ženska ni prosila za pomoč v primeru, ko ji moški ni želel pomagati. Obenem prevzemajo vse neplačane družinske obveznosti in skrb za starejše.

Voščilo in iskrene želje ob svetovnem dnevu kmetic

Vsako leto se opomnimo, da je 15. oktober svetovni dan kmetic. Spoštovane, dovolite mi, da vam voščim in čestitam za vse opravljeno delo. Ne bom ga naštevala, saj dobro vemo, kje vse so vidne naše sledi. Naj ob tem dnevu zaželim, da bi nas opazili tudi drugi, predvsem pa videli in priznali naš doprinos za urejenost okolja, prispevek k dobremu zdravju, lažjemu delu, veliki skrbi za dediščino. Prosim, vzpodbujajte tiste, ki prihajajo za nami, naj ne popustijo v borbi za naš stan, stale jim bomo ob strani. Prosim, ostanimo skupaj in ostanimo enotne.

Svetovni dan kmetic slovenske kmetice tradicionalno praznujemo na svoj način. Izberemo kmetico leta. Pri izboru poiščemo

mo osebo, ki ji lahko pripišemo prizadevanja za dom, kmetijo, za naš prostor, naše podeželje in naš kmečki stan, s posebnim poudarkom na prizadevanjih za kmetice oz. podeželske žene na lokalnem, občinskem, državnem ali mednarodnem nivoju. Naziv kmetica leta podeljujemo za opravljeno delo, za dosežke, v želji, da nam s svojimi močmi pomaga pri zastopanju našega stanu še naprej.

Letošnja osrednja prireditev ob svetovnem dnevu kmetic, na kateri bomo razglasili KMETICO LETA 2024, bo v ponedeljek, 14. oktobra, ob 18. uri v Kulturnem centru Delavskega doma Zagorje ob Savi. Vabljeni!

Irena Ule,
predsednica Zveze kmetic Slovenije

PRIDELOVKA PARADIŽNIKA, ŽUPANJA, ZBIRALKA ODPADKOV

Osrednji del projekta so inovacije na podeželju, ki so jih ustvarile in jih vodijo ženske, opravili so 20 študij primerov inovacij žensk na podeželju in v kmetijstvu. Sedem predstavnic oz. ambasadork tega projekta (od skupaj 20 imenovanih) je svoje konkretne izkušnje predstavilo v Ljubljani, s katerimi bodo lahko pomagali tudi drugim ženskam v enakih okoliščinah na podeželju.

Iva Zadražilová iz Češke je doktorica znanosti, hkrati pa 20 let obdeluje z družino 65 hektarjih veliko ekološko kmetijo, na kateri so glavne dejavnosti živinoreja, poljedelstvo in turistične nastanitve. Kot najpomembnejše izhodišče za svoje delo je izpostavila svojo vztrajnost ter vero, da je mogoče vse zamljano tudi uresničiti, pri tem pa ima podporo družine. Iz podjetniških vrst prihaja Alžbeta Nagyová iz Češke, ki ima podjetje Bezdínek za pridelavo paradižnika na območju Ostrave na Slovaškem. Na območju bivših rudnikov premoga je velika nezaposlenost, podjetje Bezdínek pa zaposluje predvsem žensko delovno silo, okrog 250. So največji pridelovalci paradižnika na Češkem, na leto ga pridelajo okrog 60.000 ton na hidroponski način in ga prodajo v trgovske in gostinske mreže. Češka je po pridelavi zelenjave na prebivalca na predzadnjem mestu v Evropi, zato je oskrba domačega trga z lokalno pridelavo zelo pomembna. Nagyová je izpostavila, da je imela v pridelavi najprej katastrofalne rezultate, toda treba je ostati odprtega duha in se iz takšne izkušnje kaj naučiti. Domačini ji sprva niso verjeli, da je mogoče pridelati paradižnik brez pesticidov, za kar imajo sedaj pridelavo certificirano.

Odpadki iz kmetijske pridelave, pa tudi iz drugih dejavnosti (stari čolni, mreže za oljke), niso dali miru Sarah Khoudja iz kraja Castelnuovo Cilento na jugu Italije. »Kmetije vse pridelajo ekološko, potem pa dajo te pridelke v plastiko. To zame ni logično.« Zato se je lotila njihovega recikliranja. Po poreklu ni domačinka, temveč se je priselila iz Bruslja in ima arabsko-francoske starše, v tujem okolju ji na začetku ni bilo lahko. Na voljo ni imela svojih sredstev in domačini ji niso verjeli, da bo med

njimi tudi ostala. Še vedno mora iskati podporo in denar, življenje na podeželju je postalo zahtevno, zato je pomembna medsebojna povezanost, je poudarila.

Patricia Toma iz Romunije je po poklicu fotografinja, pomaga skupnosti z ohranjanjem kulturne dediščine in kulturnih dogodkov ter predelavo tekstilij v vasi, kjer živi okrog 400 ljudi.

Trdo pot k svojim ciljem je imela tudi Anka Marcu, sedaj županja v občini Cojocne v Romuniji, ki je tudi njen oče, nekdanji podžupan, ni bil vesel. Tako ženske same kot drugi jih še vedno ne vidijo v javnem življenju. Ko je dobila podporo v skupnosti, pa je videla, da lahko ženskam pomaga tako, da jih nekoliko razbremenijo skrbi za otroke. To je začela uresničevati z gradnjo parkov in drugih aktivnosti za otroke, da so ti pridobili dodatne spretnosti v okolju, kjer niso imeli drugih možnosti. Prepričana je, da je s svojim delom v lokalni politiki, kjer vlada na vasi veliko tradicionalnih predsodkov, zgled tudi drugim ženskam, ki jim bo zato nekoliko lažje. »Če hočeš pomoč sprejeti, jo moraš sam tudi dati in biti pogumen, da nadaljuješ tam, kjer ni poti,« je njeno sporočilo, ki se mu pridružuje tudi slovenska predstavnica Petra Matos, ki z možem vodi park Istra. Svoje zamisli sta začela uresničevati po zgledu prostovoljnih dejavnosti, za katere sta izkušnje dobila v Indiji. Pri številnih storitvah je treba pomagati prebivalcem na podeželju, saj je med njimi veliko ostarelih in samih. Petra je izpostavila nejevero domačinov pri novi alternativni dejavnosti, okoli katere je veliko dvomov. Ko se dejavnost ustali, pa postane glavni tok, kar dokazuje to, da je mogoče spremeniti utečene poti.

Saša Kržič, ustanoviteljica podjetja Šebenik iz Borovnice, je opisala svojo podjetniško pot s pridelavo mikrozelena za restavracije z nekaj zaposlenimi, ki se je v času korone popolnoma ustavila. S partnerjem sta se morala znajti, kako preživeti, zato sta po spletu začela poučevati o pridelavi mikrozelena. Podjetje v Borovnici sedaj spet posluje s pet zaposlenimi in ponovno raste. Vsak, ki se začne ukvarjati s podjetništvom, mora vedeti, da je na poti veliko ovir in tveganja, a je z osredotočenostjo vse mogoče, meni Saša Kržič.

Kmečki glas ⁸¹ | VEDNO V DOBRI DRUŽBI

Letna naročnina **94 EUR** vključuje 10% POPUST.

Fotografija: Shutterstock

01 473 53 59, 064 222 333 | narocnine@czd-kmeckiglas.si | kmeckiglas.com

Okrasne trave

Valovanje v jesenskem vetru

Marjeta Hrovatin

Jeseni na okrasnem vrtu ni več veliko rastlin. Med trajnicami prevladujejo jesenske astre in japonske anemone, tudi hermeline, čeprav še pokončne, se že poslavljajo, v ospredje pa zdaj stopijo številne okrasne trave. Grede sicer krasijo s svojimi listi in cvetnimi poganjki že poleti, v jesenskem času pa resnično zablestijo.

Med okrasnimi travami najdemo številne botanične vrste in vzgojene sorte. Skupno ime, s katerim označujemo te rastline, pa ne združuje samo predstavnikov pravih trav iz družine Poaceae, temveč pod tem imenom najdemo tudi šaše (*Carex*), bekice (*Luzula*) in ločje (*Juncus*). Botanična raznolikost okrasnih trav prinese tudi pester nabor lastnosti, ki nam omogoči, da najdemo rastlino za skoraj vsak delček vrta. Z njimi lahko tako zapolnimo okrasne lonce, za katere je denimo odlična izbira kakšna izmed bilnic (*Festuca*), ali obrobe ribnikov, kjer se izvrstno počutijo saši. Na gredo lahko posadimo nizko okrasno travo, na primer japonski šaš (*Carex oshiemensis*), ali pa s pampaško travo (*Cortaderia selloana*), ki bo pognala do dva metra visoko, ustvarimo magnet za poglede.

Odlična lastnost okrasnih trav je, da ne potrebujejo skoraj nobene nege. Tako lahko z njimi okrasimo vrtove tudi, če nimamo veliko časa za urejanje rastlin. Pri okrasnih travah poganjki čez zimo odmrejo. Pozno jeseni ali zgodaj spomladi jih porežemo in pognali bodo novi. Saši pa imajo zimzelene poganjke. Tam odstranite le posušena cvetna stebila in posamezne odmrle ali neugledne poganjke.

ODLIČNA OBROBA RIBNIKOV

Med nižjimi predstavniki je odlična izbira sorta *Acorus gramineus* 'Variegata', ki bo ribnik polepšala s svojimi pisanimi poganjki. Nekoliko več sonca prenese japonska rdeča trava (*Imperata cylindrica* var. *koenigii*). Z rdečkasti-

mi konicami poganjkov bo dodala nekaj dramatičnosti na obrobje ribnika. Za višje predstavnike posadite proso (*Panicum virgatum* 'Moundry'), ki dobro prenaša nekoliko bolj vlažna tla. Ali pa se odločite za katerega izmed šašev, kot je togi šaš (*Carex elata*). Dobro bo uspeval tudi na rastišču s stoječo vodo. Njegove goste poganjke v zelenkasto rumeni barvi spomladi dodatno popestrijo še pokončni cvetni poganjki. Če želite večje predstavnike, posadite pisano čužko (*Phalaris arundinacea*), ki bo zrastle več kot meter visoko. Tudi njeni poganjki so dvobarvni, vendar za razliko od šaša v belozeleni kombinaciji.

TRAVE POŽIVIMO TUDI SENCO

Tudi na bolj senčni gredi lahko dodate okrasne trave, kot je rušnata masnica (*Deschampsia cespitosa*), ki jo kombiniramo z zimzelenimi praprotni, na primer s podlesnico (*Polystichum setiferum*), kar bo lepo zapolnilo senčno grede. Če bi potrebovali nekaj bolj rumenkasto zlatih tonov, posadite sorto rušnate masnice 'Goldtau'. Sorta je nekoliko nižja kot botanična vrsta in se odlično poda k rumenkastim tonom host. Podobno zlato obarvana je tudi hakonska trava (*Hakonechloa macra* 'Aureola'), ki bo lepo razsvetlila senco s svojimi rumeno zelenimi poganjki. Ti bodo imeli na senčnem rastišču še bolj intenzivne barve, na premočnem soncu pa lahko celo nekoliko zbledijo.

ZA ŽIVAHNO ZIMO

Okrasne trave so odlične tudi za dopolnitev zimskega dela leta, saj imajo številni predstavniki zimzelene poganjke, ki gredam v zimskem času dodajo potrebno strukturo. Za to so primerni predvsem saši, katerih poganjki so pogosto pisani, denimo burchanov šaš (*Carex burchanovii*) z oranžnorjavimi poganjki, vrsta *Carex flagellifera* ima rdečerjave poganjke, živo rdeče s tanko zeleno črto ima uncinija (*Urcinia rubra*).

Iz naročja gozda

Sadni slaščiči s kostanji

Jeseni se vsakič znova razveselimo kostanjev. Najprej jemo kuhane in pečene, potem pa jih uporabljamo tudi za najrazličnejše slaščice, kot so pečena jabolka s kostanjevo kremo in hruške z nadevom iz karameliziranih kostanjev.

PEČENA JABOLKA S KOSTANJEVO KREMO

SESTAVINE: 10 jabolok, 10 žličk marelične marmelade, sladkor po potrebi, cimet; za kremo: 1 l pretlačenega kuhanega kostanja, 1,5 dl sladke smetane, 1 zavitek vaniljevega sladkorja, malo mleka; za okras: stepena sladka smetana, 10 celih olupljenih kuhanih kostanjev

Jabolkom izdoblamo peščiče in jih naložimo na pekač, obložen s papirjem za peko. Pečemo jih do mehkega v pečici, segreti na 230 stopinj.

Naredimo kremo: V multipraktiku zmešamo olupljene kostanje s tekočo sladko smetano in vaniljevim sladkorjem. Če je krema pregosta, dodamo malo mleka. Mora pa biti dovolj gosta, da se nabrizgani kupček ne razleže.

Jabolka ohladimo, potresemo s sladkorjem in cimetom ter nadevamo. Na dno izdoblene jamice damo žličko marmelade, nato nabrizgamo kupček kreme in kupček stepene sladke smetane, za okras dodamo še cele kuhane kostanje.

HRUŠKE S KOSTANJEVIM NADEVOM

SESTAVINE: 4 hruške, 2 žlici rjavega sladkorja, 100 ml rdečega vina, 1 cimetova palčka, 1 lovorov list, 1 žlička pomarančne lupinice, 100 ml kokošje osnove, 200 g kuhanega sesekljane kostanja, 10 g masla, sol, poper

Hruške olupimo, prerežemo na pol in z žlico izdoblamo sredico. Žlico sladkorja karameliziramo z rdečim vinom. Dodamo začimbe, dolijemo kokošjo osnovo in v mešanico položimo polovice hrušk. Kuhamo jih toliko časa, da so še vedno trde na ugriz.

Nato jih vzamemo iz omake in postavimo na toplo. Grobo sesekljamo kostanj in ga na hitro popražimo na raztopljenem maslu. Dodamo preostali sladkor in karameliziramo.

Dodamo malo vinske omake, začimimo s soljo in poprom in z mešanico napolnimo sredice hrušk. Prelijemo s preostalo omako.

Nasveti za OKRASNI in UPORABNI VRT

Oktobrska številka je že v prodaji.

Naročanje:

01 473 53 59, 064 222 333

narocnine@czd-kmeckiglas.si

mojmalisvet.kmeckiglas.com

Kotiček za zdravje

MATEJA FERJAN HVALC, dr. med., specialistka družinske medicine

Zdravnici lahko pošljete vprašanja na naslov: ČZD Kmečki glas, KOTIČEK ZA ZDRAVJE, Vurnikova ul. 2, 1000 Ljubljana

Fobije

Fobija je neutemeljen strah pred natanko določenim predmetom, dogodkom ali okoliščinami. Čeprav fobije niso življenjsko ogrožajoče, pa lahko povzročajo veliko stisko, nelagodje in občutek nemoči.

To so najrazličnejši strahovi, ki se lahko drugim zdijo povsem nesmiselni, toda pri fobičnih motnjah je strah pred specifično stvarjo vedno pretirano močan glede na realne okoliščine in izpostavljenost nevarnosti (npr. ob socialni fobiji nas lahko vznemiri že sama misel na javno nastopanje). Čeprav se fobij zavedamo in se nam lahko zdijo nesmiselne, se jih kljub temu ne moremo znebiti in jih premagati. Posameznik ima hkrati lahko tudi po več fobij, ki so med seboj lahko povezane ali pa ne. V ozadju fobij lahko tiči globlji pomen, kot so na primer strah pred poškodbami, izgubo nadzora, padcem v nezavest ali smrtjo.

FOBIJE SO LAHKO ZELO RAZLIČNE

Na pojav fobij tako kot na vse anksiozne motnje vplivajo tri skupine dejavnikov. To so dedni (anksiozne motnje v družini, delovanje možganov), okoljski (zgodnje negativne izkušnje, ponavljajoč se stres) in osebnostni dejavniki (nizko samospoštovanje, močna potreba po nadzoru in varnosti, perfekcionizem, zadržanost, sramežljivost ipd.). Poleg dovzetnosti za razvoj fo-

bij pa so pomembni tudi dejavniki, ki fobije sprožijo (stresni dogodki, izgube, prometne nesreče) in jih vzdržujejo daljše obdobje (nezaupanje vase, umik v samoto).

Med nekatere najpogostejše fobije sodijo agorafobija (strah pred odprtimi prostori ali javnimi situacijami, iz katerih se težko hitro umaknemo ali skrijemo), klavstrofobija (strah pred zaprtimi, majhnimi in ozkimi prostori), socialna fobija (strah pred posmehovanjem in kako nas presojajo drugi ljudje v okoliščinah, ko smo izpostavljeni množici), tripanofobija (strah pred injekcijo ali iglo), astrafofobija (strah pred grmenjem, strelnimi), akrofobija (strah pred višino) ali aviofobija (strah pred letenjem) ipd. Poznamo pa tudi nekatere precej nenavadne fobije, kot so ablutofobija (strah pred umivanjem in kopanjem), ambulofobija (strah pred hojo), dendrofobija (strah pred drevesi), dromofobija (strah pred prečkanjem ceste), evfobija (strah pred dobrimi novicami), fobofobija (strah pred strahom), krometofobija (strah pred denarjem), nomofobija (strah, da ne bomo dosegljivi po mobilni telefonu), panfobija (strah pred vsem) ipd. Nekatere vrste fobij so lahko na prvi pogled mogoče res zabavne, v resnici pa osebami, ki trpijo zaradi njih, povzročajo izjemno nelagodje in vzbujajo hudo tesnobo.

Znaki fobij se ob srečanju z določenim predmetom ali okoliščinami lahko kažejo s telesnimi znaki (pospešen srčni utrip,

potenje, hitro in plitvo dihanje, napetost v mišicah, cmok v grlu, tresenje, slabost), duševno napetostjo, živčnostjo in razburjenostjo. Prevevajo nas lahko misli, kot so »to je zame nevzdržno«, »zmešalo se mi bo«. Vsem fobijam je skupno nenehno izogibanje povzročiteljem strahu, zato ostaja prizadeta oseba doma in postane depresivna. Včasih skušajo fobične osebe strah olajšati s pretiranim pitjem alkohola ali uživanjem mamil.

KAKO SI POMAGATI

Zaradi celotnega skupka različnih vzrokov, ki pripomorejo k razvoju fobij, se moramo zavedati, da za njihov nastanek nismo krivi sami, ker bi bili »šibki«. Odgovorni pa smo za to, da si poiščemo pomoč, kadar različne fobije začnejo ovirati in nadzorovati naše življenje. Ob pravem načinu zdravljenja so fobije, kot vse druge anksiozne motnje, popolnoma obvladljive. Kadar še niso močno razvite, lahko poskusimo z iskanjem različnih strategij samopomoči. Sami pri sebi lahko raziskujemo znake, ki se nam pojavijo zaradi anksioznosti ob fobijah. Za pomoč pri obvladovanju lahko prosimo tudi bližnjo osebo (npr. družinski član, prijatelj/-ica). Poskusimo lahko s preprostimi tehnikami sproščanja (npr. dihanje s trebušno prepono) ali zahtevnejšimi sprostitvenimi vajami (avtogeni trening). Kadar pa so fobije tako izrazite, da nam povzročajo nevzdržno stisko in močno omejujejo različna področja našega življenja, se je dobro obrniti po strokovno pomoč (psihologa, psihoterapevta). To ni znak šibkosti, temveč kaže na našo notranjo moč, da smo se s težavami pripravljeni soočiti ter jih premagati. Pri zdravljenju fobij je lahko koristna kognitivno-vedenjska terapija (npr. z izpostavljanjem) in drugi psihoterapevtski prijem. Zdravljenje z zdravili pa pri fobijah navadno ni potrebno.

Porabimo z oktobrskega vrta

Namazi in prigrizki

Izbrala: Vlasta Kunej

Na vrtu je zdaj manj zelenjave, pa vendar se najde še marsikaj: na primer kakšen jajčevac, paprika ali sveža zelišča. Dovolj, da pričaramo kaj dobrega za pod zob.

BRUSKETE S KREMO IZ JAJČEVCEV

SESTAVINE (ZA 4 OSEBE): 2 večja jajčevca, 2 stroka česna, sok 1 limone, 4 žlice oljčnega olja, sol, peteršilj, zmlata sladka paprika, zdrobljen suh čili, nekaj rezin črnega kruha

Jajčevca najprej umijemo. Položimo ju v pekač in pečemo pod žarom v vroči pečici toliko časa, da se zapečeta in posta-

neta popolnoma mehka. Nato ju ohladimo pod tekočo mrzlo vodo. Olupimo jima kožo in nato previdno iztisnemo tekočino, ki se je nabrala med peko. Meso jajčevcev sesekljamo zelo na drobno, z nožem ali električnim mešalnikom. Dodamo strt česen, limonov sok in postopoma med mešanjem še oljčno olje. Nastati mora rahla in ne prav tekoča krema. Vmešamo še sesekljan peteršilj. Preverimo slanost. Kremo ohladimo v hladilniku.

Za serviranje si pripravimo manjše rezine črnega kruha. Malo jih popečemo na vsaki strani. Nato nadevamo na rezine kremo iz jajčevcev. Za vsako osebo pripravimo po tri rezine. Prvo

potresemo z rdečo papriko, drugo s sesekljanim peteršiljem, tretjo pa z ostrim čilijem. Nato ponudimo prigrizek.

DVA SKUTNA NAMAZA: BUČNI TER S SVEŽIMI ZAČIMBAMI IN RDEČO PAPIKO

SESTAVINE (ZA 4 OSEBE): 500 g polnomastne skute, 2 dl polnomastnega jogurta, 1 šalotka, 4 žlice bučnega olja, pest oluščeni bučnih semen, šopek svežega origana ali kakšne druge začimbe, mleta rdeča paprika, sol, poper

Najprej damo skuto v manjšo posodo in jo z žlico pretlačimo, da postane mehka. Dodamo ji jogurt in nato dobro zmešamo.

Za bučni namaz vzamemo polovico skute z jogurtom. Šalotko olupimo in jo zelo na drobno sesekljamo. Vmešamo jo v skuto in malo posolimo. Dodamo 3 žlice bučnega olja in naravno premešamo. V manjšo ponev stremo oluščena bučna semena in jih malo popečemo, da zadiši in se semena rahlo napnejo. Nato semena na grobo sesekljamo ali stremo v možnarju in jih dodamo skutni z bučnim oljem. Še enkrat premešamo. Popopravimo in prelijemo še z 1 žlico bučnega olja.

Za začimbni namaz vzamemo drugo polovico skute. Sesekljamo liste origana in jih potrosimo po skutni. Dodamo še žličko mlete sladke rdeče paprike. Skutna namaza ponudimo s svežim kruhom.

PRAŽENA RDEČA PAPIKA Z MANDLJEVIM PESTOM

SESTAVINE (ZA 4 OSEBE): velike rdeče paprike, 100 g olupljenih mandljev, 2 stroka česna, šopek bazilikinih listov, oljčno olje, poper, sol

Najprej naredimo pesto. V možnarju zdrobimo mandlje, potem stisnemo česen in ga dodamo zdrobljenim mandljem. Na drobno sesekljamo bazilikine liste in jih nato vmešamo k mandljem. Posolimo, prilijemo nekaj žlic oljčnega olja in nato pesto dobro premešamo, tako da na koncu dobimo gosto in ne preveč tekočo maso. Preverimo slanost in jo po potrebi popravimo.

Če je pesto preslan, dodamo še malo mandljev, bazilike in olja. Namesto možnarja lahko uporabimo tudi električni sekljalnik.

Potem umijemo in očistimo paprike. Narežemo jih na trakove, široke od 1 do 2 centimetra. V ponvi segrejemo olje. Paprike pražimo toliko časa, da se dobro spečejo in popolnoma zmehčajo. Ko so pečene, jih prelijemo s pripravljenim pestom. Premešamo in pražimo še kakšno minuto. Nato jih pretresemo v servirno posodo, popopravimo in takoj ponudimo.

Tradicionalna kuhinja s kancem sodobnosti

Recepta, v katerih porabimo zeleno

Iz repe, kolerabe, zelene in črne redkve so nekoč gospodinje znale pripraviti okusne jedi, kakršnih danes skoraj ne pripravljamo več. Dva recepta, v katerih uporabimo zeleno, sta izbrana iz knjige Barbare Remec *Slastno iz korenin*. Rosti je tradicionalna jed iz Švice, pripravljena iz krompirja, solata, v kateri se prepletajo okusi zelene, hruške in koromača, pa je nekoliko bolj posebna, vendar vas bo presenetila s svojo svežino in okusi.

ROSTI Z ZELENO IN SLANINO

SESTAVINE (ZA 2 OSEBE): 3 rezine hamburške slanine, košček masla, 2 žlički olja, 1 gomolj zelene, 1 žlička sveže sesekljanega peteršilja, 2 žlici naribanega parmezana, 1/2 žličke soli, 1/8 žličke sveže mletega črnega popra, 1/4 žličke česna v prahu

Hamburško slanino narežemo na kockice. Popečemo jih v ponvici na koščku masla, da postanejo hrustljave.

Medtem olupimo gomolj zelene in ga narihamo. Potrebujemo jogurtov lonček naribane zelene. Pomešamo jo s sveže sesekljanim peteršiljem, naribanim parmezanom, česnom v prahu, soljo in sveže mletim črnim poprom.

Dobro premešamo, da se sestavine povežejo. Nazadnje dodamo kockice popečene hamburške slanine in zmes prestavimo v naoljeno ponvico. Z leseno žlico ali kuhalnico jo enakomerno razporedimo po ponvici.

Rosti pečemo na zmernem ognju 5 minut, da se spodaj zlato obarva in postane hrustljiv, po vrhu pa ostane zmehčan. Ponudimo ga v ponvici ali preložimo na krožnik. Ponudimo še topllega, s kosom kruha s semeni.

KOROMAČ IN ZELENJA Z JABOLKI IN PARMEZANOM

SESTAVINE (ZA 4 OSEBE): 2 srednje veliki jabolki, sok biolimone, 3 mlada stebela zelene, 1 gomolj koromača z zelenjem, pest mandljev; za preliv: 1 žlica gorčice, 3 žlice belega balzamičnega kisa, 1 žlica akacijevga medu, 4 žlice ekstra deviškega oljčnega olja, 2 žlici kisle smetane, sol, sveže mleti črni poper

Izberemo sočni jabolki. Odstranimo jima peščiče, ni pa ju treba olupiti. Najprej ju narežemo na rezine, nato pa na palčke. Pokapamo jih s sveže iztisnjenim limonovim sokom, da ne oksidirajo.

Stebela zelene olupimo in narežemo na kolarčke.

Koromaču odstranimo stržen, narežemo ga na tanke lističe, lahko ga tudi narihamo. Zelenje pri vrhu odrežemo in na drobno sesekljamo.

Mandlje prepražimo v ponvici brez maščobe.

Vse pripravljene sestavine stremo v večjo skledo in dobro premešamo. Prelijemo jih s prelivom in temeljito premešamo.

Za preliv zmešamo gorčico, beli balzamični kis in akacijev med. Nato postopoma priliva-

mo oljčno olje in mešamo z metlico, da postane preliv kremast. Nazadnje primešamo kislino smetano, posolimo in popopravimo. Preliv pokusimo. Če je treba, ga zboljšamo s soljo, kisom ali medom.

Kislo smetano lahko zamenjamo z majonezo ali grškim jogurtom.

ŽIVA DEU HIŠE ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE

STARE IN NOVE, Z DEDIŠČINO, OKOLJU PRIJAZNE IN ZDRAVE

S posebnim veseljem napovedujemo novo knjigo arhitektke **Žive Deu**. Knjiga bo izšla konec oktobra, v njej pa bo predstavljenih **21 prenovljenih ali novo zgrajenih hiš**. Vse so ohranile značilno arhitekturo svoje pokrajine in so nevsiljivo prilagojene današnjemu bivanju. Zanimivo branje, ki ponuja veliko uporabnih zamisli za urejanje doma.

192 strani, trda vezava, 24 × 24 cm

cena **29 EUR**, poštnina 3,90 EUR

Naročanje: ☎ 01 473 53 81 ✉ zalozba@czd-kmeckiglas.si 🌐 zalozba.kmeckiglas.com

Nasveti Javne službe kmetijskega svetovanja

Poskrbimo za mlado vino

Tadeja Vodovnik Plevnik,
specialistka za vinarstvo
in pridelavo sadjevca,
Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor

Glavna skrb v tem času je namenjena spremljanju razvoja mladega vina. Ne smemo pa pozabiti na vina lanskega in starejših letnikov.

Dozorevanje vina spremljamo z redno pokušnjo, s čimer ugotovimo senzorično stanje vina, ki zajema bistrost, barvo, vonj, okus in harmoničnost. Senzorično kontrolo opravimo v ustreznih pogojih (ne v kleti) in si tudi zapišemo tako pozitivno kot negativno zaznavo. Če je kaj narobe, ustrezno ukrepajmo.

Poskrbeti moramo, da je posoda, v kateri je vino, vedno polna, dolita, sicer lahko pride do negativnih sprememb (izguba svežine, arome, okusa po zraku, kana ali celo cika).

Vino varujemo pred oksidacijo in preverjamo vsebnost prostega žvepla ter na tej osnovi vino primerno dožveplamo, seveda glede na vrsto in stanje vina ter glede na čas točenja oz. prodaje.

Opravimo drugi pretok pri vinih, kjer to še ni postrojeno. Če se vino še ni zbristilo, pred pretokom opravimo zračni test ali bistrilni test in po potrebi pretočimo zračno (v neporozni posodi poteka bistrenje počasneje). Če se vino ob zračnem testu ni zbristilo, je potrebna pomoč z bistrilom na podlagi predhodnega testa. Lahko pa vino tudi filtriramo.

Pri tehnologiji ležanja oz. zorenja vina na finih drožeh (fr. sur lie) je ob redni pokušnji treba izvajati redno mešanje – dvigovanje droži, t. i. »battonage«, in dolivati, sicer lahko pride do neželenih procesov.

Na osnovi pokušenih vin letošnjega letnika se nekateri vinarji srečujejo s težavami, ki spremljajo mlado vino. Prav zaradi tega želimo opozoriti na nekaj morebitnih težav, ki se lahko pojavijo in negativno vplivajo na kakovost in obstojnost vina. Osnovno vodilo naj bo, da kletar prepreči pogoje za pojav pomanjkljivosti, napak ali bolezni. Če pa se to pojavi, naj pravočasno ukrepa in jih odpravi.

POMANJKLJIVOSTI

Letos je marsikje zaznati previsok ostanek nepovretega sladkorja, ki v okusu deluje neharmonično. To je bodisi posledica zastoja alkoholnega vrenja ali prehitre prekinitve vrenja. Odvečnega sladkorja v vinu se lahko »znebimo« tudi z zvrščanjem s suhim vinom, če je na razpolago. Lahko pa se odločimo za izvedbo ponovnega vrenja ali refermentacije

Pretok z uporabo suhega ledu

s pomočjo kvasovk *Saccharomyces bayanus* (šampanjske kvasovke) in dodatka »hrane« za kvasovke, ob ustreznih temperaturi za vrenje (15–16 °C).

Pri nekaterih vinih je bilo zaznati grenkoba vina, ki pa se z lepšanjem da uspešno odpraviti. To lahko opravimo samostojno ali istočasno z bentonitom. Za lepšanje lahko uporabimo pripravke na podlagi želatine, kremenčevega čistila, kazeina, ribjega mehurja, PVPP in drugega, če je potrebno. Sedaj opravimo samo popravek (korekturo) lepšanja, kajti nekatera od navedenih sredstev

Klet s sodi za barik vina

normalno priporočamo dodati že moštu ob razsluzenju.

Pri mnogih vinih letošnjega letnika izstopajo skupne kisline, kar negativno vpliva na harmoničnost. Skupne kisline je možno uravnati s pomočjo biološkega ali kemijskega razkisa. Uravnavanje kisline priporočamo pri vseh vinih, kjer kislina izstopa in onemogoča harmoničnost. Če pa imamo v kleti vina različnih lastnosti, si lahko pomagamo z zvrščanjem (mešanjem). Seveda na podlagi testa, to je predhodnega zvrščanja v malem (na en liter).

Biološki razkis je lahko spontan (kvasovke, bakterije) ali načrtovan (s pomočjo selekcioniranih kvasovk ali selekcioniranih bakterij). Z biološkim razkisom dosežemo povečanje sadnosti in polnosti vina, večjo mikrobiološko stabilnost vina in znižanje skupnih kislin. Primeren je za suha bela in rdeča vina.

Skupne kisline pa lahko znižamo tudi s kemijskim razkisom, in sicer z naravnim ali programiranim kemijskim razkisom.

Prek naravnega kemijskega razkisa (izločanje vinskega kamna) lahko skupne kisline padejo do 3 g/l.

sredstvih za pridelavo vina in o pogojih glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov v prometu je dovoljen programiran kemijski razkis vina do 1 g/l, izraženo kot vinska kislina.

NAPAKE BEKSER

Pri vinih letnika 2024 opazimo pogost pojav merkaptanskega bekserja (česen, čebula, ožgana guma ...), zato priporočamo zelo pozorno pokušnjo.

Vinska napaka bekser je več ali manj znana vsem, tako pridelovalcem kot uživalcem. To velja za klasični ali jajčni bekser, katerega vonj spominja na gnila (pokvarjena) jajca. S to obliko bekserja se lahko srečujejo kletarji med alkoholnim vrenjem mošta, predvsem pa pri mladem vinu pred prvim pretokom. Ker je zelo zaznaven, ga hitro odkrijejo ter tudi enostavno in uspešno odpravijo s primernim zračenjem in žveplanjem.

V zadnjih letih pa se pri vinih vse bolj srečujemo z drugimi oblikami bekserja, t. i. merkaptanskim bekserjem, ki spominja na čebulo, česen, por, cvetačo, na kuhano zelje, ohrovt in ožgano gumo, zato priporočamo zelo pozorno pokušnjo z ustreznim kozarcem in primerno temperaturo. Če odkrijemo katero od merkaptanskih oblik, najprej opravimo test z enim od bakrovih pripravkov (bakrov sulfat ali bakrov citrat), da ugotovimo potrebno količino sredstva za odpravo. Opozorimo naj, da je baker težka kovina, ki lahko preide v vino iz treh virov, in sicer prek korenin iz tal, ostankov fitofarmaceutskih sredstev in prek enoloških sredstev za odpravo bekserja. Zato ne odpravljajmo bekserja brez predhodnega testa v malem. Vinska zakonodaja glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov dopušča uporabo bakrovega sulfata do enega grama na 100 litrov. Količino potrebnega dodatka bakra ali drugega sredstva lahko točno določimo le na podlagi testa (poskus v malem na količini 1 ali 10 litrov).

OKSIDACIJA

Pri mladem vinu se ta napaka odraža v porjavitvi vina, vonj in okus pa spominjata na suho sadje. Porjavitev nastane zaradi oksidacije taninskih in barvnih snovi. Pri rdečih vinih je porjavitev še hujsa zaradi razgradnje rdečih barvnih snovi, ki se izločijo v obliki rjave usedline. Pri zrelih ali starejših vinih pa sta bolj prizadeta vonj in okus vina. Velikokrat se pojavi najprej ton po zraku in šele potem oksidacija. Najenostavnejša kontrola je senzorična pokušnja in zračni test vina. Letos opazimo pogost pojav te napake.

Sicer pa je ugotovitev prostega žvepla v vinu za kletarja najpomembnejši podatek. Le tako bo žveplal v smislu: »Ne premalo, ne preveč in v pravem času!« Prosto žveplo lahko ugotovljamo sami, lahko pa ga damo izmeriti v bližnji enološki laboratorij. Če pa oksidacijo

zaznamo, vino najprej primerno žveplamo in dolijemo. Po petih dneh kontroliramo vsebnost prostega žvepla. Vino mora imeti vsaj 25 do 35 mg/l prostega žvepla, odvisno od barve in stila vina. Nato po potrebi opravimo čiščenje vina na osnovi predhodnega testa s kombinacijo bentonita in kazeina ali kombinacijo kremenčevega čistila in želatine ali s sredstvom na osnovi PVPP. Če imamo na razpolago zdrave vinske droži, so te zelo dobro čistilo za odpravo milejše oksidacije.

POČASNO BISTRENJE

Tudi bistrenje je pri nekaterih vinih počasnejše. Velikokrat je vzrok neporozna posoda, tako lahko pomaga že zračni pretok. Največkrat je treba uporabiti ustrezno bistrilo na podlagi predhodnega testa (bentonit ali druga). Tudi v kombinaciji s filtracijo. Količina potrebnega sredstva je odvisna od stopnje motnosti vina, ki je lahko od rahlo meglenega do kalnega stanja. Od bistril lahko uporabimo bentonit ali kremenčev čistilo in želatino ali pa kombinacijo vseh treh, lahko pa uporabimo tudi drugačne kombinacije. Za uspešno delovanje enoloških sredstev moramo upoštevati navodila proizvajalca (odmerki in delovna temperatura vina).

IN KAKŠEN JE POJAV BOLEZNI VINA? ETILACETATNI TON

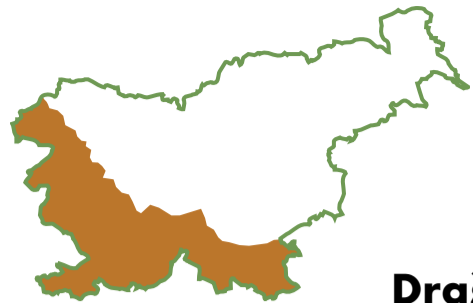
Letos srečujemo pogost pojav etilacetatnega tona, bolezni, ki se razvije zaradi povišane vsebnosti očetne kisline (mošt, mlado vino). Čeprav je bilo grozdje letos zdravo, se je očetni cik v grozdnih jagodah ponekod pojavljal kot posledica napada insektov. Take jagode oz. grozdje so morale biti odstranjene.

Mešanje mladega vina po žveplanju

Etilacetatni ton je bolezen vina, ki jo povzročajo divje kvasovke in posredno očetno-kislinske bakterije. V primeru nižje alkoholne stopnje, povišanih hlapnih kislin (očetna kislina) in ob prisotnosti zraka oz. kisika (O₂) se ta bolezen zelo hitro razvije. Prisotna očetna kislina reagira z etanolom in tvori se etilacetat. Vonj vina pa spominja na lepilo, lak za nohte in aceton. Bolezen preprečimo s trganjem zdravega grozdja, primernim žveplanjem nagnitega grozdja, drozge ali mošta, samobistrenjem mošta, dodatkom selekcioniranih kvasovk, z vodenim alkoholnim vrenjem. Če so pretoki pravočasno opravljeni, vino primerno žveplano, uporabljena primerna druga enološka sredstva, polna posoda in čistoča v kleti, ni nevarnosti za pojav etilacetatnega tona. Če pa se bolezen pojavi, se v celoti redko odpravi. Pri blagih zaznavah pomaga čiščenje z zdravimi vinskimi drožmi in bistrenje z bentonitom. Pri močnejših zaznavah pa bolezen ublažimo s kombinacijo tanina in želatine. Po čiščenju je treba opraviti še različno filtracijo, nato pa rezati z drugim vinom.

Naj vam leto 2024 nakloni obilo zdravja, sreče in seveda vinopivce, ki bodo z radostjo in veseljem uživali vaša vina.

Od Soče do Kolpe

Rubriko ureja: Franc Fortuna, tel.: (01) 473 53 84

franc.fortuna@czd-kmeckiglas.si

Drašiči Trgali so pri Dolcu

Milan Glavonjič

Člani Kluba prijateljev metliške črnine, ki je bil ustanovljen pred dvajsetimi leti, da ob promoviranju belokranjske žlahne kapljice hkrati povezuje poslovne ljudi, kot se spominjata ustanovitelja Slavko Dragovan in Marjan Kulovec, so se na tradicionalni trgatvi zbrali pri gostitelju Gašperju Kostevcu (Vino Dolc) v vasi Drašiči. Kljub kislem vremenu, a vendar prijetnem vzdušju, je petnajst trgačev v dobrih dveh urah natrgalo tonno in pol rdeče sorte dornfelderja. »Članov nas je skoraj 500, ki se zbiramo večkrat na leto. Ena izmed dejavnosti je tudi trgatve, ki jo vsako leto opravimo pri drugem vinogradniku v eni izmed treh belokranjskih občin. Po tej trgatvi se pripravljamo na redno leto skupščino, seveda je naš največji dogodek Vinska Vigred maja,« je povedal predsednik kluba Tomaž Kordiš. Trgatve se je udeležila tudi 22-letna Aleksandra Šoronda, aktualna kraljica metliške črnine, blizu nje pa je drašiški rojak, enolog in starosta vinogradništva, dr. Julij Nemanič, ki je dejal, da člani kluba tudi s trgatvijo podpirajo vinogradnike in širijo kulturo med ljudmi. »Vino ni zgolj pijača, temveč predvsem doživetje oz. spoštovana dobrina, ki ima v naši belokranjski vinorodni deželi svojo tradicijo in pomen,« so mu

prisluhnili. Višek vinogradniške sezone je v dobri, bolj intimni družbi tudi letos prestala Tatjana Malešič, direktorica Kmetijske zadruge Metlika. »To je naše poslanstvo, bi rekla, ko vinogradniki spodbujamo druge, izmenjujemo izkušnje, skratka sledimo primerom dobrih praks. V naši vinski kleti, ki ima vinograde na okoli 27 hektarjih, bo letos vino kakovostno, a ga bo količinsko manj kot lani, odvisno od sorte. Sicer 70 % grozdja, približno 250.000 kilogramov, odkupimo od kooperantov, z našim grozdem pa bo šlo v predelavo skupaj okoli 400.000 kilogramov,« je Tatjana seznanila poslovne partnerje in člane kluba, ki se ob sklepnem dejanju, obloženi mizi, niso mogli izogniti razpravi o vse večjem poseku trte oz. opuščanju vinogradov.

Ribnica

Obrti se lotevajo tudi mladi

Milan Glavonjič

Tradicionalni, že 47. sejem suhe robe in lončarstva, turistično-etnološka prireditev, ki se v teh krajih že od nekdaj piše z veliko začetnico, se je letos zgodil 1. septembra. V središču dežele suhe robe se je na ta dan našlo prav vse – od žlice, metle, zobotrebcev in lesenih ter lončenih posod pa do »vseh stvari, ki jih srce poželi. Direndaj se je tokrat, podobno kot lani, začel nekoliko drugače kot sicer. Na prižnico, osrednji prireditveni prostor nedaleč od župnijske cerkve sv. Štefana, so kmalu po prvi jutranji maši stopili govorci: Jože Zakrajšek, predsednik Turističnega društva Ribnica, ki je organizator sejma od začetka, ribniški župan Samo Pogorelc in slavnostni govorec – predsednik držav-

nega sveta Marko Lotrič. »Lepo je videti to ikonografijo ohranjanja preteklosti s sedanostjo,« je dejal Lotrič in dodal, da se država čedalje bolj zaveda pomembnosti davčnih olajšav za rokodelce. Zakrajšek je poudaril, da je sejem tako kot vsako leto živ, prav tako pa je še vedno nekaj mojstrov, ki znajo ročno izlesa narediti izdelek, ki ima tržno vrednost. Spodbudno je tudi to, da se te obrti lotevajo tudi mladi. Po govorih je sledil sejmski sprevod, na katerem se je predstavilo 12 skupin: od krošnjarjev s krošnjami na rami, izdelovalcev suhe robe in lončarjev, ki so na vozu s konjsko vprego vihteli kolovrat in obdelovali les, do folkloristov, podeželskih žena, koscev, narodnih noš in drugih.

»Ni se treba bati za prihodnost obrti. Mladi se počasi vključujejo v delo, večinoma kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Tako je tudi pri nas. Doma imamo veliko delavnico, ki nudi delo tudi vnučkom. Čeprav strojna industrija izpodriva ročne izdelke, ne dvomim, da bodo slednji še vedno imeli svojo ceno,« je bil prepričan Franc Košir iz Sajeveca pri Ribnici, ki je pokazal, kako se izdelujejo sita. Na več kot 300 drugih stojnicah se je barantalo, saj je roba – tudi vsemogoča šara – šla za denar. Takšni so pač od nekdanj ribniški semnji.

Zgodilo se je

LUCIJA – Neznani storilec je poskušal skozi vrata vlomiti v vozilo, vendar mu to ni uspelo, zato je vse skupaj ostalo pri poskusu. S tem pa je lastniku vozila povzročil gmotno škodo v višini okoli 1000 evrov.

POSTOJNA – V Postojni je neznani storilec izkoristil gnečo na eni od turističnih destinacij in okradel tri ženske: 67-letni državljanki Velike Britanije je ukradel denarnico z gotovino in pulover, 67-letni Tajvanki denarnico z gotovino in 81-letni Slovenki denarnico z gotovino, bančnimi karticami ter osebnimi dokumenti. Policisti tatu še iščejo.

emona

krmila

TOKSIFIKS UNIVERZAL

veže in nevtralizira mikotoksine v krmi

Pozitivni učinki TOKSIFIKS UNIVERZAL:

- rešuje zdravstvene probleme, ki jih povzročajo različni mikotoksini v krmi,
- zvišuje ješčnost in proizvodne parametre,
- ščiti jetra in sluznico prebavnega trakta,
- ugodno deluje na plodnost živali.

Uporaba TOKSIFIKS UNIVERZAL:

- proizvod se lahko dodaja v mešalni voz pri pripravi krmnih obrokov,
- lahko se zameša v doma pripravljene krmne mešanice,
- lahko se trosi po krmi v jasliah.

TOKSIFIKS UNIVERZAL priporočamo za:

- govedo, prašiče, perutnino.

Prodaja

LJUBLJANA
NOVO MESTO
ČRNCI
LJUTOMER

01 / 584 26 65, gsm 031 350 500
07 / 393 19 22, gsm 031 704 339
02 / 569 80 50, gsm 051 300 999
02 / 585 88 64, gsm 031 790 528

JATA EMONA d.o.o., Agrokombinatska 84, 1000 Ljubljana

Od Save do Krke

Prispevke lahko oddate do ponedeljka, do 14. ure, da bodo objavljeni naslednjo sredo.

Ivančna Gorica

Denar v celoti zagotovil donator

Milan Glavonjić

S prvem septembrom letos je vseh 660 učencev matične šole Stična – ki je tako kot stavba učenosti Srednje šole Josipa Jurčiča, vrtec in mogočen športni park umeščena v idiličnem območju brez primere, na vzpetini nad žitnimi polji in poraščenim gozdičkom – začelo pouk na isti lokaciji. Ali kot je ob odprtju prizidka, ki meri 1068 kvadratnih metrov, pod isto streho, dejal ravnatelj OŠ Stična Marjan Potokar. »S pridobitvijo šestih klasičnih učilnic in treh manjših učilnic, petih kabinetov, v katerih so prostor dobili predvsem učitelji dodatne strokovne pomoči, sanitarij in prostora za hišnika, smo trenutno rešili prostorsko stisko. Počaščen in navdušen nad pridobitvijo, ki ji v državi ni enake – saj je denar za prizidek, naložbo v vrednosti 3,6 milijona evrov, prispeval donator, ki je želel ostati neimenovan –, je bil kakopak tudi ivanški župan Dušan Strnad. »Prva lopata za prizidek D, ki se po zunanosti in arhitekturno ujema s prejšnjimi tremi prizidki (A, B in C), je

bila zasajena 17. februarja letos, marca so se začela dela, 14. avgusta je bil opravljen tehnični prevzem, teden dni pozneje pa je bilo izdano uporabno dovoljenje. Kaj naj ob vsem tem še rečem, razen da to ni bil edini gradbeni rekord v občini, saj smo vrtec v Šentvidu pri Stični zgradili v sedmih mesecih, križišče v središču občine pa v 24 urah,« je dejal Strnad, ponosen tudi na dejstvo, da ima občina največji naravni prirastek med vsemi slovenskimi lokalnimi skupnostmi. »Naše podeželje je vsakim dnevom vse bogatejše,« je požel aplavz in še dejal, da je v gradnji prizidek k šoli v Šentvidu, prihodnje leto pa bo na vrsti prizidek k šoli v Višnji Gori.

Zgodilo se je

DRUŽINSKA VAS – 52-letni voznik avtobusa je vozil po lokalni cesti iz smeri Družinske vasi proti Šmarješkim Toplicam. V Družinski vasi je z neprednostne ceste pripeljal voznik električnega skiroja, trčil v zadnji del avtobusa in padel. Huje poškodovanega 13-letnega voznika električnega skiroja so reševalci oskrbeli in odpeljali v bolnišnico.

Od Meže do Sotle

Naj se sliši in bere tudi vaš glas!

Braslovče, grad Žovnek

Trgatev potomk Stare trte

Tone Tavčar

Stara trta, trdoživa in plemenita trta, več kot 400 let stara Guinnessova rekorderka, je svoje korenine pogrnala že skoraj po vsem svetu. Njene potomke pa ponosno rodijo tudi v občini Braslovče. Po zaslugi Milana Šošariča krasijo in bogatijo kulturno dediščino pri dvorcu Legant (na fotografiji) in na Gradu Žovnek.

Tudi to jesen je Občina Braslovče priredila simbolno trgatve na obeh lokacijah. Pri Legantu so ob spremnih besedah Jasmine Roter Jager, zvokih harmonike izpod prstov Jošta Podkrižnika ter glasbeni spremljavi Tije Pšaker in Jureta Kropca gospodar trte, župan Občine Braslovče Tomaž Žohar, skrbnik trte Martin Šošarič in predsednik Turističnega društva Braslovče Branko Ribizel simbolno obrali letošnje sadove. Župan Žohar in skrbnik trte Šošarič sta zbranim namenila tudi nekaj srčnih, spodbudnih besed v spomin pobudniku zasaditve trte, pokojnemu Milanu Šošariču.

Na Gradu Žovnek pa čast gospodarja pripada predsedniku Kulturno-zgodovinskega društva Žovnek, člani katerega že 31 let prostovoljno obnavljajo grad, zato se jim je pri slovesnem trganju pridružil še Boštjan Kragl. Simbolni trgatvi je sledilo prijetno druženje, ki sta ga z glasbeno spremljavo obogatila vokalistka Tija Pšaker in kitarist Jure Kropce.

Zgodilo se je

SLOVENSKA BISTRICA – Nepripravljeno je skozi vrata poskušal vlomiti v vozilo, vendar mu to ni uspelo. S poskusom vloma pa je nastala gmotna škoda v višini okoli 1000 evrov. Policisti vlomilca še iščejo.

CIRKULANE – V okolici Cirkulan je prišlo do delovne nezgode voznika traktorja, ki je med delom zdrsnil po pobočju

Kozjanski park

Obilna letina v sadovnjaku

Mojca Valenčak, Kozjanski park

V ponedeljek, 23. septembra, smo v Kozjanskem parku doživeli prav poseben dogodek – naš kolekcijski sadovnjak je prvič rodil v izjemnem obilju. Pod krošnjami dreves, v sadovnjaku na Gradišču, kjer uspeva kar 125 različnih sort jablan in 60 sort hrušk, smo se zbrali, da skupaj proslavimo to čudovito letino. Sadovnjak Kozjanskega parka, ki je registrirana genska banka, nosi dragoceno dediščino avtohtonih sort, katerih sadove so v ponedeljek okusili tudi otroci bližnje osnovne šole.

K sodelovanju smo povabili učence Osnovne šole Kozje, ki so se z veseljem odzvali. Otroci so pod vodstvom mentorice Lidije Čepin marljivo obirali jabolka, ki so jih ob zaključku odnesli v šolo

za zdrav obrok, iz preostalega sadja pa bomo v parku pripravili svež sok, ki bo dobrodošla jesenska osvežitev v šolskih klopeh. Med pobiranjem so imeli otroci priložnost spoznati in okusiti nekaj tradicionalnih kozjanskih sort jabolok, ki jih danes skoraj ne najdemo več. Direktorica Kozjanskega parka mag. Valerija Slemenšek in Adrijan Černelč, agronom, sta zbranim predstavila poslanstvo Kozjanskega parka in prizadevanja za ohranjanje travniških sadovnjakov, ki niso le vir sadja, temveč tudi izjemno bogato okolje za številne živalske in rastlinske vrste. Dogodek je s prisotnostjo počastila tudi županja Občine Kozje Milenca Krajnc, ki že vrsto let stoji ob strani prizadevanjem Kozjanskega parka. Zaradi odličnega odziva in veselja, ki ga je dogodek prinesel, smo se odločili, da bo postala ta akcija tradicionalna – tako

bomo še naprej obujali vezi med ljudmi, naravo in dediščino, ki jo ohranjamo za prihodnje generacije.

Leskovec pri Pragerskem

Na ličkanju pri družini Pišotek

Brigita Ptičar

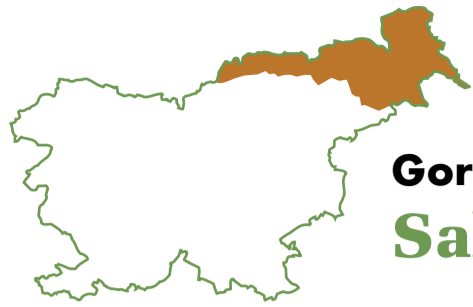
Kožuhanje je del naše kulturne dediščine, ki ima bogato zgodovino, a žal vse bolj sodi med že skoraj pozabljene šege in navade. Prejšnji petek so kožuhalo na Leskovcu pri Pragerskem.

Pred leti je vsaka vas imela svoj način druženja in povezovanja v vseh letnih časih. V današnjih časih pa je časa za druženje vedno manj. Vsem se nekam mudi, stroji so izpodrinili marsikatero delo, ki smo ga radi opravljali s skupnimi močmi sosed s sosedom. Tako stari običaji gredo počasi v pozabo.

Med pomembnejša jesenska opravila je nekoč spadalo tudi kožuhanje. Večina kmetij v naših krajih je namreč imela posajeno koruzo, to je bilo pomembno živilo za ljudi kot za živali. Društvo delovnih invalidov Črešnjevca se je odločilo, da prikaže, kako so se včasih družili in kožuhalo ročno. Okoli 23 članov je prišlo na kmetijo Matjaža in Renate Pišotek iz Leskovca pri Pragerskem. Najprej so ročno trgali stroke, nato jih je bilo treba oguliti in skupaj povezati za obešanje. Zbra-

na družba si je med delom pripovedovala šale in razne novice z vseh strani, zagotovo pa ni manjkala tudi kakšna domača pesem. Seveda pa kožuhači od naporenega dela postanejo žejni in kdo od domačih mora naokoli s kakšno pletenko, gospodinja pa ponudi sirov in jabolčni štrudelj ter domačo gibanico. Ličkanje traja po navadi pozno v noč in na koncu gospodinja pripravi toplo večerjo in po dobri kapljici si še zapojejo kakšno domačo. To je za invalide odlična sprostitev in tako pozabijo na tegobe in skrbi. Predsednik društva Anton Kolar izpostavlja, da kožuhanje predstavlja del naše kulturne dediščine, obuja nekoč prisotno pomoč med ljudmi, sosedi, predvsem pa predstavlja veselo druženje.

Od Drave do Ledave

Gornja Radgona Salon ranine

Dragica Heric

Ranina, avtohtona slovenska sorta z zelo zanimivo in uspešno zgodbo, ima velike možnosti za razvoj, je pokazal 2. Salon radgonske ranine. To je na radgonsko-kapelskem vinorodnem okolišu odkrila družina Clotar Bouvier okrog leta 1910 na posestvu v Hercegovščaku. Znanstveno jo je prvič omenjal Franz Zweifler leta 1929, učitelj in ravnatelj Deželne sadjarske in vinarske šole v Mariboru, eden vodilnih strokovnjakov za vinogradništvo in vinarstvo svoje dobe na Štajerskem, ki je bil prav tako svetovalec vinarskega podjetja Clotar Bouvier (1853–1930).

V degustacijski dvorani Doma penine v Gornji Radgoni je 26. avgusta je v 2. Salon ranine z delavnico *Vsi obrazi radgonske ranine* uvedla širša stroka vitikulture – od znano-

sti, tehnologije, vinogradništva, kletarjenja in senzorike do končnega turističnega gastronomskega produkta.

Gostiteljica in enologinja Radgonskih gorik Klavdija Topolovec Špur se je strinjala s profesorjem Vrščičem o potencialu, saj je ranina v Radgonskih gorah zamenjala renski rizling in so z 68 hektarji Radgonske gorice največji pridelovalec ranine. S svojo sadnostjo, svežino, cvetico in nizkimi kislinami je primerna za zvrsti in je sestavina tako srebrne radgonske penine kot tudi buteljčnega janževca. Iz ekološkega vinograda na 5-hektarskem posestvu sorte ranina v Črešnjevcih pa je tudi osnova za naravno peneče se vino Pet-nat.

V besedi in pri svojih mizah so se s svojimi vini predstavili: Steyer Vina, Vina Tempus, Vina Fleisinger, Vinogradništvo Kolarič, Vinarstvo Hafner, Anina klet.

Osek pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah

»Šoferska trgatev«

Ludvik Kramberger

V Slovenskih goricah, ki so gotovo dobile ime po goricah, danes jim pravijo vinogradi, je bila trgatev nekaj praznik. Na trgatvi so se zbirali predvsem domači in sosede ter z velikim veseljem trgali grozdje. Ob tem je bilo veliko petja in vriskanja, saj je gospodar za berače vedno ohranil nekaj vinskega pridelka iz pretekle trgateve. Za dobro voljo pa so skrbele tudi gospodinje, ki so berače postregle z kmečkimi dobrotami iz krušne peči. Ni pa manjkalo tudi mesnih dobrot iz tünke ali – kot so takrat rekli – iz »kible«.

Taka vesela trgatev se je konec septembra odvijala v vinogradu Irme in Franca Rojka v Oseku. Tik pod njuno hišo se na strmini nahaja nekaj arov veliki vinograd, kjer raste

žlahtna trta laškega rizlinga. Tokrat je Franc na trgatev povabil svoje nekdanje sodelavce, voznike tovornjakov v Špetransu. »Trgateve so se udeležili vozniki, s katerimi sem v sovozništvu, namreč vozila sva vedno dva voznika, prevozil milijon in več kilometrov, do Turčije, Švedske, Pakistana in še in še. Današnja trgatev je bila prilika, da smo z njimi in njihovimi sopotnicami ob tej trgatvi obujali spomine na tiste dni. Mi šoferji o voznji, o velikih razdaljah in o pasteh, ki smo jih morali premagati, medtem ko so žene doma trepetale, molile za našo srečno vrnitev. Moram reči, da so se mi ob srečanju, trgatvi in obujanju spominov ter od sreče orosile oči. Ker vinograd ni velik, smo hitro obrali in posvetili več časa obujanju spominov ob dobrem kosilu, ki so ga pripravile naše dobre gospodinje,« je povedal veselo razpoložen gostitelj Franc Rojko.

Zgodilo se je

DOKLEŽOVJE – V Dokležovju so policisti ustavili voznika kolesa z motorjem in v postopku ugotovili, da kolo z motorjem ni registrirano ter da voznik nima veljavnega vozniškega dovoljenja, zato so mu vozilo zasegli.

ČERNE LAVCI – V Černelavcih pa so zasegli osebni avtomobil vozniku, ki je prav tako vozil neregistrirano vozilo in ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja.

ZENKOVCI – V Zenkovcih so imeli policisti v postopku voznika osebnega avtomobila, ki mu je bilo zaradi suma voznje pod vplivom prepovedanih drog začasno odvzeto vozniško dovoljenje in odrejen strokovni pregled.

Naj seliši in bere tudi vaš glas!

S prispevki lahko sodelujete tudi vi. Da se bo glas z vaše domačije, iz vašega kraja ... bral na straneh »Iz naših krajev«, vas vabimo, da z nami sodelujete tudi vi. Pošljite nam besedilo (do 1200 znakov s presledki) in kakovostno fotografijo o dogodku, kraju, zanimivostih, osebah ... na naslov: franc.fortuna@czd-kmeckijglas.si
Rubriko ureja: Franc Fortuna, tel.: (01) 473 53 84

Gornji Slaveči

100 let gasilskega društva

Geza Grabar

Priložnostno prireditel ob obletnici so pripravili tudi v tem kraju na Gorickem v Občini Kuzma.

Začela se je z gasilsko parado prisotnih gasilcev s slovensko zastavo, gasilskim znakom in praporci, ki jo je vodil poveljnik domačega društva Damir Krpič, ki je pred tem s spremljevalcema k častni tribunni, na kateri je bil med drugim predsednik pomurske gasilske regije in član predsedstva Gasilske zveze Slovenije (GZS) Leonardo Markovič, prišel po dovoljenju.

odlikovanje II. stopnje. Odlikovanje za posebne zasluge v gasilstvu pa sta podelila dolgoletnemu predsedniku Slavku Kouso, ki je bil na tej funkciji v društvu med letoma 2008 do 2023, ko je postal tudi častni predsednik društva. Pred tem je 20 let opravljal tudi funkciji tajnika in pred tem blagajnika.

Alojz Krpič pa je prejel zahvalo društva in kipec sv. Florijana za dolgoletno delo in poveljevanje društvu, kar je opravljal od leta 1982 do 2023. Ob tem je GZS podelila odlikovanje za posebne zasluge tudi PGD Gornji Slaveči in ga je Markovič simbolično pripel na prapor društva. Letos sta bila društvu po-

Na slovesnosti, ki je sledila, so ob uvodnih pozdravnih besedah predsednika domačega društva Gašperja Časarja spregovorili in društvu ob tem čestitali župan matične občine Jožef Škalič, predsednik GZ Kuzma Slavko Krpič in predsednik gasilske regije Leonardo Markovič, ki je ob pomoči predsednika gasilske zveze najzaslužnejšim članom društva podelil odlikovanja GZS. Gasilsko odlikovanje III. stopnje je prejel Simon Grah; Boris Benko, Slavko Krpič in Franc Zavec pa so dobili

deljena tudi srebrni znak Civilne zaščite Republike Slovenije in plaketa Občine Kuzma. Svojim podpornikom je zahvale ob tem podelilo tudi društvo.

Danes je PGD Gornji Slaveči, ki šteje 85 članov, osrednja gasilska enota v GZ Kuzma, premore vso najsodobnejšo gasilsko opremo za gašenje in reševanje (od lani tudi novo avtociстерno) in šteje kar pet tekmovalnih enot: pionirje, mladince, članice ter člane A in B.

Turški Vrh

Trgatev grozdja ali »braje«

Ignac Habjanič

V Halozah in Slovenskih goricah ter Prekijki trganje grozdja ni trgatev, pač pa so to »braje«. Njega dni pa tudi še danes je to bil za vinogradnike – če je trta dobro obrodira in je za povrh bilo še lepo vreme – pravi praznik in veselje v gorici.

Priprave za ta dogodek so se začele že kak teden prej. Malo je bilo treba prisluhniti vremenskim obetom, počistiti in zamočiti leseno prešo (kdor jo je imel) ali pa se naročiti, kdaj se lahko pride na vrsto pri lastniku, pripraviti in umiti ter zamočiti škafe, puto, kadi, sode »polovnjake«, kajti takrat so bili vsi ti pripomočki narejeni iz lesa, pa tudi berače si je bilo treba naprositi in gospodinja je imela kar nekaj dela, da je spekla in pripravila dobrote, ki so se pojavile na mizi za berače, pa tudi gospodar je dal na mizo žlahtno kapljico iz preteklega leta, ki jo je hranil za ta veseli dogodek.

Na vikendu družine Čuš, ki ima svoj vinograd v Turškem Vrhu v občini Zavrč, se nas je zbralo v soboto, 9. septembra, ob 7. uri okrog 25 beračev, predvsem širši spisek družinskih članov in prijateljev, kjer nas je gospodinja pogostila s kislom juho, pecivom in

jutranjo kavico. Ob 8. smo začeli z brajem belega grozdja po gorici, ki je strma, da bi še koza rabila palico. Putarji so grozdje nosili v staro leseno prešo v nadaljnjo obdelavo mletje in stiskanje. Ko smo obrali belo grozdje, je sledil krajši premor in nato smo trgali še rdeče grozdje, ki pa ni pristalo v preši, ampak v kadeh, kjer se bo zmleto »pacalo« kak dan in nato prešalo. Gospodar ima v neposredni bližini tudi klet z letnico 1906, v kateri pa so posode za vino iz nerjaveče pločevine, torej nekakšna mešanica STARO – NOVO. Po končanem braju je bilo zajetno kosilo, po katerem smo se nekateri odpravili domov na počitek v senco, nekaj pa jih je še ostalo na delu pri preši.

Srečanje ljudskih pevcev

V Nedelici je odmevala lepa ljudska pesem

Jože Žerdin

Kulturno društvo Rdeči zvonček Nedelica je konec septembra pri vaško-gasilskem domu v Nedelici pripravilo srečanje ljudskih pevcev. Ves dan se je razlegala žlahtna ljudska pesem iz Prekmurja in pa tudi kakšna madžarska.

Srečanja se je udeležil in vse zbrane nastopajoče in obiskovalce kulturne prireditve pozdravil župan občine Turnišče Borut Horvat. V imenu kulturnega društva pa je napovedovalka nagovorila občinstvo takole: »Veseli nas, da se vedno znova zbere lepo število posameznikov, ki jim tradicija in ubrana domača pesem veliko pomenita. Jesen se je že dodobra začela in bližajo se zimski meseci, ki hkrati prinašajo dolge večere in posledično več časa za druženje. Ljudje smo družabna bitja, ki potrebujemo sočloveka, da lahko lažje plujemo skozi življenje. Prepričani smo, da je vsem nastopajočim poleg ljubezni do ljudskega petja skupno predvsem to, da se radi družijo med sabo – v jesenskih in zimskih mesecih je časa za to še več.«

DRUŽIJO JIH PESEM IN MOČNE PRIJATELJSKE VEZI

Na srečanju so nastopili pevci iz Žižkov, Gaberja, Renkovcev, Turnišča, Radmožancev in domači pevci iz Nedelice. V svet

Zapeli so ljudski pevci iz Nedelice.

Pevke in pevci KD Močvirski tulipan iz Radmožancev pojejo slovenske ljudske in madžarske pesmi.

Ljudske pevke iz Žižkov so skupaj že triindvajset let.

ljudske glasbe so kot prve zapele ljudske pevke **Kulturnega društva Fran Šaleški Finžgar iz Žižkov**. Vodja pevk je Rebeka Bukovec. Skupina deluje že triindvajseto leto. Družita jih pesem in močne prijateljske vezi. So zelo uspešne, saj so se trikrat uvrstile na državno tekmovanje Javnega sklada za kulturne dejavnosti in prejele dve zlati in eno srebrno priznanje Javnega sklada Republike Slovenije. Poleg petja pa izdelujejo tudi rože iz krep papirja, izdelane imajo tri obleke za prekmurskega pozvačina. Rade nastopajo in se družijo z drugimi pevci. Pesem pevke družijo in povezuje med seboj. Zapele so Pesem o prijateljstvu, Preluba moja sosedu, Tja čez doline, hribe.

Nastopili so ljudski pevci **Kulturnega društva Anton Martin Slomšek iz Renkovcev**, ki skupaj pojejo že sedemnajst let. V tem času se je zvrstilo že kar nekaj nastopov v domači vasi, občini in tudi širše. Trenutno imajo sedem članov. Zapeli so pesmi Na hribčku je moj dom in V dolini tihi.

Zapele so ljudske pevke iz **Kulturnega društva Štefan Raj Turnišče**, pojejo od leta 2007. Vedno se rade odzovejo vsakemu vabilu, saj rade nastopajo, prepevajo in se družijo. Poleg nastopov na prireditvah pojejo tudi ob zasebnih druženjih. Zapeli so pesmi San ti pravo, Tam kjer valovi.

IZ ZAKLADNICE PREKMURSKIH IN MADŽARSKIH PESMI

Na srečanje ljudskih pevcev v Nedelico so prišli pevci iz **Kulturnega društva Močvirski tulipan iz Radmožancev**. Skupaj pojejo že devet let, trenutno skupina šteje deset članov, vodi pa jih Helena Ilona Somi. Skupina je narodnostno mešana, zato pojejo madžarske in slovenske ljudske ter priložnostne pesmi. Veliko nastopajo v Pomurju in na Madžarskem, najbolj so ponosni na zlati priznanji, ki so ju dobili na ocenjevanjih v Zalaegersegu in Šumegu. Zapeli so pesmi San se šetal, Micika v püngradi in Nocoj je ena lüštna noč.

Nastopila je tudi etno glasbena skupina **Gaberski mantraši** iz Kulturnega društva Zarja iz Gaberja. Že vrsto let razveseljujejo s petjem in igranjem na doma izdelana glasbila. Mogoče jih je videti in srečati na veliko prireditvah v okolici in širše. Pojejo s srcem in veliko ljubezni do glasbe. V Nedelici so pričarali lepe trenutke ob njihovi glasbi. Zapeli in zaigrali so pesmi Star mornar in Letni časi. Ob koncu so še zapeli **ljudski pevci iz Nedelice**, in sicer pesmi Pozimi poleti in Po gorah grmi in bliska.

Vsi, ki so se udeležili srečanja ljudskih pevcev, so doživeli lep kulturni dan. Nastopajoči so jih razveselili in jim polepšali dan. Vsaka skupina je prejela za nastop drobno pozornost od organizatorja. Organizator si prizadeva, da bi ljudska glasbe še naprej živela, z željo, da bi mladi stopali po stopinjah starejših.

Jože Petek: KRUH IN LJUBEZEN/30

Tone se je popraskal po glavi. France zna razmišljati. Govori na splošno, v mislih pa ima morda Tončko. Ne more mu reči karkoli.

»Imaš raznovrstna dekleta in fante,« je pripomnil.

»Nekateri so zelo zviti ali vsaj hočejo biti,« je nadaljeval France.

»O Tončki ti ne vem povedati nič več, kot sem ti že povedal.«

»Saj je ne obsojam. Razmišljam na splošno. Morda res ni slabo deklet.«

»O tem bi se moral pogovarjati z njo,« je menil Tone. »Večkrat, ne le enkrat, da jo bolje spoznaš. Najprej pa lahko premisliš, ali te tako deklet sploh zanima. Mislim zato, ker ima otroka. Če bi te otrok motil, je bolje, da se niti ne zmeniš za njo. Zaradi znanstva stanuješ pri nas, Smrečnik pa je moj nekdanji sosed – ne bi maral kake neprijetnosti. Ona in njen oče bi mi zamerila, češ, zakaj naju nisi posvaril, fanta bi moral poznati. Sicer pa, kolikor te že poznam, si dovolj resen, da tega niti ne želiš.«

»Ne zavračam možnosti, da bi mi Tončka ugajala, četudi že ima otroka,« je odgovoril France hudo zamišljeno. »Na hitro pa se ne bi mogel odločiti. Nisem še računl, da bi se

kmalu oženil. Če si želiš ustvariti lastno gnezdo, moraš prej nekaj zaslužiti, privarčevati ...« je hotel speljati pogovor v drugo smer.

»Pametno,« je pritrdil Tone. »Če bi pa z ženitvijo dobil sredstva za življenje, bi se stvari precej spremenile. Ali te poleg otroka ne bi morda motilo še to, da je tvoja žena ljubila pred teboj drugega?«

»Nisem tak svetohlinec. Koliko deklet se pa poroči s prvim fantom, s katerim se ljubi?! Mladi se spoznavajo in naj bi se pred poroko dobro spoznali. Nevarno pa se mi zdi tako deklet, ki lahko hkrati ljubimka z več fanti ali moškimi. Če je Tončka imela le enega fanta in je o njem menila, da bi bil dovolj resen za dobrega moža, me njena pretekla ljubezen ne moti. Kaj more zato, če se je o njem tako hudo zmotila? Če bi imela hkrati več fantov, da niti ne bi prav vedela, kateri bi bil pravi oče njenega otroka, pa se ji ne bi hotel niti približati. Tak sem pač.«

Tone mu je pritrdil: »Prav si povedal. Tudi jaz menim enako. Tončko sicer precej poznam, jamstva pa ti ne bi mogel dati nobenega. Nekaj pa lahko rečem. Če bi se Tončka rada igrala z več fanti hkrati, je ne boš ranil, vsaj ne po svoji

krivdi, če bi jo pustil, ko bi jo bolje spoznal. Če zna ljubiti le enega, pa upam, da ji ne boš storil hudega, če se boš seznanil z njo. Po mojem bi torej lahko poskusil.«

France je skomizgnil z rameni: »Mudi se ravno ne.«

»Gotovo ne. Če bi hotel spoznati deklet, pa ti lahko pomagam, da se s Tončko priložnostno srečata,« se je ponudil Tone. Francetu je začelo srce hitreje biti ...

11

V soboto zvečer je Smrečnikov Mihael dejal hčeri, da bi Zbašnikovemu Tonetu moral poslati neke stvari.

»Morda bi mu jutri popoldne lahko odnesla ti?« jo je vprašal.

»Če je treba, bom že,« je privolila Tončka. »Če se mudi in ne morete poslati po kom drugem, bom šla dol, le otroka boste morali popaziti sami.«

»Kje naj iščem koga? Pred cerkvijo? Bolje bo, če kar ti odneseš,« ji je prigovarjal oče.

Ni ugovarjala. Malo sprehoda v dolino ji ne bo škodilo. Dnevi so sicer megleni, vendar ne deževni. Morda bi šla z njo še Anica, saj bosta šli k njenemu stricu. Če ne bo pri volji, jo bo morala pregovoriti.

DPM Kalček

Srečanje mladih v znamenju kmečkih iger

Manca Mostar,
podpredsednica DPM Kalček
Fotografije: Stična mladih,
osebni arhiv DPM Kalček

Na sončno jesensko soboto se je v Stični zbralo več tisoč mladih src, ki se že vrsto let udeležujejo festivala Stična mladih. Program festivala je mladim ponudil številne možnosti za druženje in duhovno rast. Člani društva podeželske mladine Kalček smo se tokrat aktivno vključili in organizirali kmečke igre.

Naš prispevek k festivalu so bile kmečke igre, v katerih je sodelovalo sedem ekip, sestavljenih iz štirih fantov in dveh deklet. Ekipe so se preizkusile v različnih vsakdanjih kmečkih opravilih, pri čemer so se morale spoprijeti tudi z ovirami na progi poligona. Vsaka ekipa je tekmovala v šestih igrah.

Zmagovalci kmečkih iger – Animatorji iz Remšnika

Osvajeno drugo mesto na kmečkih igrah – Animatorji iz Komende

Tretje mesto na kmečkih igrah – Društvo podeželske mladine Primorska

Pobiranju in prenašanju krompirja smo dodali še sodoben pridih – kitajske palčke.

Tekmovalci so se preizkusili v hitrostni vožnji s samokolnico in zlaganju drv.

Tekmovalci so se preizkusili v molži krave, kotaljenju bale, teku z lestvijo, prenašanju krompirja s kitajskimi palčkami, hitrostni vožnji s samokolnico ter zlaganju drv. Igra presenečenja je bila pika na i, pri kateri so se naši tekmovalci hitro premočili, saj je vključevala prenašanje vode na zabaven način.

Na kmečkih igrah so slavili animatorji iz Remšnika. Drugo mesto je pripadlo ekipi animatorjev iz Komende, naši prijatelji iz Društva podeželske mladine Primorske pa so prejeli pokal za tretje mesto.

Želimo se zahvaliti organizatorjem, da smo bili lahko del tega pomembnega dogodka. Hvala tudi tekmovalcem, ki so nam z energijo in navdušenjem poplačali naš trud.

Tekmovalni duh je bil izjemen, hkrati pa je bilo čutiti veselje in sproščenost med tekmovalci. Ekipe so pokazale fizično vzdržljivost in dokazale, da so takšni dogodki več kot le tekmovanje – so priložnost za druženje, smeh in nova prijateljstva. Veliko je priložnosti za sodelovanje in pomoč soigralcem ter obilo zabave.

Takšni dogodki so izjemno pomembni za ohranjanje naše bogate podeželske dediščine in tradicije. Hkrati spodbujajo mlade, da se zavedajo pomena kmetijstva in trdega dela, ki ga to prinaša. Skozi igre, ki se zdijo preproste, a zahtevajo iznajdljivost in moč, mladi spoznajo, kako pomembno je ohraniti stik s svojimi koreninami.

Mladi, ali se sploh zavedamo, kako malo je potrebno, da smo srečni? Menim, da kmečke igre niso le tekmovanje, temveč tudi način, kako skupaj obujemo tradicijo, se učimo kmečkih opravil in krepimo prijateljstva, ki bodo trajala še dolgo po koncu iger.

Za bistré glave (905) 💡

Vaša naloga je, da prazna polja zapolnite s števkami od 1 do 9. Vsaka številka se lahko pojavi samo enkrat v vsaki vrstici oziroma samo enkrat v vsakem stolpcu. Vsaka številka se lahko pojavi samo enkrat v enem od devetih večjih kvadratov.

Rešitve pošljite do 15. oktobra 2024 na naslov: ČZD Kmečkijglas, ZA BISTRE GLAVE (905), Vurnikova ulica 2, 1000 Ljubljana ali na barbara.remec@czd-kmeckijglas.si

Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali nagrajenca in mu poslali praktično nagrado. Tokratna sestavljanka je srednje lahka, priporočljiv čas reševanja je 15 minut. Morebitna nadaljnja vprašanja o igri lahko dobite na (01) 473 53 63 (Barbara Remec). Objavljamo tudi rešitev nagradne igre ZA BISTRE GLAVE (903). Med vsemi, ki ste poslali pravilne rešitve, smo izžrebali nagrajenca. Praktično nagrado po pošti prejme: **Majda Sovič, Mala Mislinja 19, 2382 Mislinja.**

7	1	3	8	5	2	9	6	4
5	2	6	9	4	1	7	8	3
8	9	4	7	6	3	5	2	1
6	3	9	5	1	7	8	4	2
1	4	7	2	3	8	6	9	5
2	8	5	6	9	4	1	3	7
9	7	8	3	2	5	4	1	6
3	6	1	4	7	9	2	5	8
4	5	2	1	8	6	3	7	9

#skoziočimladegakmeta

Zakaj kmetje zares potrebujemo hitra plačila?

Po lanskoletni izkušnji glede neposrednih plačil, katerih izplačila so bila izredno pozna, je vendarle treba priznati, da je marsikaterega kmeta to precej stisnilo v kot. Nekatere izmed nas še bolj, sploh tam, kjer smo doživeli naravne nesreče, od poplav, do toče, vetra, pozebe ... Danes se mi ponovno začenja postavljati vprašanje: »Le kdaj bodo izplačila za leto 2024?«

Glede izplačil za OMD smo že bili obveščeni s strani kmetijskih svetovalcev, da teh letos ne bo. Razlog pa je meni osebno naravnost bizaren. Po sagi, da bo država obdavčila tudi ta plačila, so kasnejša pogajanja nevladnih organizacij obrodila sadove, da obdavčitve ne bo. A tudi izplačil letos ne bo! Moram reči, da je to kar priročen izgovor, da se plačila izvedejo kasneje (vlada zagrozi z davki in naši pogajalci so že pripravljeni sprejeti vse, samo da tega ne bo).

V javnih objavah je bilo zaslediti, da Evropska komisija omogoča v letošnjem letu predplačila, in to tudi v višini 75 % neposrednih plačil. Osebnost me je ta novica precej razveselila, kajti ta denar bi kar nujno potreboval, predvsem za nakup koruze, kajti nismo še povsem stabilizirali pridelave krme po lanskoletnih neurjih, ko smo imeli večino predelkov uničenih več kot 80-odstotno. Prav tako pa od države nismo prejeli še nobene »pomoči« za površine, kjer je bila poškodovanost večja od 80 %. Saj v svojem zapisu ne želim samo jokati, želim pa opozoriti na odnos države in navsezadnje tudi naših največjih nevladnih organizacij, kjer prav vsi zelo hitro pozabijo na kmeta in njegove težave, za katere pa ni sam kriv.

Ker Evropska komisija nekaj omogoča, bi seveda pričakoval, da bi nevladne organizacije, ki se borijo za kmeta, zahtevale, da se ta predplačila izvedejo tudi v Sloveniji. Vendar še v nobenem mediju nisem zasledil, da bi kdorkoli to zahteval. Želim si lahko, da pa vendarle teče »tiha« diplomacija in bomo na koncu vsi presenečeni. O presenečenju seveda ne dvomim, kajti prepričan sem, da v Sloveniji tega ne bo! Zagotovo pa bomo videli ta predplačila v sosednjih državah, kot je Avstrija. Le zakaj? Tam se zagotovo vsi zavedajo pomena kmetijstva in kar je še bolj pomembno, obstoja kmeta in njegove konkurenčnosti. Davki nobenemu državljanu, tudi kmetu, sploh pa ne nevladnim organizacijam, ne bi smeli biti izgovor, da se lahko izplačila zamakajo in da morda predplačil ne bo.

Spoštovani naši voditelji in tisti, ki to še boste: »Obljuba dela dolg!« In tudi vse funkcije so minljive.

Na koncu ostane le boj kmeta za preživetje svoje družine.

Kolumno pripravlja:

Veseli in ponosni člani DPM Kalček ob koncu kmečkih iger

			1	9	5	2		
2		5		3				
			4			5	9	
	4				9	3	7	
	3		2	8	7		1	
	5	7	3					8
	6	1			3			
				5		1		9
		9	8	2	1			

Raubarji so se poklonili slovenskim izseljencem

Raubarji ponosno predstavljajo videospot za pesem *Stara domačija*, posnet na prelepem posestvu Holiday Gardens Slovenian Country Club v Kanadi. Pesem je poklon vsem Slovencem, ki so se skozi zgodovino podali v tujino in še vedno ohranjajo kulturno dediščino svojih prednikov.

Člani ansambla Raubarji so avgusta skupaj s Peškimi oktetom obiskali Kanado in kot pravijo, so takrat doživeli globok trenutek zavedanja, kaj vse so za sabo pustili naši rojaki, ki so si ustvarili življenje daleč stran od doma. Čeprav je vsak košček sveta lep, je najlepši tisti, ki je bil zapisan v naše srce že od malega – naš dom, naša Slovenija.

Naj vas pesem *Stara domačija* opomni na tisti košček sveta, ki ga vsi Slovenci nosimo v srcu, ne glede na to, kam nas je življenje zaneslo. Dom ni le kraj – je občutek, ki ga vedno nosimo s seboj. Glasbo za pesem je prispeval Jožef Vidregar, besedilo pa Franc Ankerst.

RADIO TV VESELJAK

Pogovori z Majo

Hišica za moževo zabavo

Z možem živiva v mestu in vsa leta sva si želela imeti počitniško hišico v naravi. Nato se je kar sama od sebe ponudila priložnost, poklicala me je znanka in povedala, da prodaja počitniško hiško. Navdušeno sem povedala možu in takoj sva šla v akcijo. Ker sva hišico že poznala, sva se odločila za nakup. Prepričana, da bo to najina sreča ter da bo preživljanje časa v njej dobro vplivalo na naju. Potem pa se je zasukalo povsem drugače. Mož je vse dneve v počitniški hiši, tja vabi svoje prijatelje, skupaj nakladajo in popivajo. Vsi najini načrti, kaj bova posadila in kako si bova uredila počitniško bivališče, so padli v vodo. Doma sem sama za vse, poleg tega bi tudi jaz želela kakšen dan preživeti v naravi. Ko možu povem, da bom prišla, me vpraša, ali nimam doma nobenega dela. Počitniška hiška je torej sama sebi namen, očitno pa tudi temu, da mož beži pred odgovornostjo in se laže družiti s svojimi prijatelji. Ali mi lahko pomagata s kakšnim nasvetom?

Milka

Hišica v naravi so bile v bistvu vajine sanje, zato ste se je tudi tako veselili, nikakor pa niste pričakovali, da si jo bo mož prilastil za svojo zabavo. Seveda je med vama nastala napetost, ne samo zaradi njegovih odhodov, ampak tudi zato, ker ste si tam želeli urediti vrt in okolico, to, česar v mestu nimate. Vprašanje je, ali mož ob vajinih pogovorih o počitniški hišici to, kar se sedaj dogaja, že načrtoval, ali je to možnost odkril bolj po naključju.

Dejstvo je, da je nastalo med vama nekakšno neprijetno razhajanje, saj mož beži v svojo družbo, kjer se lahko nemoteno zabava. Morda je to le obdobje, zato nikar ne sklepajte prehitro. Položite karte na mizo, soočite se z njim in se pogovorite, kako se bosta v prihodnje dogovorila glede počitniške hišice, da bo prav za oba, ne le zanj. Prav je, da vikend, ki sta ga kupila, skupaj uredita in uporabljata oba. Menim, da boste morali pokazati več odločnosti, da vas bo začel mož resno jemati ter spoštovati tudi vaše želje.

Vprašanja lahko pošljete na elektronski naslov: info@horoskop.si ali po navadni pošti na naslov: Planet 2, d. o. o., Tržaška c. 2, 1000 Ljubljana, za Majo Vidmar.

Nagradna križanka

Rešitev nagradne križanke je geslo, ki ga vpišete na dopisnico in pošljete do torka, 15. oktobra 2024, na naslov: ČZD Kmečki glas, Vurnikova ulica 2, 1000 Ljubljana, s pripisom Križanka KG 41, ali po elektronski pošti na naslov: vlasta.kunej@czd-kmeckiglas.si. Izid zrebanja bo objavljen v 43. številki tednika Kmečki glas. Nagrajenci bodo prejeli praktično nagrado. Geslo križanke KG 39 se glasi JUSTIN TRUDEAU. Izrebrani reševalci so: Janez Obreza, Kamna Gorica 26, 1380 Cerknica; Tomaž Komplet, Brezova 45, 3201 Šmartno v Rožni dolini; Aljaž Bratuša, Negova 86, 9245 Spodnji Ivanjci. Rešitve križanke Kmečki glas št. 39: ADIDAS, RODOVI, TRENTA, HI, KOM, JUSTIN, TRR, OHOL, MDR, AROMI, GRUM, NATIS, MEDANA, ZA, GERE, KLAS, BLAIR, LECT, LJUBA, AVIV, EA, OBUPAJO, DJ, RADIKAL

41	NASPROTNO OD NEDOLŽEN	MAJHNA REKA	UČENJE PISANJA IN BRANJA	SLAVKO AVSENIK					
SMUČARSKI JE OLIMPIJSKA DISCIPLINA									
BREZ GLAVE IN ...									
LOŠKE TOVARNE HLA-DILNIKOV				NAJVEČJI DIVJI MAČKI					
3K	ŽIVELA JE V GOMORI	VISOKA STOPNJA PREPLAHA	NAJENOSTAVNEJŠI JE METAN	RISANA JUNAKINJA	ŽIVAHEN AM. PLES SL. SLIKAR ŠUBIC				
MASO MERIMO V ...						RIMSKA 901			
PREHAJANJE DENARJA DRUGAM						IZLIV ... V SAVO JE PRI MEDVODAH	ZNAMKA NEMŠKIH GOSPODINJ. APARATOV		
MESTO V MAROKU						TRGOVINE Z DRAŽJIMI MODNIMI OBLAČLI	NAŠI RAZGLEDI POJAVLJANJE UŠI		
ČASTILJIV MOŽ					OŽIVLJA				
SLOVENSKA IGRALKA (ITA)					KRAJ PRI MARIBORU				LEP KOT ...
ČA-ČA...			NEMŠKI KANCLER SCHOLZ	KITA (MED.)	IGRAČA NA VRVICI				
TROPSKI RASTLINI						... GROZNI JE BIL RUSKI CAR			
NAROČILO ZA IZVRŠITEV DELA						KING ... JE FILMSKA OPIKA			
OPISOVANJE KRAJEV						GR. ČRKA π			
ANTIČNI GLINASTI POSODI						... AVIV JE V IZRAELU			

V naših križankah

tudi ženske upravljajo letala.

Križanke po meri reševalcev. Ker si zaslužite najboljše.

Glede na to, da so ženske v moderni družbi popolnoma enakopravne, je prav, da je tako tudi v križankah.

www.trik.si

3K

Horoskop

od 9. do 15. vinotoka

OVEN

(od 21. sušca do 20. malega travna)

Čeprav ste pogosto z mislimi zazrti v prihodnost, vas bodo dogodki usmerjali, da se boste v četrtek, ko bo nastopil prvi krajec, soočili tudi s preteklostjo. V ljubezni boste v ponedeljek, ko bo luna v ribah, pripravljene sprejemati – tokrat ste lahko mirni, saj bodo čustva obojestranska.

BIK

(od 21. mal. travna do 21. vel. travna)

V četrtek, ko bo luna v kozorogu, se boste zapletli v položaje, zaradi katerih boste iz svojih globlin obudili spomine, ki vam ne bodo najbolj všeč. Pred seboj boste videli v ponedeljek, ko bo luna v ribah, vijugasto pot in na njej številne ovire, ki bodo prebudile dvome.

DVOJČKA

(od 22. velikega travna do 21. rožnika)

V soboto, ko bo luna v vodnarju, vam bo dovolj brskanja po preteklosti, zato se poskusite usmeriti le v sedanjost in prihodnost. Čeprav bodo v ponedeljek, ko bo luna v ribah, mnogi trdno poprijeli za delo, boste imeli možnost krajšega oddiha in počitka.

RAK

(od 22. rožnika do 22. malega srpana)

V četrtek, ko bo luna v kozorogu, si boste priznali, da ste preveč obremenjeni z nekaterimi slabimi izkušnjami. Priporočljivo bo, da se v ponedeljek in torek, ko bo luna v ribah, držite konkretnih dejstev, ki vam sicer na začetku ne bodo najbolj všeč.

LEV

(od 23. mal. srpana do 22. vel. srpana)

Skoraj vse vam bo v soboto, ko bo luna v vodnarju, jasno, resnice pa si kljub temu nečete priznati, to pa vas lahko drago stane. Odzovite se v soboto, ko boste zelo sproščeni, povabili, ki bo simpatično. Vezani, znali boste razumeti, kaj vam želi povedati ljubljena oseba.

DEVICA

(od 23. velikega srpana do 22. kimavca)

V četrtek, ko bo luna v kozorogu, se boste zalotili, da zadnje čase nenehno iščete novo rešitev glede družinskih zadev, ki se zapletajo. Uporabite diplomacijo in presenečeni boste, kako se bodo iskreni ter optimistični preobrati vrstili eden za drugim!

TEHTNICA

(od 23. kimavca do 22. vinotoka)

V soboto, ko bo luna v vodnarju, boste razposajeni, tokrat ne bo za vas nobenih meja, saj se boste odločili, da se imate zelo lepo. Pozitivna energija, ki vas bo v ponedeljek in torek, ko bo luna v ribah, obdajala v ljubezni, se bo razširila tudi na druga področja.

ŠKORPIJON

(od 23. vinotoka do 22. listopada)

V četrtek, ko bo luna v kozorogu, vztrajno in pogumno nadaljujte s svojimi načrti. Naj vas mnenja drugih ne ustavijo, raje sledite začrtani poti. Prijatelji vas bodo v soboto, ko bo luna v vodnarju, več kot navadno vabili ven in vztrajali, da potrebujete sprijetev ter počitek.

STRELEC

(od 23. listopada do 21. grudnia)

Popolnoma od vas bo odvisno, čemu boste v četrtek, ko bo nastopil prvi krajec, sledili in zakaj. Nakazuje se vpletanje nekoga od znancev, vendar ne skrbite, saj se bosta znala pogovoriti. Pripravite se v ponedeljek, ko bo luna v ribah, da vam lahko na spolzkih tleh tudi spodrsne.

KOZOROG

(od 22. grudna do 20. prosinca)

Za lestvico popularnosti se v četrtek, ko bo luna v vašem znamenju in boste želeli nekaj pomembnega dokončati, ne boste menili. V petek bo za vas najpomembnejše, da so finančne zadeve urejene ter da ste na vseh področjih zadovoljni s sabo in svojimi koraki.

VODNAR

(od 21. prosinca do 19. svečana)

Vezani, z ljubljeno osebo lahko v soboto, ko bo luna v vašem znamenju, najdeta možnost za kompromis. Samski, v nedeljo boste imeli priložnost doživeti prijetno srečanje, ki vas bo sprostito. Dogajalo se vam bo veliko lepih stvari, zato boste tudi v torek samozavestni.

RIBI

(od 20. svečana do 20. sušca)

Bodite v četrtek, ko bo luna v kozorogu, prijaznejši in opazili boste, da vas ljudje okoli vas sprejemajo lepše. Ker boste popolnoma zadovoljni s svojim življenjem, boste svojo energijo v ponedeljek, ko bo luna v vašem znamenju, usmerili v to, da pomagate tistim, ki vam veliko pomenijo.

Predelava sadja

Sadno žganje in likerji

Marinka Marinčič Jevnikar

Če je nekoč žganje peklo, se danes ob novem zavedanju o kakovosti žganj pri pitju pričakuje posebno aromo. Spodbuja se kulturo pitja žganih pijač ter nova spoznanja pri pridobivanju vrhunskih žganj. Kakovostno žganje je iz kakovostnega sadja. Letos je bila letina obilna, in da ne bi pomemben del pridelka propadlo, se lahko dragocene sestavine koristno predela v razne sadne proizvode, tudi žganja.

V Društvu ljubiteljev domače žganjekuhe si prizadevajo žlahtno tradicijo kuhanja žganja povzdigniti na višjo raven, kajti med »žganjekuhci« niso vsi mojstri svoje obrti. Nekateri v želji po čim večjem zaslužku ali zaradi malomarnosti prodajajo destilate, ki si imena žganje ne zaslužijo. V diskontnih prodajalnah so naprodaj steklenice slivovke ali viljamovke za dobrih pet evrov za liter, zdrava kmečka pamet pa pove, da tisto žganje hrušk ni moglo niti srečati, zato vzbuja pomisleke, da je narejeno s pomočjo kemičnih ekstraktov. Na tak način »sfriziran šnopc«

Zelo so ponosni, da so letos zbrali kar 366 vzorcev žganj, in sicer 291 destilatov in 75 likerjev, iz desetih držav: Avstrije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Hrvaške, Italije, Kosova, Makedonije, Poljske in Slovenije. Vzorce so razvrstili v 20 različnih kategorij: brinjevec, hruška, jabolka, jabolka v sodu, kutina, tepka, tropinovec, sadjevec, viljamovka, marelica, slivovka, slivovka v sodu, žganja iz grozdja, sadni likerji, likerji (ostali), specialna žganja, vinjak, zeliščna žganja in zeliščni likerji.

Zlato priznanje je prejelo kar 199 žganj, srebrno 130 in bronasto 29.

Nekatera žganja imajo pri nas kar dolgo tradicijo, poleg sadnega žganja iz jabolk in hrušk kuhamo še precej slivovke. Notranjci in Kraševci znajo skuhati odlično brinovo žganje, na vinorodnih območjih kuhajo grozdne oz. vinske tropine v okusno, močno tropinovo žganje, ki je primerno tudi za pripravo nekaterih likerjev in za namakanje sadja v žganje.

Vsak žganjar uporablja svojo metodo in tehnologijo pri kuhanju žganja, zato je pri nas toliko tipov žganjarjev.

Na kmetih so žganje po navadi kuhali starejši ljudje, ki so to znanje črpali od svojih prednikov in bili pri svojem delu dovolj vztrajni, natančni in izkušeni, kar je pri kuhanju žganja zelo pomembno. Kdor želi žganje kuhati pravilno, ni dovolj le teoretično poznavanje postopka, pridobiti je treba tudi praktične izkušnje. Pozornost se namenja kakovosti sadja, saj gniloba in plesni ostanejo v prevreti drozgi in tudi v končnem izdelku.

ima lahko tako nizko ceno, morda je bil pripravljen iz starega vina ali katerih drugih žganj nižje kakovosti ali preprosto iz žitnega alkohola.

MEDNARODNI FESTIVAL ŽGANIH PIJAČ

Društvo ljubiteljev domače žganjekuhe je v Tavčarjevem dvorcu Visoko v Poljanski dolini organiziralo 2. Mednarodni festival žganih pijač.

Po zelo uspešnem lanskem festivalu, na katerem je sodelovalo devet držav s kar 203 vzorci in s prvakom festivala Jurijem Klakočarjem, ki je osvojil najvišje število točk z džinom, so letošnji festival zastavili še bolj ambiciozno. Na festivalu bo prvič v Sloveniji na enem mestu mogoče degustirati več kot 300 vrhunskih tekmovalnih vzorcev. Ponujali bodo najboljše destilate, ki jih v trgovinah ne boste našli, zaradi česar bodo lahko obiskovalci preizkusili unikatne in redke pijače, ki so za vsakega pridelovalca svojevrstna destilacijska zvezda.

Prvak festivala z največ doseženimi točkami je postal Miroslav A. Ivković iz Srbije s slivovko v sodu (letnik 2016). Izbrali so tudi najboljšo žensko pridelovalko žganja, kar je postala Mirjam Bratož s šipkovim likerjem z vrtnico (letnik 2020).

Presenetili so tudi vrhunski likerji: liker z vrtnico, medeni liker s kavo, čili medica, liker iz prepeličjih jajc, ružolin (liker iz cvetnih lističev vrtnice, po katerem ta omamna dobrota nosi ime), čokoladno-pomarančni gin, tepkovec s suhimi tepkami, cibrovce ter vrsto specialnih žganj iz bezga, sladkega krompirja, višenj in maka, lešnikov, ginka, lipovo žganje,

šišarika (žganje iz storžkov smreke), mastiko, uzo, encijan v hruškovem žganju, šipkov liker z vrtnico, bukov liker, chreme de menth.

MANJ ALKOHOLA, BOLJŠA AROMA

Kot je povedala ena od članic strokovne komisije, prof. dr. Nermina Spah, Kmetijsko-prehrabna fakulteta v Sarajevu, v Sloveniji proizvajamo žganje z visoko stopnjo alkohola, 47 % in več. Priporoča, da bi stopnjo alkohola znižali, saj je uživanje pijač s toliko alkohola zdravju škodljivo, žganje z nižjo vsebnostjo alkohola bi bilo mnogo boljše, z bolj izraženo aromo.

Prof. dr. Rajko Vidrih, Biotehniška fakulteta v Ljubljani, je poudaril, kako pomembna je kakovost sadja za predelavo v žganje in kako se prepreči najpogostejše napake.

Na festivalu so si obiskovalci lahko ogledali, kako v kotlu poteka kuhanje vinjaka, srečali mnoge navdušence nad domačo žganjekuho in poskusili različna žganja. Na delavnicah so poglobili znanje o pravilnem postopku destilacije, tehnologiji, enoloških sredstvih in se podrobneje seznanili s procesi destilacije. Festival je bil priložnost za pogovor z destilaterji iz mnogih držav, kar lahko pripomore k boljšemu razumevanju izdelkov in k večjemu spoštovanju pridelovalcev.

Delovanje Društva ljubiteljev domače žganjekuhe ni namenjeno spodbujanju k večjemu pitju alkohola, alkoholne pijače vseh vrst so pravzaprav dosegljive vsakomur, na vsakem koraku in marsikje ob vsakem času. Ne želimo si poceni zvarokov, ki so lahko zdravju škodljivi, temveč prijetna, dišeča žganja, narejena z naravnimi postopki.

Ko se sadje omehča in je dovolj zrelo, pridobimo maksimalno količino sladkorja, zaradi česar dobimo večjo količino žganja. Dodajanje sladkorja drozgi je za pravega žganjarja smrtni greh.

Kmečki glas

Milena Štolfa, Rajko Vidrih

Žganjekuha

128 strani, brošura, 17 × 23,5 cm,
cena 19,50 EUR, poština 3,90 EUR

Naročanje: ☎ 01 473 53 81 ✉ zalozba@czd-kmeckiglas.si
🌐 zalozba.kmeckiglas.com

Mali oglasi

Osebnost: Vurnikova 2, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 473 53 81, (01) 433 52 36
E-pošta: oglasi@czd-kmeckiglas.si

Male oglase lahko oddate vse delovne dni v tednu do ponedeljka do 10. ure. Beseda v malih oglasih stane 0,60 EUR. Naročniki imajo 11 % popust.

MALI OGLASI TUDI V KMETIJSKEM OGLASNIKU

Mali oglasi so objavljeni tudi v Kmetijskem oglasniku (priloga Kmečkega glasa), na katerega lahko dostopate preko spletne strani Kmetijski oglasnik (<http://kmetijskioglasnik.si/>).

Stroji

CEPILNIK za drva, 20 t, prodam. Tel.: 041/793 921. – 1926

Hidravlični cepilniki drv, 14 t, 17 t, 21 t, 25 t.
Transportni trakovi za drva, sekance in senene bale.
 Tel: 041 65 22 85
 Kozina Kranj, d.o.o.
www.kozina.si

CISTERNO, prevozna, s koritom za napajanje živali in boks na kolesih za lovljenje živali na pašniku, prodam. Tel.: 051/355 787. – 1357

HLADILNE CISTERNE ZA MLEKO, Z AVTOMATSKIM PRANJEM, Z GARANCIJO, POČENI PRODAM.
 TEL.: 031/637 373. – 1071

HLADILNO cisterno za mleko DeLaval z avtomatskim pranjem, ugodno prodam. Tel.: 041/782 824. – 10999

KRMILNIK DeLaval z ovraticami, prodam. Tel.: 031/654 508. – 1425

KRMNI avtomat za računalniško krmiljenje krav, zelo ugodno prodam. Tel.: 041/782 824. – 11000

Hlevska guma za VEZANO REJO

MESALNIK za gnojevko, traktorski, prodam. Tel.: 031/751 491. – 8049

MLEKOVOD DELAVAL, Z MONTAŽO IN GARANCIJO, POČENI PRODAM.
 TEL.: 041/646 949. – 1073

Vaš partner v gozdu!
 Gozdarske prikolice z dvigali
BMF
 Pokličite za ponudbo!

Trgovina s kmetijsko in gozdarsko opremo ter servisom
 Cesta 12b | 3000 Kranj
 Vinko | 040 682 828
 Tomaž | 040 684 868
info@prof-kmet.si

MLEKOVOD, malo rabljen, v zelo dobrem stanju, ugodno prodam. Tel.: 041/782 824. – 10997

MOLZIŠČE, staro 5 let, zelo ugodno prodam. Tel.: 041/782 824. – 10998

ODJEMALNIK za silažo Trioliet, ugodno prodam. Tel.: 068/165 373. – 1429

PAJEK Pöttinger, del. širine 5,40 m, v dobrem stanju, brezhiben, prodam. Cena po dogovoru. Tel.: 031/495 402. – 1422

POPRAVILO TRAKTORJEV, VILICARJEV! IZDELAVA SERVO VOLANA.
 TEL.: 041/613 018. – 3842

DVIŽNA GARAŽNA INDUSTRIJSKA VRATA AKCIJA VRAT
 do 2,89 x 2,04 → 839 €
 3,0 x 2,5 → 1110 €
 3,0 x 3,0 → 1236 €
 4,0 x 3,0 → 1521 €
 4,0 x 4,0 → 2076 €
 Cene so z 9,5 % DDV, z dostavo/montažo. Vrata so opremljena z el. pogonom - 2 x dal. upravljalca, bela, srebrna ali rjava barva.
KIP KOP 2, tel.: 040 974 480

RABLJENO MOLZIŠČE RIBJA KOST ALI TANDEM DELAVAL, Z GARANCIJO, POČENI PRODAM.
 TEL.: 041/646 949. – 1072

TRAKTORSKO skropilnico, 200 l, prodam. Tel.: 041/297 621. – 1381

KOLENC, s. p., Zalog 3/a, 1291 Škofljica
 Tel./faks: 01/366 63 96, GSM: 031/687 638,
www.kolenc-skofljica.si

VITEL Tajfun 55 AHK, komplet z daljincem, popolnoma nov, zelo ugodno prodam. Tel.: 041/782 768. – 1416

Živali

BIKCE, stare 1 teden, prodam. Tel.: 041/295 057. – 1235

JARKICE, rjave, pred nesnostjo, prodam. Voljčeva cesta 12, Vrhnika. Tel.: 01/755 23 22 – 1223

KOKOŠI nesnice (rjave, brezove, rdeče, trikolor in zelenojajčne), prodam. Brezplačno pripeljemo v vse večje kraje po Sloveniji. Tel.: 031/751 675. – 1419

KOZLIČKA (2) srnasto burske pasme, stara 5 mesecev, prodam. Tel.: 031/224 633. – 1421

NESNICE RJAVE, GRAHASTE, ČRNE, tik pred nesnostjo, prodam.
 Brezplačna dostava. Prodaja tudi na Vranskem. Vzreja nesnic Tibaat, tel.: 02/582 14 01. – 1047

BETONSKE REŠETKE

041 722 967
 Agromilk, d. o. o.
 Markovo 6, 1240 Kamnik

NESNICE, rjave, 21-tedenske, v začetku nesnosti, prodam. Možna brezplačna dostava po celi Sloveniji. Tel.: 040/531 246, Kmetija Rešek, Starše 23. – 1333

PRAŠIČE, težke od 110 do 150 kg, mesni tip in izločene svinje, do 300 kg, prodam. Možna dostava. Tel.: 041/655 528. – 1397

PRAŠIČE, težke od 30 do 100 kg, mesni tip, prodam. Možna dostava. Tel.: 041/455 732. – 65

PUJSKE – domače, za nadaljnjo rejo, prodam. Tel.: 031/304 351. – 1282

TELICO LS, brejo 7 mesecev, pašno in bikica LS, težkega 350 kg, prodam. Tel.: 031/481 388. – 1417

TELICO simentalco, staro 6 mesecev, prodam. Tel.: 031/498 102. – 1427

Kmetijski pridelki

ČESEN, spomladanski – cena 10 EUR/kg in lonec inox, prodam. Tel.: 041/875 078. – 1388

EKO koruzo, sončnično pogačo, s certifikatom, prodam. Tel.: 041/622 062. – 1965

KORUZO za zrnje in ječmen, prodam. Tel.: 051/638 910, Ljubljana. – 1418

KRMNI krompir, prodam. Tel.: 041/594 397. – 1364

PRODAM KRMNI KROMPIR.

031 748 229, 051 366 411
 Matic, Anže

KROMPIR, jedilni, prodam. Tel.: 041/297 621. – 1355

SLAMA – PŠENIČNO ZLATO, velike kvader bale, rez do 10 cm, tehni list + račun. Cena 159 EUR/t + DDV. Tel.: 041/560 068, www.slamacenter.eu – 1064

SUHE in silažne bale, večje količine, prodam. Tel.: 041/698 828. – 1420

Posest

KMETIJO oddam v najem (zaradi bolezn) najboljšemu ponudniku. Tel.: 041/352 417. – 1415

KIP KOP 1, tel.: 040 974 470

SENDVIČ PLOŠČE 2 KLASA – 12 €/m²

SAMOSTOJNO hišo z vrtom in delavnico v Ljubljani, 610 m², prodam. Tel.: 041/326 366. – 136

Prodaj in drugo

CERADE, kamionske, prodam. 041/640 592. – 1164

CISTERNE za gnojevko VAIA
 Euro Globtrade d.o.o. Voklo 49, 4208 Šenčur
 info: 041 208 568

DRVA, suha, meterska, od 27 do 30 m³, v okolici Škofje Loke, prodam. Tel.: 04/512 02 89. – 1423

HRASTOV sod, 300 l, rabljen, ohranjen, prodam. Tel.: 031/367 024. – 1428

OPEKO (modelar), večjo količino podarim nekemu, ki so ga prizadele vodne ujme ali požar. Tel.: 068/163 907. – 1424

PLOČEVINASTO kritino, prodam. Tel.: 031/618 351. – 1003

ZAGOVINO prodam in dostavim! Tel.: 041/618 351. – 2717

Kupim

AGT, Same, IMT, Zetor, Univerzal, Store, Tomo Vinkovič, Ursus, Deutz ter ostalo mehanizacijo, lahko v nevoznom ali slabšem stanju, kupim. Tel.: 041/255 834. – 1718

JATA EMONA

V trgovini v Zadobrovi, Sneberska c. 11, vam nudimo dan stare piščance – brojlerje in dan stare nesnice.

Naročila na telefon (01) 528 45 69

Zbiramo tudi naročila za vzrejene jarčke – nesnice in delno spitane piščance za nadaljnjo rejo.

Naročila na telefon (01) 548 31 23

Tradicija in kakovost – uspeh v reji.

KMETIJSKI stroj v kakršnemkoli stanju, kupim. Tel.: 041/259 810. – 1719

KMETIJSKO mehanizacijo – več strojev hkrati, traktorje ter vilicarje, kupim. Govovina in odvoz takoj – po celi Sloveniji. Tel.: 051/425 244. – 1438

KOSILNICO na diske, pajek in zgrabjalnik, kupim. Tel.: 051/622 555. – 1426

ODKUP HLODOVINE – HRAST.
 TEL.: 041/420 111. – 10877

ODKUP TRAKTORJEV, AVTOV, KMETIJSKIH STROJEV V KAKRŠNEMKOLI STANJU.
 TEL.: 041/787 984. – 3388

DIZEL AGREGATI

DIZEL, CGM S9000 DUAL, 230+400 V, 7,2 kW, 3530 €
 DIZEL, ATS INDU, 230+400 V, 20 kW, 7049 €
 DIZEL, ATS INDU, 230+400 V, 50 kW, 9390 €
 DIZEL, ATS INDU, 230+400 V, 100 kW, 13949 €
www.kipkop.si

KIP KOP d.o.o., info: 030 671 651

ODKUP HLODOVINE HRASTA IN SMREKE.
 TEL.: 041/614 531. – 1116

ODKUPUJEMO DEBELE KRAVE IN TELICE ZA ZAKOL. PLAČILO TAKOJ! + (davek) IN BIKCE, TELIČKE 150 DO 250 kg.
 TEL.: 040/179 780. – 80

www.zemeljska-dela.si
 – izdelovanje okroglih in stirioglatih gnojnih jam
 – izdelava betonskih rezervoarjev za vodo
 – izdelava betonskih ležečih silosov
 – strojno vrtnanje betonskih sten
 – vrtnanje luknji fi 50 do 400 mm v betonske stene
 – razna strojna zemeljska dela
 – delo z minibagrom brez kabine
 – podboj asfaltnih cest
Ivan Pesjak, s. p., Brezen 66, 3205 Vitanje
 GSM: 041 762 789

ODKUPUJEMO PITANE KRAVE, TELICE, ZA ZAKOL, PO CELI SLOVENIJI. PLAČILO TAKOJ + (DAVEK).
 TEL.: 040/647 223. – 89

TELICO, mesni tip, težko od 200 do 400 kg, kupim. Tel.: 041/725 055. – 1413
 TRAKTOR v kakršnemkoli stanju, kupim. Tel.: 031/736 727. – 1717

Razno

SEČNJA, spravilo ter odkup lesa.
 Plačilo takoj. Gozdarstvo Lipovec, tel.: 040/426 890. – 547

Tedenski koledar

OKTOBER – VINOTOK

Sr	9	Abraham
Če	10	Danijel
Pe	11	Milan
So	12	Maks
Ne	13	Edvard
Po	14	Veselko
To	15	Terezija

13. oktobra sonce vzide ob 7.17 in zaide ob 18.19.

Dan je dolg 11 ur in 2 minuti.

Če se blizu debla list obleta, dobro letino obeta.

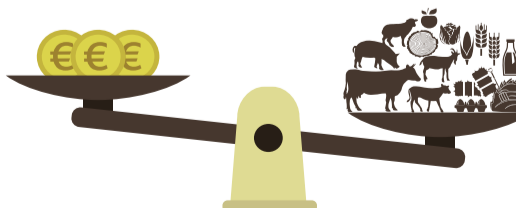
Se nerado listje obleti, vsak se zime boji.

ZAPIS IZ STOLETNE PRATIKE

Vinotoka je veliko vode, grudna hudi vetrovi buče.

Če želite naročnino v prihodnje plačevati po direktni obremenitvi (trajniku), pokličite na telefonsko številko: (01) 473 53 59 ali to sporočite na e-naslov: narocnine@czd-kmeckiglas.si

kmečkaborza

aktualne cene mesa rejnih živali in kmetijskih pridelkov

kmeckaborza.si

Kmečki glas | Z NAMI GRE HITREJE

NATURAS d.o.o., Cesta 3. julija 13, 1430 Hrastnik
 068 120 559
info@naturas.si

Za vas izdelujemo:

- ZORILNICE ZA SUHE MESNINE • ZORILNICE ZA SUHO ZORJENJE MESA • HLADILNICE
- ZAMRZOVALNE KOMORE • DIMNE KOMORE

OBIŠČITE NAS ALI POKLIČITE, VABLJENI!

Kmečki glas
BARBARA REMEC
Slastno iz korenin
 60 receptov za jedi iz korenovk in gomoljnic
 17 x 23 cm, trda vezava, 152 strani

Cena 19 EUR, cena s popustom **13,30 EUR**, poštnina 3,90 EUR

Naročanje: 01 473 53 81 | zalozba@czd-kmeckiglas.si | zalozba.kmeckiglas.com

Lunin setveni koledar

Oktober – vinotok 2024

Ves dan primerno za cvetje. Ves dan primerno za listnate rastline. Ves dan primerno za sadje in zelenjavo s plodovi. Ves dan primerno za podzemne pridelke.

Sreda / Abraham		Od 11.38 primerno za podzemne pridelke.
Četrtek / Danijel		20.55 Hujšanje – prvi krajec – ves dan samo zelenjava (brez zabele).
Petek / Milan		Od 18.31 primerno za cvetje.
Sobota / Maks		
Nedelja / Edvard		Od 21.55 primerno za listnate rastline.
Ponedeljek / Veselko		
Torek / Terezija		Od 22.34 primerno za sadje in zelenjavo s plodovi.

Evropska uredba o krčenju gozdov (EUDR)

Evropska komisija predlagala 12-mesečni odlog izvajanja uredbe

Franc Fortuna

Iz Slovenskega lesnega združenja Sloles so sporočili, da je Evropska komisija 2. oktobra 2024 napovedala, da bo rok za uveljavitev uredbe o izdelkih brez krčenja gozdov (EUDR) preložila za dvanajst mesecev, na 1. januar 2026. Če ga odobri Evropski parlament in Svet, bo uredba začela veljati 30. decembra 2025 za velika podjetja in 30. junija 2026 za mikro in mala podjetja. Dejstvo je, da je preložitev uredbe o krčenju gozdov neizogibna, da bi se izognili popolnemu kaosu v evropski vrednostni verigi gozdarstva, lesa, kmetijstva in hrane. Izvajanje sistemov beleženja je tudi nedodelano in še ne razvito ter ni še izvedena klasifikacija tveganja držav.

»Za preložitev, ponoven pregled in popravek uredbe EUDR smo si dobro leto prizadevali tudi v Slolesu,« je povedal direktor Edo Oblak. »Komunicirali smo s hrvaškimi, italijanskimi, avstrijskimi, nemškimi in drugimi lesnopredelovalnimi združenji ter prek krovne evropskega združenja lesnopredelovalne industrije CEI-Bois svoje zahteve posredovali Evropski komisiji. Zahteve po odlogu izvajanja uredbe so na Komisijo posredovale tudi države tretjega sveta ter ZDA, Kitajska, Indija in nedavno tudi Brazilija, ki je celo napovedala povračilne ukrepe. Ker so vsi ti pritiski naleteli na gluha ušesa Komisije, smo se

obrnili še na WTO (svetovno trgovinsko združenje). Med nedavnimi pogajanjmi med WTO in evropskimi trgovinskimi uradniki je predsednica EK Ursula von der Leyen vendarle prisluhnila in se odločila za pripravo odloga izvajanja uredbe za 12 mesecev. Predlog morata seveda odobriti še Evropski parlament in Svet EU.

Lesnopredelovalna industrija in trgovci z lesom načeloma nimamo nič proti uredbi EUDR, do neke mere jo celo podpiramo,« pravi Oblak. »Saj – roko na srce – v veliki meri posredno ščiti naš domači, slovenski in evropski les ter kmetijske pridelke in ostale izdelke iz surovin, ki jih opredeljuje. Smo pa odločno proti neustreznemu in zakompliciranemu načinu poročanja in izvajanja uredbe. Ker Komisija ni bila kos držav celega sveta razvrstiti v države visokega, srednjega in nizkega tveganja, je vse stlačila v en koš. Tako bi pravzaprav isti, zelo zahtevni birokratski postopek za les in druge proizvode ter pridelke, ki jih damo na trg, veljal enako, kot če te surovine, pridelke ali končne izdelke uvozimo iz Brazilije ali nekega tretjega sveta ter jih damo na trg. Smo tudi odločno proti temu, da bi zapleten sistem poročanja, ki niti še ni dokončno izdelan in definiran, favoriziral največje igralce v dobavnih verigah, ki si lahko privoščijo tudi razmeroma velik strošek postopkov poročanja in dokazovanja. Uredba, kakršna je bila do sedaj, bi bila izrazito na-

Edo Oblak

ravnanja v škodo mikro in malih podjetij, manjših lastnikov gozdov, malih in srednjih kmetov ..., ki takšni birokraciji in stroškom nikakor ne bi bili kos. S tem bi bili še dodat-

no nekonkurenčni, saj v današnjem globalizmu razmere že zelo težko obvladujejo, nekateri žal tudi propadajo.

Da bi EUDR uspela in dosegla svoj namen, mora EU temeljito spremeniti svojo držo in vzpostaviti partnerstva z več deležniki, najprej v sami EU, nato pa še v svetu. In če tretjim državam proizvajalkam, še posebej tistim najmanj razvitim, postavlja ostre pogoje pri uvozu njihovih blaga, jim mora vsekakor ponuditi ustrezno in razumljivo sistemsko pomoč, da bodo to lahko izpolnjevale. 12-mesečni dodatni čas za postopno uvedbo izvajanja uredbe je bil nujno potreben in dobrodošel, a se brez izjemnega mednarodnega pritiska zagotovo ne bi zgodil. Ne smemo pa pozabiti, da morata predlog tega odloga potrditi še Evropski parlament in Svet EU. Predsednica EK Ursula Von der Leyen je s predlogom odloga pravzaprav priznala, da EU ni uspela resno sodelovati z državami po svetu in niti z samimi članicami EU, ki bi jih uredba najbolj prizadela. Uredba bo delovala le, če bo Komisija zagotovila sedež za mizo vsem zainteresiranim skupinam. Še posebej pa mora prisluhniti in obravnavati posebne potrebe malih kmetov, malih lastnikov gozdov, mikro, malih in srednjih podjetij, sicer jih bodo veliki zagotovo iztisnili iz dobavnih verig.«

V spomin

Dr. Miloš Kus, 1928–2024

Nedavno nas je v 96. letu starosti zapustil Miloš Kus, agronom, strokovnjak, virolog in raziskovalec, ki je s svojim delom izjemno zaznamoval kmetijstvo tako v Sloveniji kot tudi v bivši skupni državi Jugoslaviji. Mlajša generacija agronomov ga je poznala po njegovih publikacijah o krompirju, nekateri pa smo imeli srečo, da smo z njim tudi delali in se od njega neposredno učili, preden se je dokončno umaknil iz aktivnega dela na področju kmetijstva.

Njegova študijska pot se je pričela v Beogradu, kjer je leta 1953 diplomiral iz agronomije in kasneje leta 1965 tudi doktoriral z doktorskim delom Problemi viroz pri selekciji krompirja v Sloveniji in Gorskem Kotarju. Kasneje je v Zagrebu opravil specializacijo iz splošne rastlinske virologije, posebno virusov na krompirju. Med letoma 1959 in 1971 se je na Kmetijski univerzi v Wageningen na Nizozemskem izpopolnjeval na področju virologije in afidologije, preučevanja sistematike in ekologije listnih uši kot vektorjev virusov.

Službeno pot je začel leta 1953 kot agrome-

teorolog na takratnem Hidrometeorološkem zavodu v Ljubljani. Od leta 1955 do 1959 je bil na Kmetijskem inštitutu Slovenije zaposlen kot

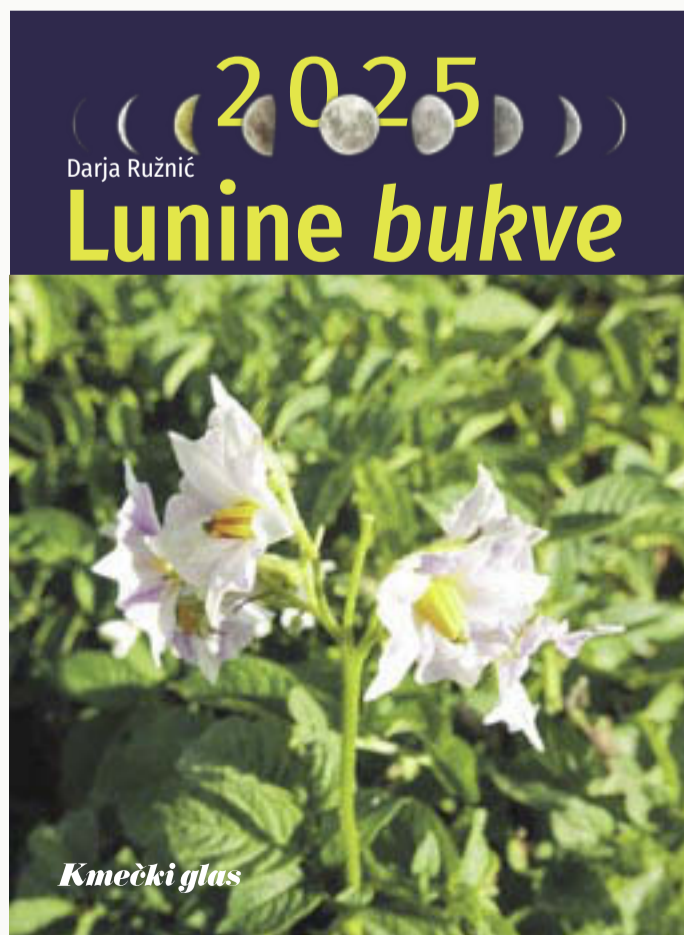
vodja selekcijske postaje za krompir, kjer je bil zadolžen za pridelavo osnovnega semena v Poljanah nad Škofjo Loko. V letih med 1959 in 1962 je znanje o selekciji prenesel na hrvaški Center za kontrolo in priznavanje semenskega krompirja v Gorskem Kotarju, ki je imel v takratni Jugoslaviji kot prvi laboratorij in rastlinjak. Od leta 1963 do upokojitve leta 1993 je bil vodja Centra za krompir pri KŽK Kranj, vodilni instituciji na področju krompirja v državi, k čemur je v veliki meri pripomogel tudi Miloš Kus. Med drugim je ustanovil raziskovalno enoto, imenovano Laboratorij za fiziologijo in virusne bolezni krompirja, vodil raziskovalne in strokovne naloge, povezane s pridelavo krompirja, ter vzgojil vrsto strokovnjakov s področja pridelave semenskega in jedilnega krompirja. Uvedel je tehnologijo pridelave predosnovnega brezvirusnega semena krompirja z mikropropagacijo v laboratoriju, ki je nadomestila staro klonsko selekcijo. Sodeloval pri identifikaciji Y^{NTN} virusa na krompirju, identifikaciji virusov na drugih poljščinah (strniščni repi, sladkorni pesi, ječmenu, česnu),

vedel spremljanje listnih uši – vektorjev virusov – ter uvajal nove tehnologije skladiščenja krompirja. Miloš Kus je bil eden izmed poglavitnih avtoritet s področja pridelave krompirja tedanje Jugoslavije in seveda Slovenije. Bil je aktiven član Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Gorenjske in Društva za varstvo rastlin Slovenije ter aktiven član tako državnih kot tudi meddržavnih komisij in odborov v semenarstvu in za krompir.

Miloš Kus je ostal aktiven tudi po upokojitvi. Aktivno se je lotil dela v kinologiji, ki je bila njegov dolgoletni hobi. Najbolj temeljito doslej se je lotil preučevanja pikastih psov – dalmatincev. Leta 2009 je izdal prvo slovensko monografijo Moj dalmatinec, ki kaže avtorjevo nagnjenost k eksaktnemu raziskovanju, saj je pasmo psov preučil in opisal do potankosti.

Čeprav je Miloš Kus zadnja leta svojega življenja živel odmaknjeno, bodo njegova dela pričala generacijam in pustila neizbrisni pečat, da je bil človek, ki je imel neustavljiva željo po znanju in raziskovanju.

mag. Jože Mohar

Kmečki glas

Darja Ružnič

LUNINE BUKVE 2025

- **LUNIN KOLEDAR** po mesecih s setvenimi podatki
- **VRTNI KOLEDAR** (opravila na zelenjavnem in okrasnem vrtu, v rastlinjakih in visokih gredah po navodilih **Miše Pušenjak**)
- **HOROSKOP ZA LETO 2025** (prihodnje leto je **Venerino leto**, povezano z lepoto, ljubezenskimi odnosi ter z vrednotami in denarjem)

52 strani, 23,5 × 32 cm,
izide **novembra 2024**

Redna cena 9,90 EUR + poštnina 3,90 EUR

Prednaročniška cena skupaj s stroški pošiljanja je le

7,90 EUR.

PREDNAROČILO

Prednaročila sprejemamo do **17. OKTOBRA**
na 01 473 53 81

✉ zalozba@czd-kmeckiglas.si

Predplačniki bodo, potem ko plačajo prejeta položnico, prejeli Lunine bukve **DO KONCA NOVEMBRA.**

🌐 zalozba.kmeckiglas.com

Pridelava ajde

Razkrita skrivnostna pot tatarske ajde v Slovenijo

O tem, kako je prišla tatarska ajda v Slovenijo, je spregovoril dr. Ivan Kreft, svetovno znan slovenski raziskovalec ajde. Knjiga Ajda, ki je izšla pri Založbi Kmečki glas in katere soavtor je dr. Kreft, pa pomembno prispeva k promociji in širjenju vedenja o ajdi in ajdovih jedeh.

Darja Zemljič

V Sloveniji ima ajda večstoletno tradicijo v prehrani in predstavlja pomemben del kulinarčne dediščine. Najbolj poznane jedi so ajdova kaša, ajdovi žganci in ajdov kruh z orehi. Manj znana pa je pri nas prav tako prisotna tatarska ajda, zato je Inštitut za nutricionistiko (IN) predstavil pomembne znanstvene dosežke in nova dognanja o izvoru, zgodovini uporabe tatarske ajde in njenem potencialu v prehrani ljudi.

KAKO SMO SLOVENCİ POVEZANI S TATARSKO AJDO?

V letu 1815 in neposredno po tem je bila pri nas huda lakota zaradi podnebnih sprememb, ki jih je na severni polobli Zemlje povzročil vulkanski pepel ob izbruhu vulkana Tambora na območju sedanje Indonezije. Tatarska ajda je bila ena redkih poljščin, ki je uspevala v tedanjih neugodnih razmerah. Baron Žiga Zojs je s širjenjem semena tatarske ajde med kmeti reševal ljudi pred lakoto, in v spomin nanj so to ajdo ljudje poimenovali »cozla«. Po nekaj letih, ko je huda lakota minila, so pri nas tatarsko ajdo postopoma nehali pridelovati, se je pa ta odporna rastlina ohranila kot »plevel« v posevkih navadne ajde, ki je med Slovenci sicer bolj poznana.

Šele v zadnjih letih ugotavljajo, da tatarska ajda uspeva v skromnih pridelovalnih razmerah prav zaradi svoje sestave. Izredno bogata je z antioksidantom rutinom (v tatarski ajdi ga je do 100-krat več kot v navadni ajdi), pa tudi drugih v prehrani pomembnih koristnih snovi vsebuje več kot navadna ajda.

Sicer pa obe vrsti ajde izvirata z območja Himalaje, navadna ajda uspeva v svoji domovini na zmernih nadmorskih višinah, tatarska pa tudi na višinah čez 4000 metrov. Navadna ajda

ima bele ali rožnate cvetove, na območju Himalaje včasih tudi rdeče, in zrnje pravilne trikotne oblike, tatarska pa manjše cvetove zelenorumenene barve, njena zrna pa so majhna in zgrbančena. Medtem ko je tatarska ajda samoprašna, je navadna ajda žužkocvetka, za njeno opravevanje so še posebej pomembne čebele.

IZ HIMALAJE PREK KITAJSKJE DO SLOVENIJE

Dr. Ivan Kreft, svetovno uveljavljen slovenski raziskovalec ajde, je povedal, da je na terenu našla poleg plevelov tudi tatarsko ajdo dr. Zlata Luther z Biotehniške fakultete, semena le-te pa so ohranjena v genski banki. »V Sloveniji smo začeli pridelovati več tatarske ajde po letu 2000, zlasti na ekoloških kmetijah na Dolenjskem in v Beli krajini. Za spodbujanje pridelave in širitev znanja o pridelovanju tatarske ajde ter preizkušanje tehnologije pridelave in uporabe je potekal projekt Lokalno pridelana ajda kot surovina za proizvodnjo kakovostnih živil.«

Slovenski in kitajski znanstveniki so skupaj ugotovili, da tatarska ajda prvotno izvira z območja Himalaje, da pa so jo najverjetneje pripadniki manjšinskega ljudstva Ji ob selitvi s Himalaje na območje jugozahodne Kitajske pred približno 3300 leti prinesli s seboj. Slovenski znanstveniki so s kitajskimi kolegi večkrat obiskali visokogorska območja, kjer živijo pripadniki ljudstva Ji. Na terenu so proučevali genetske značilnosti tatarske ajde, načine pridelovanja in uporabe. »Rezultati analiz dedne snovi DNK kažejo, da se je s selitvenega območja narodnosti Ji tatarska ajda ob širjenju mongolskega imperija širila naprej, kasneje tudi do Slovenije in naprej po svetu. Prav pri nas je še vedno ohranjena najbogatejša biotska raznovrstnost tatarske ajde, saj najdemo tudi vzorce, ki jih ni niti na izvornih rastiščih na Himalaji.«

ZAKAJ JE TATARSKA AJDA POSEBEJ KORISTNA V PREHRANI

V svetu za prehrano uporabljajo obe vrsti ajde, navadno in tatarsko. Beljakovine ajde so zelo kakovostne, z ugodno aminokislinsko sestavo, predvsem je pomembna vsebnost lizina, ki je pri pravih žitih precej manjša. Za ajdove jedi, predvsem ajdovo kašo, je značilna vsebnost rezistentnega škroba, ki je neprebavljiv in ga uvrščamo med prehranske vlaknine. Ajda ne vsebuje glutena, zato je primerna tudi za bolnike s celiakijo. Raziskave kažejo, da lahko flavonoidi in druge snovi tatarske ajde ugodno prispevajo k zdravju krvžilnega sistema in presnovi. Zaradi velikega zanimanja za jedi z ajdo je v zadnjih letih opaziti tudi porast ponudbe inovativnih živilskih izdelkov, tako iz navadne kot tatarske ajde.

Pri tatarski ajdi in izdelkih iz nje pa preseneti grenak okus kot posledica velike vsebnosti flavonoidov, ki pa so dobro poznani zaradi svojih antioksidativnih lastnosti. Grenak okus jedi iz tatarske ajde je mogoče omiliti s poparjanjem ajdove moke.

Bliža se čudežni čas martinovanja, ko se bo grozdni sok spremenil v vino in bo izbrano slovensko dekle izvedelo, da bo okronano za 28. Vinsko kraljico Slovenije. Morda si to prav ti ... Ti, ki želiš in zmoreš omrežiti zveste in bodoče ljubitelje vina na stoterih srečanjih, prek medijev in družbenih omrežij. Izstopi iz zavetja domačih vinogradov ... Ponesi slavo plemenitih slovenskih vin in vinorodne dežele širom domovine in prek njenih meja!

Nosilec projekta Vinska kraljica Slovenije, Pomurski sejem d.o.o. razpisuje

NATEČAJ ZA
28. VINSKO KRALJICO SLOVENIJE 2025.

Slovenija, dežela z bogato tradicijo vinske kulture in pridelave vina, izbira s poslanstvom promocije slovenskih vin, vinogradništva in slovenskih vinorodnih dežel Vinsko kraljico Slovenije.

Naziv Vinska kraljica Slovenije lahko pridobijo dekleta med 18-imi in 25-imi letom starosti, slovenske državljanke samskega stanu, ki imajo znanje o vinih, o slovenskem vinogradništvu, znanje vsaj enega večjega svetovnega jezika in vozniški izpit.

Prijavljene kandidatke, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem, bodo novembra 2024 povabljeni na predstavitev komisiji za izbor 28. Vinske kraljice Slovenije.

Najprimernejše dekline, izbrano skladno s pravilnikom, bo okronano v januarju 2025.

Prijava kandidatke mora vsebovati:

ime in priimek, stalni naslov, datum in kraj rojstva, kontaktne podatke (številka mobilnega telefona, elektronski naslov), podatke o izobrazbi, kratak življenjepis in fotografijo.

Prijave pošljite s prispetjem do 24. oktobra 2024 na elektronski naslov: miran.mate@pomurski-sejem.si.

Gornja Radgona, 24. september 2024

Posledice izpusta letalskega goriva

Vpliv letalskega goriva na okolje

Pretekli teden je na letališču Jože Pučnik Ljubljana zasilno pristalo tovorno letalo, ki je pred pristankom nekaj časa krožilo nad osrednjo Slovenijo. Po pričevanju ljudi je letalo izpustilo nekaj goriva, kar naj bi bil ustaljen postopek pred prisilnim pristankom.

KGZS je zato naslovila javno vprašanje na Upravo za nadzor letalskega prometa, koliko je bilo izpuščenega goriva. Prav tako sprašuje pristojne ustanove in organizacije, ali morda vedo, kako močno je to onesnaženje okolja v

primerjavi z onesnaževanjem okolja, ki ga očitajo živinorejci.

Izpuščanje letalskega goriva v izrednih primerih ima lahko več negativnih vplivov na kmetijstvo in okolje. Lahko namreč onesnaži kmetijska zemljišča, kar vpliva na kakovost pridelkov in zdravje rastlin, ter morebiti vnesse škodljive snovi v prehransko verigo. Če gorivo pride v stik z vodnimi viri, lahko onesnaži podtalnico in površinske vode. Ne nazadnje pa izpostavljenost letalskemu gorivu lahko škoduje zdravju ljudi in živali.

- TEDENSKI KOLEDAR z možnostjo zapiskov
- kulinarčni RECEPTI in NAPOTKI za prijetno ter zdravo življenje
- priloga: SETVENI KOLEDAR 2025

128 strani, spiralna vezava, 14 x 20 cm, cena **12,50 EUR**, poština 3,90 EUR

Naročanje: ☎ 01 473 53 81 ✉ zalozba@czd-kmeckiglas.si 🌐 zalozba.kmeckiglas.com

Odkupne cene govedi se niso spremenile. Pet evrov za kilogram mesa je povprečna cena za mladega bika v tržnem razredu U. Povprečna cena za telice v istem kvalitativnem razredu je 4,90 evra za kilogram

Goveje meso

mesa. Glede na povprečne evropske cene so pri nas cene mlade govedi in telic v tržnem razredu U nižje, medtem ko so v tržnih razredih R in O višje.

Odkupne cene prašičev so višje in v vseh kakovostnih razredih presegajo dva evra za kilogram mesa. Najvišja cena je 2,37 evra za kilogram mesa.

Cene ekološkega sadja in zelenjave se bistveno niso spremenile. Pri določenih vrstah zelenjave je cena nekoliko višja, saj je letina zaradi poletne suše ter deževja v septembru in hitre ohladi- tve slaba.

Dragica Heric

Država	Tržni razred U (močna omiščenost trupa)				Tržni razred R (dobra omiščenost trupa)						Tržni razred O (zadovoljiva omiščenost trupa)						
	Biki do 24 mesecev (kategorija A)		Telice (kategorija E)		Biki do 24 mesecev (kategorija A)		Biki nad 24 mesecev (kat. B)		Telice (kategorija E)		Krave (kategorija D)		Biki do 24 mesecev (kategorija A)		Telice (kategorija E)		Krave (kategorija D)
	U ₂	U ₃	U ₂	U ₃	R ₂	R ₃	R ₃	R ₂	R ₃	R ₂	R ₃	O ₂	O ₃	O ₂	O ₃	O ₂	O ₃
Slovenija*	5,05	4,95	4,95	4,85	4,95	4,85	4,90	4,85	4,75	3,50	3,80	4,75	4,85	4,65	4,75	3,40	3,70
Slovenija	5,21	5,22	5,01	4,76	4,82	5,06	5,22	4,96	4,48		3,48	5,16	5,01	4,59	4,88	3,89	2,80
Avstrija	5,22	5,24	5,09	5,12	5,11	5,16	4,82	4,84	4,90		4,32	4,62	4,73	4,20	4,14	3,96	4,03
Belgija	5,31	4,97	5,60	5,23	4,56	4,15		5,07	4,84		4,84	4,11	3,75	3,98	4,24	4,11	4,27
Hrvaška	5,18	5,48		5,39	5,39	5,24	5,22	5,26	5,24		3,80	5,29	5,11	5,85	5,40	3,97	4,28
Italija	5,98	5,35	6,26	6,17	5,57	4,87	3,26	5,68	6,09		4,25	4,22	4,41	3,50	4,00	3,79	4,09
Nemčija	5,40	5,37	5,13	5,05	5,33	5,31	4,56	5,00	5,03		4,66	4,93	5,03	4,28	4,44	4,37	4,44
EU 27 (povprečje)	5,66	5,43	5,98	5,76	5,28	5,26	4,84	5,20	5,34		5,10	4,81	4,90	4,34	4,73	4,12	4,38
SLO vs. EU 27 (indeks)	92,05	96,13	83,78	82,64	91,29	96,20	107,85	95,38	83,90		68,24	107,28	102,24	105,76	103,17	94,42	63,93

Vir: Evropska komisija, cene veljajo za 39. teden (od 23. do 29. 9. 2024 in so v EUR/kg mesa brez DDV (v ceni so transportni stroški 0,10 EUR/kg hladne mase).

* Vir: Kmečki glas, cene veljajo na dan 4. oktobra 2024 in so brez DDV. Pri kategoriji krav so cene v EUR/kg mesa za kravo, katere klavna masa je približno 300 kg.

Seno

	EUR/t
Okrogla bala	100–150
Kvadratna bala	110–160
Kvadratna bala, mala	130–180

Vir: Kmečki glas, cene veljajo na dan 4. oktobra 2024 in so z DDV, cena prevoza je 1 EUR/km.

Prašičje meso

	Klavna masa (kg)	EUR/kg
Razred S	204.102	2,37 ↑
Razred E	52.001	2,19 ↑
Razred U	3.487	2,05 ↑
Tekači (25–30 kg)		3,55

Vir: Kmečki glas in TIS ARSKTRP, cene veljajo za 39. teden (od 23. do 29. septembra 2024) in so v EUR/kg mesa brez DDV.

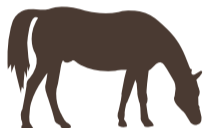
Žita

	Količina (kg)	Cena v EUR/t
Pšenica	3.083.095	230,64 ↑
Koruza	35.036.747	165,17 ↓
Ječmen		230–250

Vir: Kmečki glas in TIS ARSKTRP, cene veljajo za 39. teden (23. do 29. septembra 2024) in so brez DDV.

► aktualne cene mesa rejnih živali in kmetijskih pridelkov spremljajte tudi na **PORTALU**

kmeckaborza.si

Konjsko meso

	1. razred	2. razred	3. razred
Žrebeta do 10 mesecev starosti	3,00–3,20	2,90–3,10	2,80–3,00
Mladi konji	2,80–3,00	2,70–2,90	2,60–2,80
Odrasli konji	2,40–2,80	2,30–2,80	2,20–2,70

Vir: Kmečki glas, cene veljajo na dan 4. 10. 2024 in so v EUR/kg žive teže, brez DDV.

eko Sadje in zelenjava

Zelenjava	EUR/kg	Zelenjava, sadje	EUR/kg
Blitva	8,00	Ohrovt	3,50
Brokoli	6,00	Paprika	4,00–4,50
Bučke	3,00–3,50	Paradižnik	4,50–5,00
Cvetača	6,00	Petersilj (šop)	0,60
Čebula	4,00	Pesa, rdeča	3,50
Česen	15,00	Por	5,00
Fižol zrnje	14,00	Solata	8,00
Fižol, stročji	8,00	Radič	8,00
Feferoni	4,00–5,00	Zelena	5,00
Jajčevci	4,00	Zelje	3,50
Koleraba	3,50	Hruške	4,00
Korenje	3,50	Jabolka	3,00
Krompir	2,20–2,50	Jajce, kos	0,50
Kumare	3,50	Med	14,00–16,00

Vir: Kmečki glas, osrednja tržnica v Ljubljani, cene so v EUR/kg z DDV in veljajo na dan 4. oktobra 2024.

Gozdni lesni sortimenti

	A	B	C	D1	D2	Celuloza
Smreka	90–140	80–115	75–85	55–75	45–55	20–35
Jelka		80–100	73–80	55–75	45–55	20–35
Rdeči bor		60–70	50–60	40–50	35–45	20–35
Macesen	130–145	115–125	80–98	60–75	45–55	20–35

	A1	A2	B	C	D
Bukev		100–110	90–100	85–95	75–80
	F1	F2	B	C	D
Hrast			110–190	90–125	80–85
Javor	100–120	90–100	90	80	70
Jesen		120	80		

Les za kurjavo	Goli (EUR/t)	Metrška drva (EUR/prostorninski meter)
Bukov les za kurjavo	45–60	60–80
Mešane drevesne vrste	40–60	45–75

Vir: Kmečki glas, trenutno veljavne cene so v EUR/m³, cene so brez DDV.

Teleta za nadaljnjo rejo

Pasma	Do 80 kg, starost 14 dni	Približno 200 kg, starost 4–8 mesecev
Bikec črno-bela	130–170	500–600
Bikec limuzin	300–400	900–1200
Bikec lisasta (mesni tip)	350–380	900–1100
Bikec lisasta (kombinirani tip, mlečni tip)	250–300	650–850
Bikec rjava	200–300	600–700
Telička črno-bela	120–180	500–700
Telička limuzin	250–300	750–1.000
Telička lisasta	230–300	650–900

Vir: Kmečki glas, cene veljajo na dan 4. oktobra 2024 in so v EUR/žival z DDV.

Kmečki glas

Ustanovitelj in izdajatelj je Časopisno-založniška družba **Kmečki glas, d. o. o.**, Vurnikova 2, p. p. 47, 1000 Ljubljana. Kmečki glas izhaja ob sredah v nakladi 21.400 izvodov.

Direktor: **Tevž Tavčar**

Odgovorna urednica: **Marinka Marinčič Jevnikar**
E-naslov: tednik@czd-kmeckiglas.si,
urednistvo@czd-kmeckiglas.si

Novinarji: **Franc Fortuna, Dragica Heric, Kristijan Hrastar, Vlasta Kunej, Klara Lovenjak, Barbara Remec, mag. Darja Zemljč**

Lektoriranje: **Mateja Berlot**

Tehnično urejanje: **Robi Dolenc, Marek Urbančič**

Dopisništvo za severovzhodno Slovenijo: **Geza Grabar**, Tešanovci 99, 9226 Moravske Toplice (tel.: 041 343 513, tel.: 02/538 15 25; E-naslov: geza-grabar@siol.net).

Tisk: Salomon, d. o. o.

spletni Kmečki glas

Naročnina

Celoletna **58 EUR**

Polletna **30 EUR**

Naročnina se obračunava vnaprej.

Tel.: • naročnine: 01/473 53 59, 064 222 333

• oglasno trženje: 01/473 53 54

• Založba Kmečki glas, prodaja knjig: 01/473 53 60

• uredništvo revije Moj mali svet: 01/473 53 52

• mali oglasi in blagajna: 01/473 53 81, 01/433 52 36

Transakcijski račun: ČZD Kmečki glas, št.: 19100-0010302715, DBS, d. d.

Nenaročenih rokopisov, fotografij in zgoščenek ne vračamo. Pridržujemo si pravico do jezikovnih popravkov propagandnih sporočil.

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št. 72/19) spada časopis med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 5 %.

časopis **Kmečki glas** izide 52-krat letno

Naročnina

Celoletna **94 EUR** z 10-% popustom

Polletna **50 EUR** s 4-% popustom

Četrtletna **25 EUR** s 4-% popustom

Cena posamezne številke 1,80 EUR

Celoletna naročnina za tujino 130 EUR

Naročnina se obračunava vnaprej, vse cene so z DDV.

Cene veljajo od 8. decembra 2021 do izdaje novega cenika.

Naročniki tiskanega časopisa berejo spletni **Kmečki glas** brezplačno.

Tel.: 064 222 333 ali 01/473 53 59

E-pošta: narocnine@czd-kmeckiglas.si

Kaki

Muhasto drevo z zlatimi plodovi

Marjeta Hrovatin

Kaki je bil dolgo rastlina Primorske in vinorodnih območij v Sloveniji, v zadnjih letih pa ga sadimo tudi drugod v notranjosti države do nadmorske višine 600 metrov. Više plodovi ne dozoriyo. Rastlina nam poleg slastnega pridelka nudi tudi lep okras na vrtu, saj ima čudovite temno zelene svetleče liste, jeseni pa s pridelkom poživi sadovnjak ali okrasni del vrta.

Njegova prednost je tudi ekološke narave, saj nima izrazitih boleznih in škodljivcev. Dobro prenese mraz do -17 stopinj Celzija, za hladnejše lege je najprimernejša sorta tipo. Vendar to ni najpomembnejša omejitev pri gojenju.

ODPADANJE PLODIČEV

Največja težava so temperature v juliju, kar se je letos še posebno močno izrazilo. Če te ponoči padejo pod 10 stopinj Celzija, večina plodičev odpade. V Sloveniji zelo pogosto prav okoli desetega julija, pred večjim vročinskim valom, temperature padejo pod to mejo. Gojitelji, ki so do takrat z veseljem opazovali svoje kakije, potem nemočno opazujejo, kako v nekaj dneh z drevesa popada večina plodičev. Na drevesu, ki bi lahko imelo 20 do 40 kilogramov zlatorumenih plodov, po navadi ostane 5 do 10 plodov. Gre za fiziološki pojav predčasne tvorbe ločitvenega tkiva med pecljem plodiča in rastlino. Tega ne moremo

preprečiti z nobenim tehnološkim ukrepom. Tudi v nekoliko višjih legah slovenske Istre se lahko vsake toliko pojavi ta težava.

REZ KOT PRI JABLANI IN HRUŠKI

Kaki sadimo na enak način kot druga sadna drevesa. Rastlina je cepljena. Vzgoja traja tri

do štiri leta do polnega volumna. Drevo končne velikosti ima premer 4 do 5 metrov in 4,5 do 5 metrov višine. Cveti v prvi polovici maja. Vzgamamo piramidalno ali širšo vretenasto obliko. Prve veje so na višini 1 do 1,2 metra, nato vzgajamo 3 do 4 etaže na razdalji 80 centimetrov. Raste bujno, zato ga moramo redno rezati. To delamo zgodaj spomladi, ko mine mraz. Rodni so 20 do 40 centimetrov dolgi lanskoletni poganjki, ki izraščajo iz dveletnega lesa. Rez temelji na osvetljevanju in odpiranju krošnje. Dobro je, da poleti izrežemo vse bohotivke. Kot pri drugih drevesnih vrstah tudi pri kakiju bohotivke izrezujemo postopno, ne vse naenkrat. Rodne veje odvajamo na navzven rastoče položnejše veje. Prebujne poganjke na provodniku in hrbtnih vejah izrezujemo. Ko doseže drevo željeno višino, vrh odvedemo na šibak rodni poganjek (navpični poganjek odrežemo tik nad šibko vodoravno vejo). Rez je podobna rezi jablan in hrušk.

OBIRANJE PLODOV

Plodove pustimo na drevesu dolgo v jesen. Tako izkoristimo tople jesenske sončne žarke. Obiramo takoj po prvi slani, v toplejših legah lahko počakamo, da odpade listje, če niso prenizke temperature. Ko listje odpade, plodovi ne zorijo več in takrat jih oberemo. Režemo jih s škarjami in pustimo centimeter dolg pecelj. Plodove zložimo v platoje in pospravimo v skladišče. Zorenje plodov pospešimo tako, da jih skupaj z dvema ali tremi zrelimi jabolki ali banano zapremo v plastično vrečko. Jabolka in banane izločajo plin etilen, ki pospešuje zorenje.

(Vir: Moj sadovnjak, Gojenje in rez sadnih rastlin, ČZD Kmečki glas)

- Največja težava pri kakiju so temperature v juliju. Če te ponoči padejo pod 10 stopinj Celzija, večina plodičev odpade. V Sloveniji zelo pogosto prav okoli desetega julija, pred večjim vročinskim valom, temperature padejo pod to mejo.
- Kaki odvrže veliko cvetov, kar je posledica slabe oploditve ali prevelikega števila cvetov. Kaki se zelo dobro redči, zato ga ni treba ročno redčiti, tako kot jablane in hruške.
- V notranjosti Slovenije kaki sadimo v zatišne lege. Prva tri leta ga pozimi zaščitimo s kopreno.
- Deblo drevesa je smiselno jeseni ali pozimi pobeliti z apnom, saj s tem za 3 do 5 dni zamaknemo čas brstenja.
- Kaki pogosto odvrže 3 do 4 centimetre velike plodiče. Na to vplivata visoka temperatura in suša, zato ga v takih razmerah redno namakamo, in sicer s 30 do 50 litri vode na 14 dni.
- Kaki ima zelo krhek les, zato moramo biti pri rezi in obiranju zelo previdni.

Vreme

Oddelek za meteorološko podporo kmetijstvu
Urad za meteorologijo, hidrologijo in oceanografijo ARSO

Sredi preteklega tedna so spet prevladovala obilna padavina, v zahodni, južni in osrednji Sloveniji so se pojavljali tudi močnejši nalivi. Za velik del Slovenije je bilo izdano oranžno vremensko opozorilo, saj so bile količine obilne, med 50 in ponekod več kot 100 mm padavin, glavnina padavin pa je padla v zelo kratkem času. Hudourniški vodotoki in reke so v območjih z močnim deževjem hitro naraščali. Ob nalivih je težave povzročalo tudi zastajanje padavinske vode. Jesensko vreme prinaša tudi hladnejša jutra. Ob jasnih nočeh so se jutranje temperature zraka ob koncu septembra v večjem delu države že spustile pod 10 °C, ponekod tudi pod 5 °C, na višjeležečih predelih pa so se približale ničli. Po nižinah je nastala megla. Meja sneženja se je ponovno približala 1500 m nad morjem. Dež je spet prekinil jesenska dela na poljih, vplival bo tudi na obiranje sadja.

Obeti: V sredo bodo padavine zopet verjetnejše. Nato je napoved še precej negotova. Od nedelje naprej bodo dnevne temperature vsak dan stopinjo višje in bodo v torek okoli 20 °C. Jutranje temperature bodo v nedeljo in ponedeljek okoli 5, nato od 10 do 15 °C. Nato do konca obdobja občutne ohladitve ni na vidiku.

Izjava tedna

Marjan Dolenšek, svetovalec za kmetijsko tehniko, KGZS – Zavod Ljubljana: »V letu 2023 je zaradi nezgod v kmetijstvu in gozdarstvu umrlo 27 oseb, kar je 8 več, kot je bilo mrtvih v vseh delovnih nezgodah vseh zaposlenih v Sloveniji, kjer je umrlo 19 oseb. V gozdarstvu sta največji težavi neusposobljenost in neuporaba osebne varovalne opreme, v kmetijstvu pa neuporaba varnostnih pasov v traktorjih.«

Naš utrinek

MAJHNI DEKLICI STA PRIDELALI VELIKO BUČO

Sara in Ela sta deklici, ki zelo radi pomagata pri kmečkih opravilih.

Zdaj pa zelo težko čakata, da s to bučko razveselita pujsa v hlevu.

Fotografijo je poslal babica Marta Strmljan iz Breznika pri Izlakah.

V rubriki **Naš utrinek** objavljamo zanimive in nenavadne fotografije ljudi, živali, narave.

Vabimo vas, da v njej sodelujete tudi vi s svojimi fotografijami, ki nam jih lahko pošljete na naslov: **Kmečki glas, Vurnikova 2, 1000 Ljubljana**, ali na elektronski naslov: urednistvo@czd-kmeckiglas.si

